

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

ראש השנה תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 מטלטלין בעלמא דזו חליפין. ולא מטבע אתא לאשמעיתו. דיקא נמי ולא מטבע אתא
 2 לאשמעיתו. מאי כיצד? הוה ליה למתני: כיצד חליפין מעת בפרה. ומשני: הכי קאמר
 3 וכו'. ודחרי דאתא לאשמעיתו נקט ברישא טעמא. דחרי אשמעיתן שאר מטלטלי. ופריי נמי
 4 כו' - כל מידי דלא הוי ליה פריי קרי ליה לענן חליפין. ומשום דפריי שבחיו נקט פריה. ולא
 5 אשמרין געל דוקא. כיצד? חליפין שור בפרה,
 6 פרישה בשור שור בפרה. וכל שכן שור דחדיש
 7 טפי. דמי לכלי שמשמשיים בו. הניחא לרב
 8 ששת דאמר פריי עבדי חליפין - איבא לתרצי
 9 כולה מתינתין. בין למאי דסליק ארעתין מעיקרא,
 10 בין למאי דתרצין כל הנישום. אלא לרב נחמן
 11 מאי 'כיצד'. למאי דסלקא דעתך מעיקרא? ואף
 12 למאי דאוקמנא הוסיף ומשני: הכי קאמר: יש
 13 דמיים שהם בחליפין. וכלהו מתינתין ודא הווא.
 14 ובמטבע עסקתן. ודכי קאמר: כל הנעשה דמיים
 15 באחר - דהיינו מטבע. פמינש שדמיים קנות כמו
 16 חליפין דגל. ואף כשתנודו בחורת דמיים. כיצד?
 17 חליפין דמי שור בפרה. כלומר. מבר לו שור בפרה
 18 ומשכו. ונתחייב לו הנמה. אמר לו המוכר. יש לך
 19 פרה ליתן ברמי. אמר לו. שמה או. אמר לו במנה.
 20 אמר לו מוכר השור. דמעות שאתא חיובי לו
 21 נתונים כל ברמי - מנת הללו קונים בלא
 22 משיכה בפרה. בחליפין. עד כאן לשוננו. וש' משנין
 23 סוגיא של שמוענה זו בשיטה אחרת. ומפרש פיר
 24 נחמן דרב שמינזי פפריי דוקא. כגון פרוב
 25 ממש או בשור שור. ולא בשאר מטלטלין. ומוליכין
 26 הסוגיא בחר מאי דסלקא דעתין מעיקרא. ולמאי
 27 דאוקמנא השתא - ומתקנא כרב נחמן שפי.
 28 דמורה הוא בשאר מטלטלין ועבדי חליפין - אם
 29 כן בשור דז קאמר רב נחמן ועבדי חליפין. ולא
 30 מילתא היא. וטעמא דרב נחמן מפרש בפרק
 31 'הזהב' (בבא מציעא נטו). דאמר קרא 'נעל'
 32 נעל - אין, מידי אחרינא - לא. משמע דבעינא
 33 דוקא נעל. אבל כל דבר אחי. אפילו שור -
 34 לא עבדי חליפין. ורבינו חיים ורבינו יצחק מתינין
 35 פירוש זה. אשכח דפרק 'הזהב' דקאמר רב נחמן:
 36 נעל אין - רוצה לומר: כל דמי נעל - דהיינו
 37 כלים שמשמשים בתם. ושור וחמור גופיהו
 38 כעל דמי. ועמיה חליפין. אפילו לאמא דאמר רדמי
 39 לא עבדי חליפין. ומטעם שפירש בקונטרס דרמי
 40 כלמיים. האיל שמשמשיין בו דהוה חזי למלאכה. והשתא. הא דפרין רב נחמן דאמר: פריי
 41 לא עבדי חליפין - כולה סוגיא קאי למאי ארעתין מעיקרא. כמו שפירש בקונטרס.
 42 אבל לרב הירוש דאמר: כל הנעשים - אתי שפיר אפילו לרב נחמן. דאמר: כיצד חליפין שור
 43 בפרה ולא בשור שור. ומשני: הכי קאמר רב נחמן. דיש דמיים שהן בחליפין. והשתא ניהא ליה
 44 למאי דסלקא דעתין מעיקרא. ולמאי דאוקמנא השתא. אבל לפירוש הקונטרס קשה:
 45 למעשה מתוך פירשו רוף השור וקנה הפרה היינו פריה. ועליהו קאמר רב נחמן דפריי לא
 46 עבדי חליפין. אם כן קשה: דהא תנו בפרק 'השואל' (בבא מציעא ק"א) המחליף פרה בחמור
 47 וליה וכו' - אלאמא קנה האחז במשיכה בתיה. ושיק שפיר חליפין בחמור ופרהו וניהו.
 48 מעני למיחוד לאמא דאמר: פריי לא עבדי חליפין. מפרש דמי פרה בחמור. וקאי 'וילדה'
 49 אחמור. אבל עת קשה: דנתן פרק 'הזהב' (שם נטו) פרתך בבמה - בכך וכן. וחמורך
 50 בבמה - בכך וכן. וקתני דהי לא לחמור במשיכה הפרה לכך נראה: דדוקא בשור שור הוא
 51 הדשבינן פריי. אבל שור וחמור גופיהו - כעל דמי. דכפירטיה לעיל **שמי** יאמר לו
 52 גפרו חיותך בעליה - ואם תאמר: אמאי עקרו קרית מעות. שהם מדאורייתא. לגמרי.
 53 ותקני שור משיכה קנה ולא מעת? הוה לזו לחתוקי שיקי המעות עם המשיכה. והשתא
 54 לא מעיקרא קניה דאורייתא לגמרי. וליכא נמי למישח שזאי יאמר המוכר 'גפרו חיותך'

בין שזכה זה - נתחייב בחליפין. דיקא נמי דקתני:
ביצדו החליף שור בפרה או חמור בשור, שבע
מינה. ולמאי דסליק ארעתין מעיקרא דמטבע נעשה
חליפין. מאי ביצדו - הכי קאמר: פירות נמי עבדי
חליפין. ביצדו החליף בשור שור בפרה או בשור
חמור בשור, בין שזכה זה - נתחייב בחליפין.
הניחא לרב ששה. דאמר: פירות עבדי חליפין. אלא
לרב נחמן דאמר: פירות לא עבדי חליפין. מאי
איכא למימר? - הכי קאמר: יש דמיים שהן בחליפין.
ביצדו החליף דמי שור בפרה, או דמי חמור בשור.
מאי שמיטא - סבר לה פרבי יוהני. דאמר: דבר
תורה מעות קולות, וזהו פועם אמרו משכיב קנה -
גזירה שפאי יאמר לו 'גפרו חיותך בעליה'. מילתא
דשכיח - גזרו בה רבנן, מילתא דלא שכיח - לא גזרו
בה רבנן. ולריש לקיש דאמר: משיכה מפרשת מן
התורה, הניחא או סבר לה פרב ששת. אלא או סבר לה
עבדי חליפין - מתרין פרב ששת. אלא או סבר לה
פרב נחמן דאמר: פירות לא עבדי חליפין. ובמטבע לא
קני - בגמאי מוקין לה? - על פרתך פרב ששת סבירא
ליה. משנה רשות הגבוה בקפף, ורשות ההיוט
בחוקה. אמירתו לגבוה כמסירתו להיוט. גמרא
תנו רבנן: ביצד רשות הגבוה בעולם? - גזבר שנתן
מעות בבתיקה. אפילו הבקיה בסוף חליפין? - קנה.
ובהיוט לא קנה עד שימשיכו. ביצד אמירתו לגבוה
כמסירתו להיוט? האומר 'שור זה עולה' - ביתה
הקדש', אפילו בסוף העולם - קנה. בהיוט לא קנה
עד

1 בין שזכה בו - אם נתנו בחורת חליפין - נקנו חליפין לולקח במשיכה שמשך בעל
 2 הנקח את זה. ואשמעיתו דחורת חליפין נמשלתיין. ולממרה. דאף על גב דליהוה כלי
 3 אלא מטלטלין בעלמא - זוז חליפין. ולא מטבע אתא לאשמעיתו. ודיקא נמי - ולא
 4 מטבע אתא לאשמעיתו. מאי כיצד - הוה ליה למתני: כיצד חליפין מעות בפרה? הכי
 5 קאמר כו' - דחריי אתא לאשמעיתו. נקט
 6 ברישא מטבע. דחריי אשמעיתן שאר מטלטלי.
 7 ופריי נמי כו' - כל מידי דלא הוי ליה כלי - פריי
 8 קרי ליה לענן חליפין. ומשום דפריי שבחיו -
 9 נקט פריי. עבדי חליפין - ערשין תורת חליפין.
 10 ולא אמרין נעל דוקא. בשור שור - וכל שכן
 11 שור חי, דערצי טפי. דדמי לכלי שמשמשיין בו.
 12 הניחא ודי ששת - איבא לתרצי למתניתין בין
 13 ולא אמרין נעל דוקא. בשור שור - וכל שכן
 14 למאי דסלקא דעתין מעיקרא. בין למאי
 15 כיצד. למאי דסלקא דעתך מעיקרא? ואף למאי
 16 דאוקמנא נמי ליתאא פלוגתא דרב ששת ורב
 17 נחמן בפרק 'הזהב' (בבא מציעא נטו). הכי
 18 קאמר יש דמיים שהן בחליפין - כולה מתינתין
 19 דחיא מילתא קאמר. ובמטבע עסקתן. ודכי
 20 קאמר. כל הנעשה דמיים באחר. דהיינו מטבע -
 21 פעמיים שדמיים קונים כמו חליפין דגל. ואף
 22 כשתנודו בחורת דמיים. ביצד חליפין דמי שור
 23 בפרה - מבר לו שור במנה. ומשכו ותחייב לו
 24 זה המנה - אמר לו המוכר: יש לך פרה ליתן
 25 בדמיים? אמר לו. שמה או. אמר לו במנה או בפרס.
 26 אמר לו מוכר השור. דרי מילתא קניה חיובי לו
 27 נתונים כל ברמי - מנת הללו קונים בלא
 28 משיכה בפרה. בחליפין נמי. **שמיטא** -
 29 שאני משאר מעות? **בבב** לה - תנא דמתניתין
 30 שכח ויתן דאמר בו. ומשיכה מדרבנן איתא.
 31 **בבב** אבד לו - ומקבל מעת 'גפרו חיותך';
 32 אי מתרמי ליה דליקה - לא טרח לאצילניה.
 33 סבר: לא בשירפתי אפסיד ולא בחצלתן
 34 אשכח. להכי אוקמניה בירשותיה. לדיות
 35 הפסד שירפתי עליו. והשכח לחזור אם נתחייק.
 36 דלימטר נפשיה לאצילניה. בפילתא דשכיחא
 37 שיהא מעות מעות בתקום. מילתא ולא שיכחא
 38 שראד חיובי לו המעות קודם לכן. משיכה
 39 מפורשת - וליקח לה מי'א קנה מבי מעיקר'.
 40 ולא שניא לא שבחא מדשכיחא. הניחא **א** **בבר** לא ברב ששת - דשאר מטלטלין שאינן
 41 כלי נעשה חליפין - מוקי למתניתין כרב ששת: כל הנעשים. כדאוקמנא. דהא אית
 42 לאשמעיתו. **אלא א** **בבר** לא ברב נחמן - דאמר: נעל דוקא. דהווי כל **ומטבע** לא קני
 43 - לריש לקיש מדאורייתא. דנימא: יש דמיים שהם בחליפין - לאוקמי אדאורייתא
 44 במלתא דלא שכיח. דאוקמנא רב נחמן. הכי מתרין לה למתניתין. בין לדיסתי אריתן
 45 מעיקרא בין למאי דאוקמנא ג. וטעמא דרב נחמן היינו שמוענה זו בשיטה אחרת. ואמר:
 46 פלוגתא דרב נחמן ורב ששת מעיקרא. דיקא. ולא בשאר מטלטלין. ומוליכין ששת הסוגיא
 47 בחר מאי דסלקא ארעתא מעיקרא. ולמאי דאוקמנא השתא ומתקנא כרב נחמן שפי.
 48 דמורה הוא בשאר מטלטלין. ולא מילתא היא. וטעמא דרב נחמן מפרש בפרק 'הזהב' (מא).
 49 דאמר קרא 'נעל'. 'נעל' - אין, מידי אחרינא - לא. ומטעמא דרב נחמן מוליכין כל
 50 דבר - בכל דבר. ובמטבע היינו טעמא דלא עבדי חליפין - משום דרעיהא אצרתא.
 51 וצורתא שבידא דבטלה. שחולמית פסלתה ואינה כלום. **משנה** רשות הגבוה בבכה
 52 - בגמרא מפרש דמעות הקדש קנות. בחוקה - משיכה. אמירתו לגבוה כו' - מפריש
 53 בגמרא. **גמרא** בבמה - קרין צבור.

עד

בין דמצי למיהדר איתן כותב כל במה דלא משרו ויש לומר: רשעא לפעמיים היה הלוקח מושך חיותין. ואי לא קנה במשיכה לחוד - יאמר למוכר 'גפרו חיותך בעליה'. ואם תאמר: השתא נמי כי דמעת איתן קנות. לפעמיים איתן הלוקח מעות למוכר קודם שימשיך חיותין. ואמר המוכר 'גפרו חיותך בעליה' ויהי למוכר לבישא למוכר. ולזה לא לבישא למוכר כשומר.

במה. דמעות ובכסיים אין להם שגירה אלא בקרקע. והתם לא שייך למימר 'גפרו חיותך'.

קידושין. האשה נקנית – פרק ראשון דף קט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספות

1 עד ישמשך - בשר. ויחזיק - בבית. משכו - הדיוט, חפץ של הקדש, מיד הגובר במנה.
 2 ולא הפיק לפדות - כלומר, לתת דמי לגובר. נותן מאתם - דכי אייקר - ברישת
 3 הקדש אייקר, האיל ולא נתן המעות. לא יתא כח הדיוט ב' - שאם משכו מיד הדיוט
 4 ישלם כל מעותיו, וקראו במשכה וברישתו הוא דול. פדאו - נתן את המעות. **משנה**
 5 כל מצות האב - בגמרא מפרש כלולה

6 מתניתין. שהזמן גרמא - שהזמן גורם לה
 7 שתבא. חזין ככל תקף - פאת הראש. וכל
 8 תשתי - פאת זקן. וכל תטמא - דכתיבם.
 9 **גמרא** אי נישא דרתיבי ברא למעבר לאבא
 10 - והכי משמע: כל מצות שהזמן מצווה על אביו
 11 - נשים פטורות? במתיה. איש אביו ואביו תיראי
 12 חרי כאן נשים - פלענין דהא אומר. המפירות
 13 (עליו) על האב - כגון תרך דמרפיש בברייתא
 14 למכורו תורה, ולמלו, ולפדותו בחמשה שלעים
 15 אם עבור הוא, ולחשואו אשה. וכולה יליף ואיל
 16 מקראי. אף לחשבו ביה - שמא פירוש
 17 בספניה ותטבע, ויסתכן אם אין יודע לשוט.
 18 ליפנות כותף - והוא ישלם ויבא ולא למדו
 19 כלום. כאלו מלמדו לפדות - דכיון דאין לו
 20 אומנות, וחסר לומר - ילך בפרשת דרכים
 21 ולטעם את הבריות. באשר צוה אותו - ולא
 22 את שרה. מתיבי איתו - כשיגרלו. אשכחן מיד
 23 - לאתרחם נאמר. כי איתו אלא מיתו -
 24 שהיא מדור חרין דבר, ונהג מיד, ונהג
 25 לדורות. תיפדה תפדה ב' - כלומר קרי ביה
 26 תפדה. ואידי מנלו דלא מיפקרא - איהו, אמו,
 27 מצן שאניה מצווה לפדות את בנהו דכין
 28 דמצוה עשה שלא הזמן גרמא הוא - בעי קרא
 29 למעשה. לפדות את עצמו - כשהוא כבור, ולא
 30 פדאו אביו. ואידי מנלו דלא מתייביה - נהו
 31 דאביה אינו מצווה לפדותה, דכתיב 'בבור
 32 בך', כימא איהו תפדה מצוה לפדוה. ודא
 33 קרינן ביה תפדה. אלא תפדה מצוה אברא נמי כרימא.
 34 ותרך מצוה עשה שאין הזמן גרמא הוא - ולא
 35 שאחרים ב' - האב. הוא לפדות - שלא פדאו
 36 אביו.

1 **משכו** במאיתם ולא הפיקו וכי נותן מאתם מאי טעמא לא יתא כח הדיוט חמור מקדש
 2 - ואם תאמר: תיפוק ליה משמע דאמירתו לגובה במסירתו להדיוט, וכיון דמשכו
 3 במאיתם - אינו יכול לחזור בו יש לומר: כיון דבמעט היה, כמו הבא, שלא היה סבור
 4 שישתנה השער - לא היה במסירתו להדיוט. וקשה דבפיק אברא ב' שחליף (בבא בתרא
 5 כ'לגב) גבי גבו של זוסף בן יצחק דאשכח
 6 מרגינתא. אמרה ליה דבייתה: זיל מוכרה לגובר
 7 דהקדש, ולא שתייבא את, האמרה לגובה
 8 במסירה להדיוט. ואמאי? הא שמוא בעיה הוא,
 9 אם אמר לתחת פחותה משהו ויש לומר: דבר
 10 שאין שומתו ידעת, כגון מרגינתא. גומר בדעת
 11 אפילו תשוח יתר. שהיה גומר בן מסופק שמא
 12 שיה פחות. אי נמי יש לומר: דהיה דהתם בששק אותה
 13 פחות משהיה מתכוין לחזור להקדש, אם כן
 14 שיק לומר אמירתו לגובה במסירתו להדיוט. אבל
 15 הא - אין נלחזין לומר: כל כשמשכו במאיתם,
 16 שכך היה שוה באותה שעת, ולא שיק אמירתו
 17 לגובה במסירה להדיוט. **אבא** הדיוט לאו בני
 18 שפירא קמי - וכיון דהדיוט אינו יכול לחזור בו
 19 בלא 'מי שפירע' דיבא דהדיוט רמי - כמו כן
 20 הקדש לא יחזור בו. וקשה: דאמר ר' עקיבא
 21 (גיטין כ"ב) דתימא היה תרן בקדוש, ולא מיקט
 22 אלא בבכפיים, קדאי היה דמי לחימי אפירי חל -
 23 אין לוקח יכול לחזור בו. אייקר - תימא יכל
 24 לחזור בהם, שלא יתא כח הדיוט חמור מכה
 25 הקדש. ואמאי? הוא בדיחוס נמי איבא בני
 26 שפירע! ויש לומר: דלא דמי, הדיחוס בני תימי
 27 מדאורייתא? ויש חכמים, ואכן כן אינם קונים
 28 בלא משיכה, אלא שיפח חכמים בהם לעשות
 29 בקדוש, שיהו קונים באדם, ולדבר במקום הפסדס
 30 של יתומים - אוקימנא אבידא. אף על גב דהדיוט
 31 קאי בימי שפירע, כדיל שיה היה כח הדיוט
 32 מרובה משלוקח, ולא יבוא לדין הפסד על ידי
 33 תקנת חכמים. כי לילי התקנה - חזרו חכמים
 34 אפילו קבלו המעות, כיון שלא ששק, אבל הקדש,
 35 דמדאורייתא הוא דמקני בכספא, אבל רבן הקטן
 36 משיב להדיחוס? שלא יתא כח הדיוט חמור מכה
 37 הקדש, וכיון דהדיוט אינו יכול לחזור בו אלא אם
 38 כן מקבל עליו 'מי שפירע' - ונקימה אריעה
 39 בבכפיים, ולא יוכל הקדש לחזור בו כלל, כיון שקיבל
 40 הבקש.

41 **אותו** ולא אותה - ואם תאמר: למה לי קרא?
 42 תיפוק ליה דמצוה עשה שהזמן גרמא
 43 הוא - שנימול בשמיני לילדתו, ונשים פטורות
 44 הם לומר. כיון דמיים השמיני תהא את אלה
 45 הפסד - לאו זמן גרמא הוא. אבא
 46 מצוה עשה שהזמן גרמא הוא - דאין מלין אלא
 47 כיום, כדאיתא בפיק 'השרל' (יבמות ע"ב). ויש
 48 לומר: דאיתא בגמרא אמרן דהתם זמניה שלא
 49 בזמנה נהוגת בין ביום בין בלילה.
 50 **ואיהו** מנלו דלא מתייביה למיפקר נפשה
 51 דכתיב 'תפדה' ו'תפדה' - ו'תפדה' - ואם
 52 תאמר: תיפוק ליה משום דכתיב כל בבור בני
 53 תפדה' דמשמע בך ולא בנותוך ויש לומר:
 54 וסלקא דעתך: בבור בניך - אבן חייב לפדות ולא
 55 נכסה. אבל תבקה תפדה עצמה, לרבי איצטריך
 56 לזאת קרא.

ואויל כן חותין להו משעבד. כלומר בניו חרי פרוק ליה לבריה שאם היה פודה עצמו
 בניו חרי לא היה פודה בנו משעבדו דמיורי שנשעבדו קודם שנולד הבן ולכן
 מקיים פרוין בנו ואין באן אונאה ללקוחה דמעות בנו עליו יותר ממצות גופו כפיה וק'
 דארברה ש' אונאה ללקוחה דמצות גופו ערוף ואמרו פדה את עצמן בתחלה ואם אימרו
 אפדה את עצמם משעבדו אימרו אין נפרעין
 מנכסי משעבדו במקום בני חרי ואפי' פדה
 בנו בכור מבני חרי אימרו לבחן הנהוין ק"ל מקום
 לגבות ממנו אותם חמש בני חורין ולכן פירש
 ר"י דמיורי כגון דאיבא חמש משעבדו מיתצח
 שעשאן אפותיקי לבחן בעבור יעקב בנו ואח"כ
 מכרה ושבו גדל יעקב והיה לו בן ועמד הוא
 ובנו לפדות ואין להם אלא ה' סלעים מבני חרי
 ור' יודנה סבר דאיבא חמש משעבדו בחתובה
 בשטר דמי והיו לו אפאתקאות בשטר לבחן קודם
 ולכן בחזקתו אפי' שיש בני חרי יעקב כל
 שמצותו על בני כספי אחר מעל כספי עצמו
 דחוב האב על נכסי האב ולא על נכסי הבן
 ואינם יוכלים לומר הנהוין ק"ל מקום כנכסי יעקב
 שאין עליו לשלם חוב של אביו ומנכסי אין לו
 כלום כן משמע הלשון דקתני שיה מצותו על
 אביו: **הא** לו היה להו. פי בקונטרס בני בבלי
 היו חותבין ונורסין משניות התנאים בא"י ומתוך
 שלומיהם אפי' למקומם אין צרכי הבית מוטל
 עליהם נטיש אפי' דרוהו ליה בלא חרורו ואח"כ
 לומר תורה את להו לבני א"י הלומדים במקומם
 אם נשאו אשה יהו כל צרכי הבית מוטלין עליו
 ויבטלוהו וקשה לר"ת דמשמע דקאמר שמואל
 דנשאו אשה תחלה כדי לדוות בלא חרורו ומתוך
 לה ללמדה: בני בבלי א"כ אמרי איבא חרורו
 כיון שהלכיה ללמוד חוץ למקום עורר קשה
 אורי שנשאו אשה היא יצא חוץ למקומו ללמוד
 הלא הוא עריך לחורו אחר מנות אשורו ובניו
 ובפי' גרסין (ד) אשכחן דשלה רבי אביתר
 בני ארם הבאים משם לבאן הם מקמיין קאמר
 ויתנו את הילד בנותה ואת הילדה מכרו ביין
 פירוש שצריכין בניו ונבתייהו להתמסכן בעבור
 מנותיהן משמע שאין עשים יפה שהולכים
 ללמוד חוץ למקום על בן כרואה לר"ת איפסא
 דר' יוחנן דאמר רידיס בצעורא ויעסוק בתורה
 לבני בבלי דברי שאינו יכול להניח אשורו ותלך
 וילמוד תורה ועד שחם עניים ושמואל דאמר
 נשאו אשה תחלה לבני א"י אמר שיכולים
 ללמוד במקומם וגם הם שיערים ועוד לו שישא
 אשה וילמוד תורה כמדתה ויהיו עפמים שגם
 בני א"י היו יוצאים חוץ למקומם ללמוד
 תורה אלא רובם היו למדים במקומם ואין תימה
 אם שמואל שהיה מבני בבלי חרורה לבני א"י
 שהו לפניו לתלמידים מבני א"י שהיה מבר
 להם ר"י יוחנן אפי' שיהיה נטא"י חרורו
 לתלמידים שלפניו מבבל וכן מצוי בפי' דשבת
 (טו טז) גבי נאמתיי התחלת אבילה רב אמר
 משטול

כל הכא. דלית ליה נכסי אלא ה' סלעים: ככתובה בשטר. דמיא. ובפרעון עצמו היה
 מתייבב קודם ששיעבד קרקעותיו וטרופן את הלקוחות הילכך בחמש בני חרי דאיבא פרוק
 לבריה דאין זה אונאה שהרי מצות בנו עליו יותר ממצותו: ואויל כן חותין. לקוחות על
 פרוין עצמו: לאו ככתובה בשטר. דמי. ואינו נבה משעבדו: דתיב. ולמדת. קרא
 אחרינא דלא ולמדתם אותם ושמתם לעשותם
 (ובריש הו' דלא מתייבב. ללמד את בנה דתיב
 ולמדתם את בניכם קרי ביה ולמדתם
 לאקשישדו דלא מייפקדא ללמוד: אחרינ. האב
 אם היה בני חרי. והאב רועא שיעלח ממנו ואין
 לו סיפוק נכסים שילמוד שניהם ילמוד בנו והוא
 יטריח אחר מנותו ויפסקהו ב' רבנן. בהמיד
 רחוק מן היישוב הוא לא יליתיב ליה איש
 אושפוא. לרב אחא ועל כרחו ילין בבית
 המדרש ומתוך חסידותו יעשה לו נס ויהרגו את
 המוקי. כן אפי' ליה. מוקי. בתנאי רשבנ
 רישיה. שהיו לו שבע גולגולות: כל בימיה
 דביע. רב אחא מתפלל על אותו מוקי נטר חד
 רישא: סביתין. סבתים אותי: את לן את לחי.
 בני בבלי היו חותבין ונורסין משניות התנאים
 בא"י ומתוך שלומיהם חוץ למקומם אין צרכי
 הבית מוטלים עליו נשאו אשה יהוה בלא
 חרורו ואח"כ חתין ולמוד תורה לחי. לבני א"י
 הלומדים במקומם אם נשאו אשה יצו צרכי
 הבית מוטלין עליו ויבטלוהו: חויה. רב אחא
 לרב המנונא. ולא פריס סודי. כדרך דבשואן
 שהיו גרילין לכסות ראשו:

כל היבא דליפא אלא המש סלעים הוא קודם לבנו
מאי מעמא מצוה דגופיה עדיפא פי פלגייה היבא
דיפא המש משועבדים והמש בני חורין ר' יהודה
סבר מלוה דכתוב בתורה ככתובה בשטר דמיא
בתי המש פרוק לבריה ואויל כן חותין ליה למש
משועבדים לדויה ורבנן סברי מלוה דכתוב באריותא
לאו ככתובה בשטר דמיא והילכך מצוה דגופיה עדיף
ת"ל לפדות את בנו ולעלות לרגל פודה את בנו ואחר
פדה עולה לרגל ר' יהודה אומר עולה גזול ואח"כ
פודה את בנו שזו מצוה עוברת וזו מצוה שאינה
עוברת בשלמא לר' יהודה כדקאמר מעמא אלא רבנן
מאי מעמיהו דאמר קרא כל בכור בניך תפדה והדר
לא יראו פני ריקם ת"ר מנין שאם היו לו חמשה בנים
מחמשה נשים שחייב לפדות כולן ת"ל כל בכור בניך
תפדה פשיטא בפטר רחם תלא רחמנא מהו רחמנא
יגף בכור בכור מנחלה מה לתלן ראשית אונו אף
באן ראשית אונו קמ"ל: ללמוד תורה: מגלן דכתיב
ולמדתם אותם את בניכם והיבא דלא אנמריה אבות
מתייבב איהו למגמר נפשיה דכתיב ולמדתם איהו
מגלן דלא מתייבבא דכתיב ולמדתם כל מצוהוה ללמוד וכל שאינו
מצוהוה ללמוד איהו מצוהוה ללמוד ואיהו מגלן דלא מתייבבא למילף נפשיה דכתיב ולמדתם
ולמדתם כל שאחרים מצוהוה ללמוד ומצוהוה ללמוד את עצמו וכל שאין אחרים מצוהוה ללמוד
אין מצוהוה ללמוד את עצמו ומצוהוה ללמוד את אחרים מצוהוה ללמוד וכל שאינו אחרים מצוהוה ללמוד
בניכם ולא בנותיכם תנו רבנן: הוא ללמוד ובנו ללמוד - הוא קודם לבנו, רבי יהודה אומר:
אם בנו רחיו ומקומו ותלמודו מתקיים בידו - בנו קודמו. פי הא דרב יעקב בריה דרב
אחא ברי יעקב, שצרייה אבות לקמיה דאפי. פי אחא, חויה דלא הוה מיתרדין שמעתייה.
אמר ליה: אגא עדיפא מיך, תוב את, דאיויל אגא. שמע אפי דקא הוה אתי. הוה התוה
מיק בני רבנן דאפי, דכי הוו עיילי בתרין אפילו ביממא הוו מיתקני. אמר להו: לא ליתבי
ליה אינש אושפוא, אפשר דמתרחיש ניסא. על, בת בההוא בי רבנן, אדיפוי ליה כתיבנא
דשבגה רישותיה, כל פריעה דקבע נטר חד רישיה. אמר להו למחר: אי לא איתרחיש
ניסא סביתין. תנו רבנן: ללמוד תורה ולישא אשה - ללמוד תורה, ואחר כך ישא אשה.
ואם אי אפשר לו בלא אשה - ישא אשה ואחר כך ילמוד תורה. אמר רבי יהודה אמר
שמואל: הלכה, נושא אשה ואחר כך ילמוד תורה. רבי יוחנן אמר: ריחייב בצעורא ויעסוק
בתורה?! ולא פלגי: לן, והא - להו. משתבח ליה רב חסדא לרב חייא ברבך התנאים
דאדם גדול הוא. אמר ליה: כשיבא לך ילד הביאהו לדי. פי אחא חויה דלא פריס סודיא.
אמר ליה: מאי מעמא לא פריס סודיא? אמר ליה דלא נסיבנא. אהרניהו לאפיה מנייה,
אמר ליה: חזי דלא חיות להו לאפי עד דנסבת. רב חונא למעמיה, דאמר: בן עשרים שנה
ולא נשאו אשה - כל ימיו בעבירה. - בעבירה סלקא דעתך?! אלא אימא: כל ימיו בהררוד

עבירה. אמר דבא, וכן תנא דבי רבי ישמעאל: עד עשרים שנה יושב הקדוש ברוך הוא ומצפה לאדם מתי ישא אשה, כיון שהגיע
 עשרים ולא נשא אומר: תיבא עצמותיו. אמר רב חסדא: האי דעריפנא מתבארי. - דנסיבנא בשתפסר. ואי הוה נסיבנא בארביסר
 הוה

1 הוה אמנא ליה לשמן גיאר בנידן - כלומר: הייתי מתגרה בו, ושטן הוא יצר הרע, ולא
2 איירא שחיטתא: אייריך על צוארי וברין - בעוד דך תקיפה על בנך, קודם שגידול ולא
3 יקבל הוכחהך - השיאו אשה. משיחם - שנין הגיעו זמן לנו לבטא, ויותר מעשרין ותרתיין
4 אל תאחרה, לן אתה: איירך על צוארי וברין - בשעה שערך ידך תקיפה עליו הוי

5 הדיר ללמדו תוספתא, ואיהו זמני - משיחם
6 ועד עשרים ותרתיין, ביצד משיחם און בו דעת
7 לקבל תובתו כל כך, ואל תכבדי יסורין
8 ותובתו, ויותר מעשרים ותרתיין - פי שלוש
9 שלא יבעט. ויהו עיקר, על פי דרבי - דרך של
10 ימיו יהא מתנהג, הוה הוה לן בערותו, ואיהו
11 בערותו - רבי יהודה ורבי נחמיה בו, ונבולן בן
12 דן - תלמיד שהיה במיתא, אינו מלמדו משנה
13 - און חבתו בנו עליו אלא במקרא. מנאן ואילך
14 - ילמדו הוא לעצמו, תורה - ולא נביאים
15 ותובתו, כובולן בן ין שלמדו אבי אבוי - ויעד
16 היקין נמי דקמתיין רבי באמרינן: עד היכן אדם
17 חייב ללמוד תורה בדורותיו - אמר רב יהודה:
18 לבנו ולבן בנו, דדרי דימא ארישוי - סדן
19 שאינו ראוי לעשיפת הראש, אלא כיוסא בעלמא
20 שעל ראשו, ויהו ליתן בנילווה ראשו, ולא
21 הספיק להתעסק בסודרו. מאי כולי האי -
22 משניות הלכות באת כל עשיפה הנהגת לך, לא
23 מטיע אפיצא - בשר משנה בנתיים ודו רגילין
24 לעטום בבקר, עד דסקרי ליעקא ומספיק -
25 מהדר לו מה שקרא אתמול, ומלמדו עד פסוק
26 יותר, אלא ושלשה - מדלא תניב "ושנתים"
27 - שישלשם, לויב - ימי השבוע, לפיכך
28 נקרא בו - מילתא באפי נפשה דיא, נפרא -
29 סבתו ועצמו סתמתיחן של משניות, ולתיעם
30 במה שסותרת ון את לו, נקרא ראשונים סופרים
31 - כרכתי (וברי הימא א) "ומשפחות סופרים
32 וישיבי יעביך, וי'ו תתון - כל הוהל על חזן",
33 לא וזו משם - לא ואיתפוש דהא, חסר פטני -
34 ממנן ספר תורה, ויהו מותרין כפיך - חזון
35 עליהם וברוך בעומקם, שאם ישאלך אדם לא
36 תצטרך לנגמם, אלא שתוכל לומר מיד,
אמר

37 ילקיך בחרב". רבי תיאי בר אבא אשפחיה לרבי יהושע בן לוי דשידו דיוסנא ארישיה,
38 וקא ממתי ליה ליעקא לבי כנישתא. אמר ליה: מאי כולי האי? - אמר ליה: מי זומר
39 מאי דכתיב "והודעתם לבניך" וסמך ליה "יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחרב" מפאן
40 ואלך רבי תיאי בר אבא לא טעינא אפיצא עד דמקרי ליעקא ומוספיה, רבה בר רב
41 הונא לא טעינא אפיצא עד דמיתין ליעקא לבי מדרשא. אמר רב ספרא ושלשה רבי
42 יהושע בן לוי: מאי דכתיב "ושנתים לבניך" ואל תקרי "ושנתים" אלא "ושלשנים";
43 ליעולם ושלש ארס שנתיו: שלש במקרא, שלש בשמינין, שלש בתלמוד - מי זוער
44 כפיה חזי? - לא צריכא, לויב. לפיכך נקראו ראשונים סופרים, שיהיו סופרים כל האותיות
45 שבתורה, שהיו אומרים: וא' וד' וחו' - חזיון של אותיות של ספר תורה, "דרש דרש"
46 חזיון של תיבות, "והתגלח" של פסוקים. "כרסמנה חזיר מינער" עין ו' דער" - חזיון
47 של תהלים. "והוא רחום וכפר עון" - חזיון דפסוקים. עני רב יוסף: וא' וד' וחו', מהאי

38 גיפא או מהאי גיפא? אמרו ליה ינתי ספר תורה ואימנינהו, מי לא אמר רבה בר בר חנה:
39 תורה ומנאום אמר להו: אינהו בקיאי בהסודות ויתרות, און לא בקיאינו. עני רב יוסף: "והתגלח"
40 גיפא? אמר ליה אבוי: פסוקי מירא ליתו לימנינו! - בפסוקי נמי לא בקיאינו, דכי אהא רב אחא בר אבא:
41 פסקין ליה להאי קרא לתלתא פסוקי "ויאמרו" ה' אל משה הנה אנכי פא אלוך געב הענינו". תנו רבנן:
42 מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ספר תורה, יתר עליו תהלים ושמונה, חסר מפניו דברי
43 "ושנתים" - שהיו דברי תורה מחדדים בפיה, שאם ישאל לך אדם דבר אל תנגמם ותאמר לו, אלא אמור לו מיה, שגאמר

מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
תוספות

1 חיטתו, שיש לו ידו, ורבי חנינא אמר: משיחיה חזרו, ומפרש דהם: את לן דהו, ועל כרחך רבי
2 חנינא, אף על גב שהיה מאריך ישראל היה מדרב לתלמידים שלפניו מנבל, כדאמרינן דהם:
3 הני חברין בבליא, כיון דשרו תמידיהו - לא מטרוהו להו, משמע דבני בבל היו רגילין בהרתת
4 תורהו, ומיהו, קשה מהא דאמר פרקי "כיער מברכין" (ברכות מז, ד) דקאמר רב חסדא: על

5 הארץ ועל פירותיה, ורבי יוחנן אמר: על הארץ
6 ועל פירותה, ופרקי עלה דרב חסדא: אימיו אבלי
7 ואנן מברכים? ומשני: אפוקי, ומאי קשיאי? לטמא
8 רב חסדא שהיה מבבל מדרב לתלמידים שהיו
9 לפניו מאריך ישראל, ורבי יוחנן לבני בבל, נמו
10 בכל דוכתי? ויש לומר: דקיס דלו דהו באותה
11 שעה תלמידי דרב חסדא תלמידי ארץ ישראל,
12 ומיהו, נראה דחרב רבינו יוחנן דמרהויא רביצו
13 מברכין לא קשיא מידי, ושקני ענין אבליה
14 וברכות, דרין ואל לכל אדם שיהיה לפי המנהג
15 של מקום שרוא עמו, אפילו אל דהו מאותו מקום.
16 ולהכי מתנהג מברא תלמידי ארץ חסדא שהיה
17 מבבל, ולמה מברכין "על פירותיה" - דמשמע
18 היינו פירות של ארץ ישראל! "ותר" עליו תהלים
19 שמונה כו' - תימה: דעל כרחך ברומש פי יתרה,
20 דאפילו אם היוו פסוקי תהלים משלש תיבות
21 בלבד אינו כל כך כמו שיש בחומשו תוספת
22 ישיבו, לא צריכא לומר - פירש בקונטרס: ויש
23 השבת, כלומר: עניי משיחיה, ושני ימים משנה,
24 ושני ימים נגמרא, ולא נהרא, דאם בן אחייה דהו
25 מני משיחיה, מי ידע כמה חזיו נהואו לו לפרש?
26 בכל יום ויום עצמו ישלש. ענין כל חוקן בסדר בו
27 נעשה נאון כמו שאנו עושהו בכל יום קודם ספיק
28 דמורה לומר מקרא ומשנה וגמרא, ורבינו תם
29 פירש: שאנו סומכין אותה דאמרינן בסנהדרין
30 (דא, בבל - כלולה מליבא במשנה ובגמרא,
31 דגמרא בבל מכלול.

32 נקראו סופרים - פירש בקונטרס ברכתי
33 ומשפחות סופרים ושבי יעביך.
34 ובירושלמי (שקלים פרק ח) מפרשי: משפחין כל
35 התורה כולה מספרות, כגון: אבות מלאכות
36 ארבעים וסר אחת (שבת עא,ב), וארבעה אבות
37 נידון (בבא קמא בא, ו) וכינא בהם.
38 אל תנגמם ותאמר לו - רבי חסדא ביאלו
39 מציאות' (בבא מעיעט גג,ב) דעורבא
40 מרבנן משני ברבוריה מנאסו, אמר רבינו תם:
41 דהינין אש שואלים אביתו אמר ליה: מהו מסכת - ו'
42 אל יתנאה לומר שלמדו, כלומר למדתי ורבת,
43 אבל אם שואלים אותו ודבר הלכה, אז שצריכין
44 ללמוד ממנו מסכת - צריך שיהיו מתחדדים בפיה,
45 שלא ינגמם דבר, אלא ידע להא דאמר מו'
46 (מסכת דרך ארץ וזאת פרק א) למד לישורן לומר
47 "איני יודע" שגא תתבדה ותאמר - דהיינו במילי
48 דעלמא, ואפילו דברי תורה לא יאמר יודע אני
49 דבר - להתפאר בו, כן, אלא מה שידע - ויורה
50 ולמדו לתלמידים.

אמר להכמה אחתי את - שתהא בך בקד באחורין שאסורה לך. אי נמי, מספיק דקרא 'ומודע לבנתה תקרא' - שתהא יודע לך. בתמי' ביד נבר - שנלחם בהם עם ארביי. כן בני הנעורים - ולתמידו של אדם הקרוין בניו, כמו שאמר חזקוניו (רבי הדימס ב. טע' 'בני עתה אל תשלו' ואומר 'זהה אנכי והילדים אשר נתן לי' וגו' (שע"ת ח). אשר מלא אשפתי כופ - משום דרמיתו להצניע נקט לשון מילוי אשפת. את אויבים כשע - סיפא ד'אשרי הגבר' הוא. נעשו אויבים - מתוך שבשקטתה זו לה, ואין זה מקבל דברי זה. את הרב כמפוח - כדי ודעי לה: 'ספי מלחמותי' - ולחמתו שעל ידי ספר - אהבה יש בסופה. ושפתם את דברי אלה עם תם - שלם, שאינו תוס' שום העלל. מה שהתנאי - כל מה שלח מתוך יחודה

אם ברול דוא מתפרצו - תימה דוא קרא 1

ממטע שחפשי מפרצי עליו ומשברו וכן 2

קשה בפרק 'דיני ממונות' (סנהדרין ל"א), 3

דקאמר: מה פטיש מתחלק לכמה ניצוצות - אף 4

דברי תורה מתחלק לכמה טעמים. ושם גרסי רבינו 5

משאלן כן נאמר 'מתחלק ולא גרסי 'מתחלק'. וש' 6

עוררם כאן אם ברול הוא - מופפע. ואם עלע 7

הוא - מתפרצי, שנאמר 'הלא כה דברי כאש 8

וכפטיש יפרצי סלע', שהאש מופפע בהרול, 9

החפשי מתפרצי את הסלע. ורבינו תם מפרשי: 10

שהעלמה משבר את הברול, וחיבי קאמר: הכפטיש 11

יפרצי מבח סלע, כדאמר במדרש: מעשה באחד 12

שלקח ספיריטן לברוק, ונעו על הסדן הוכה 13

בכרסם - נאמר הקורטע והחלק הסדן, והספיריטן 14

לא זו ממקום. 'שיש' רשות אחרים עליה - ואף 15

על בע ומעשה יהיה לבעלה מדרבנן בעלמא, מבלי 16

מקום אינה מצויה אלא אביה אלא אצל בעלה. 17

18

בין בחמין בין בצונן, ואין אתה מתירא. ואם אתה מעבירה - הרי היא מעלה נומי. כך 19

הקדוש ברוך הוא אמר להם ל'ישאל': בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה כבלין. ואם 20

אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו, שנאמר 'הלאו אם תיטיב שאת', ואם אין 21

אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר 'לפתח הפאת רבי', ולא עוד אלא שכל 22

19 ואתה ומתנין כך, שנאמר 'ואליך תשוקתו'. ואם אתה רוצה - אתה מושל בו שנאמר 23

21 'ואתה תמשל בו'. תנו רבנן: קשה יצר הרע, ושאינו יוצרו הרע, שנאמר 'כי יצר לב 24

האדם רע מגעריו'. אמר רב יצחק: יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, שנאמר 'רע רע 25

23 כל היום'. ואמר רבי שמעון על לוי: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, 26

24 שנאמר 'צופה רשע לצידיק ומבקש להמיתו', ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו - אין יכול 27

25 לו, שנאמר 'אלהים לא יעזבו בידו'. תנא דבי רבי ישימעיאל: בני, אם פגע בך מגול זה 28

26 מ'שכרו לבית המדרש, אם אבן הוא - נימולת, ואם ברול הוא - מתפרצי, שנאמר 'הלאו 29

27 כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפרצי סלע', אם אבן הוא - נימולת, שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' ואומר 'אבנים שתקו 30

28 מים', 'להשיאו אשה' מגילת דכתיב 'קחו נשים והולידו בניכם בניכם וקחו להנכים נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים'. בשלמא 31

29 בנו - בידו, אלא בתו בידו היא? - הכי קאמר להו: ניתן לה מידי, ולבטייה, ונכסייה, כי חיבי דקפצו עליה אנשי. 'ללמדו 32

30 אומנות' ללמדו חוקיה: דאמר רבי, 'יאה חיים עם אשה אשר אהבת', כשם שתייב אהשיאו אשה 33

31 כך תייב ללמדו אומנות. אם תורה היא, 'כשם שתייב ללמדו תורה' - כך תייב ללמדו אומנות. ו'יש שתייב אהשיאו 34

32 'בהנה' מאי טעמא - חיחיהה הוא. 'רבי יהודה אומר' 'כל שאינו מלמדו אומנות מלמדו ליסבות'. ו'יסבות סלקא דעתך? אלא 35

33 'באילו מלמדו ליסבות'. - מאי בינייהו? - איפא בינייהו דאגמריה עוסקא. 'כל מצות האב על הבן וכו'' מאי כל מצות האב 36

34 על הבן? אילימא כל מצותא דמתייב אפא למיעבד לכריה נשים חייבות - והתניא: האב תייב בכנו למולו ולפדותו, אביו - 37

35 אין, אמו - לאו - אמר רב יהודה: הכי קאמר; כל מצות האב המוטלת על הבן לעשות לאביו - אהד אנשים ואהד נשים 38

36 חייבין. תנינא להא, דתנו רבנן: 'איש' אין לי אלא איש, אשה מינן? כשהוא אומר 'תירא' - הרי כאן שנים. אם בן מה תלמוד 39

37 לומר 'איש' - איש ספק בידו לעשות, אשה - אין ספק בנדה לעשות, מפני שרשות אחרים עליה. אמר רב אידי בר אבין 40

38 אמר רב: נתגרשה - שניהם שוים. תנו רבנן: נאמר 'כבוד את אביו ואת אמך' ונאמר 'כבוד את ה' מהוהך' - השוה התרוב 41

39 בכבוד אב ואם לכבוד המקום. נאמר 'איש אמו ואביו תירא' ונאמר 'את ה' אליהו תירא ואתו תעבד' - השוה הכתוב מוראת 42

40 אב ואם למוראת המקום. נאמר 'מקל אביו ואמו מות יומת' ונאמר 'איש איש פי מקל אליהו ונשא הקאמו' - השוה התרוב 43

41 ברפת אב ואם לברפת המקום. אבל בהפקאה ודאי אי אפשר. וכן ברין - ששלשטן שותפין בו. תנו רבנן: שלשה שותפין הן 42

42 באדם: הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו - אמר הקדוש ברוך הוא: מעלה אני עליהם 43

43 כפאילו דרתי בניהם, וכברוני. תניא, רבי אומר: גלוי ורודע לפני מו שאמר וזהו העולם שבין מכבד את אמו וזה מכבדו, מפני 44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

44

קידושין. האשה נקנית – פרק ראשון דף על עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
קטעא
 תוספות

1 משלתו – מפתח אותו. בדמורגנטי "וכי יפתח" (שמות כב) – איר ישראל והאירי היום
 2 רגלו – והעובר בסתר אומרו: אז תקמקום כאן, לפיכך הוא נסתר, לומר: אין יודע. נמצא
 3 ברוחק רגליו ומקצרו, לומר: אין כאן, מלא כל הארץ – משמע: משתרבב ויורד למטה.
 4 והוחקף קומתו נראה כרוחק. אמר לו כך – ראה יודעשה השיב לו בדרך שהשיב לו רבי
 5 אליעזר. ונתגישה – שאכן אמי חייבת בכבוד

1 **שייך לרף לב, כבר** את ה' מתוך – בירושלמי דרשו: "מתוך" כמו מתוך.
 2 משמע שהקדיש הקדוש ברוך הוא על כיבוד אב ואם
 3 ויורר בכבודו. שכבדו הוא אמר "כבר את ה' מתוך" – דהיינו מתוך, ומשמע ממה
 4 שתנן, כלומר: אם יש לו ממון – חייב, ואם לאו – פטור. ובכבוד אב ואם באמר "כבר את ה'
 5 אבך ואת אמך", ומשמע: כי אב ואם הם שני ממון ובין
 6 שאין לו. והיבא דלית ליה – חייב לחור על
 7 הפתחים לזון את אביו ואת אמו. כל העובר
 8 בעבירה בסתר כאילו דרוק רגליו סיכנה – היינו
 9 דמצינן בינה ליעריה. וכיבמה פקח וצריך לחיות
 10 עניו קמא דתהיגה (טז,א).

11 **והיה** מפתח חנות מתן מראשותיו על אבו –
 12 בירושלמי גשי שדור רגליו פשוטות לו
 13 החיבה, ולכך לא שירבה. גדול המצווה ועושה
 14 – נראה דהיינו טעמא דמי מצווה ועושה עירף
 15 – לפי שדואג ומצטרף יותר פן יעבור. ממי שאין
 16 מצווה – שיש לו פת בסלו, שאם ירצה – יצת.
 17 **דלא** מפקדאנו ועבריא – מכאן מודקדק רביש
 18 תם דנשים במכירתו על מצות עשה שהזנוק
 19 נרמא. אף על גב דפטורות לנבית, דאפילו מרבנן
 20 לא מייחדיה, בדמוכח פ"ק מי שמת' (ברכות כב),
 21 מכל מקום יכולתו הן לברך, אכן כאן משום
 22 "לא תשא את שמו לשוא" (שמות כז) – משום
 23 מוכריות ברכה שאינה רצוה. דאי לא הכי –
 24 הדיכ שמח רב יוסף והלא מפיסד כל הברכות
 25 בכולן. **ובאת** אמו וקרתה – יש במדרש
 26 שהיתה מפורשת מרתה.

27 **יש** מאכל לאביו ספניו – פירוש: עוף חשבו,
 28 דהיינו מין שליו שיש במדבר. **ומורדו** מן
 29 העולם – פירוש: שנעשה עליו, שמראה לו צר עין
 30 על סעדתו. ויש מחותני בריהם, שהיא מלאכה
 31 קשה, ומביאו לחיי העולם הבא – שמכבדו
 32 בדברים טובים ונתמנים. ובמורת מידעלה (פאה
 33 פרק ראשון) דרסין מעשה בעניהם, מעשה באחד
 34 שהיה מאכל לאביו ספניו, עמם אחת אמר לו
 35 אביו: מאין לך כל אלה? אמר לו סבא, מאי
 36 איפתך לך? עד תרזון ואבול, כלומר לעט ואבול,
 37 כעין כלבים דמדרישין ואוכלים, אם אן ברהזא
 38 שקשה עליו. ושוב מעשה באחד שהיה טוחן
 39 בריחים, ואב עין היה לו, ואתא ציווי לטוחני,
 40 פירוש: מצות המלך בשביל אביו, לבא לעבדת
 41 המלך. אמר לו בנן טוחן, ואני אלק תחתך
 42 לעבדת המלך שאין לך קצבה, אם לבויןך – טב
 43 לך, ואם למלך – טב לך.

1 **שמשגללתו בדרךים** – לפיכך הקדים הקדוש ברוך
 2 הוא כיבוד אב לכיבוד אם. וגלוי וידוע לפני מי
 3 שאמר והיה העולם שהבן מתירא מאביו יותר
 4 מאמו, מפני שגלמלו תורה – לפיכך הקדים הקדוש
 5 ברוך הוא מורא האם למורא האב. תני תנא קמיה
 6 דרב נחמן: בזמן שאדם מצער את אביו ואת אמו
 7 אמר הקדוש ברוך הוא: יפה עשית שלא דרתי
 8 ביניהם, שאמלתי דרתי ביניהם – ציערני. אמר רבי
 9 יצחק: כל העובר בעברה בשרת – פאלול דוחק
 10 רגלי שכניה, שגאמר "כה אמר ה' השמים פסאי
 11 והארץ הרם רגלי". אמר רבי יהושע בן לוי: אסור
 12 לאדם שיחלף ארבע אמות בקומה וקופה, שגאמר
 13 "מלא כל הארץ כבודו". רב הונא בריה דרב יהושע
 14 לא מסיגי ארבע אמות בגילוי הראש, שכניה
 15 למעלה מראשי. שאל בן אלמנה אתה את רבי
 16 אליעזר: אבא אמר "השקני מים" ואימא אומרת
 17 "השקני מים", איזה מהם קודם? אמר ליה: הנח
 18 כבוד אפך ועשה כבוד אבך, שאתה ואפך חייבים
 19 בכבוד אבך. בא לפני רבי יהושע, אמר לו פק.
 20 אמר לו: רבי, נתגשרה מחוץ? – אמר ליה: מבין ריסי
 21 ועיניך ניגר שכן אלמנה אתה, הפל לזון מים בספל
 22 ומשעך לזון פתרינגולין. דרש עולא רבה אפיתחא דבי
 23 נשיאה: מאי דתניב "יודוך ה' כל מלכי ארץ פי
 24 שמעו אמרי פיך". מאמר פיך לא נאמר אלא "אמרו
 25 פיך", בשענה שאמר הקדוש ברוך הוא "אנכי" ו"לא"
 26 והיה לך? אמרו אמונת העולם: לכבוד עצמו הוא

27 דרש. פון שאמר "כבר את אבך ואת אמך" – חורו והורו למאמרות הראשונות. רבא
 28 אמר: מהקא "ראש הברך אמת" – ראש הברך ולא סוף הברך? אלא מסוף הברך
 29 ניגר שראש הברך אמת. בעו מיניה מרב עולא: עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם:
 30 צאו וראו גושה נכרי אחד וקראו פאשקלון, ודמא בן נתיבה שמו. פעם אחת בקשו חכמים
 31 פרקמטיא בששים ריבוא שקר, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו, ולא ציערו.
 32 אמר רב יהודה אמר ששקל: שאלו את רבי אליעזר: עד היכן כיבוד אב ואם? אמר
 33 להם: צאו וראו מה עשה נכרי אחד ולאביו פאשקלון, ודמא בן נתיבה שמו. בקשו ממנו חכמים אבנים לאפוד בששים ריבוא
 34 שקר, ורב פהנא תנינא: בשמונים ריבוא, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו, ולא ציערו. לשענה האחרת נתן הקדוש
 35 ברוך הוא שקרו, שגולדה לו פרה אדמה בעירו. נכנסו חכמי ישראל אצלו, אמר להם: יודע אני ככם שאם אני מבקש מכם
 36 כל ממונן שבעולם אתם נותנין לי, אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממונן שהפסדתי בשביל כבוד אבא. ואמר רבי תנינא:
 37 כמה מי שאינו מצווה ועושה פך – מצווה ועושה על אחת כמה וכמה. דאמר רבי תנינא: גדול מצווה ועושה ממי שאינו
 38 מצווה ועושה. אמר רב יוסף: מריש תהו אמינא: מאן דתהו אמר לי הלכה פרבי יהודה דאמר: סומא פטור מן המצוות –
 39 עבדינא וימא טבא לרבנן, דהא לא מיפקדנא והא עבדינא. השתא דשמעיתא להא דאמר רבי תנינא: גדול מצווה ועושה יותר
 40 ממי שאינו מצווה ועושה – אדרבה, מאן דאמר לי דאין הלכה פרבי יהודה – עבדינא וימא טבא לרבנן. פי אתא רב דימי
 41 אמר: פעם אחת היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי, ובאתה אמו וקרתה מפניו, ובפחה לו על ראשו,
 42 וירקה לו בפניו, ולא הכלימה. תני אבימי בריה דרבי אבהו: יש מאכל לאביו ספניו ומורדו מן העולם, ויש ממתינו בריחים

1 איסתינעא מילתא - בעידו גזון לפניו. שהבין ודרש "ממור לאסק אלוים באו גוים
2 בנחלתך" שלא היה מובן בו מקודם לכן, ודרשו. ויש מפרשים: שמקרא זה
3 לבר דרש: "ממור לאסק" - קנה לאסק מיבעיה ליה דרש אסק שירה על שכיחה
4 הקדוש ברוך הוא ונתנו על העצם ועל האובל נפל מים
5 והשלים לא כל אמתו משנתי ישראל שרד

6 ומילתא וכן הוא אמר: בלה"ה את חמותי ויתא אש
7 בעיניך. כך פירש בקונטרס. איך יש במדרש אסק
8 אמר שירה על שטבעו בארץ שיערה? משל
9 לשפחה שהלכה לשואב מים מן הבאר ונפל מים
10 לבאר, והיתה מצטננת ויובסה, עד שבאתה
11 שפתך המלך לשואב ובידה כלי של זהב, ונפל
12 אותו כלי שם. התחילה הראשונה לשורר, ה
13 ואמרה דע וכשיו לי היתוי סבורה שיערתי שום
14 אדם כדי שהוא של חרס מן הבאר, שאני נחשב.
15 נתעשרי מני שיזינאי אותו של זהב - זינאי כר
16 עונן. כך בני קרח שחיו בלועים, בעשרא שטבעו
17 בארץ שיערה אמרו שירה. אמרה: מי שיזינאי
18 השערים - זינאי גם אותו. לךך אמר אסק
19 ממור, שהוא ממשפת קרד.

20 רבי טרפון הויא ליה אמא - יש בירושלמי:
21 פעם אחת אמיה דרבי טרפון אבדה פומקי
22 דידה בחצירה, ורצתה מנטשה לבקשו, ועם רב
23 טרפון ידו תחת גרזלה על הקרקע שלא תטען
24 רגליה, והיתה חורטת על ידיו. ועוד אמר
25 בירושלמי: דאמיה דרבי ישמעאל, כל ששתא
26 ושעתא יהוה אחי רבי ישמעאל מבי מדרשא
27 היתה רוחצת את רגליה, והיתה שותה את המים
28 כשמעו רבי ישמעאל שהיתה עושה כך - היה
29 מסרב דברו, עד שבאת לפני חכמים, והיתה
30 קוללת על רבי ישמעאל בנה שלא היה מקיים
31 מצות טובו. ובהי שטענא אמיה דרבי, ויהי לרבי
32 ישמעאל, וספ ליה תעמשה, ונצו לו שיתנה
33 לעשות רצונה, ובענין זה הוא כבוד.
רב

24 שמע דקא אוקה אבתריה, אתא לקמיה רבי יוחנן,
25 אמר ליה: מהו לצאת מארץ לחוצה לארץ? - אמר ליה: אמר
26 ליה: איני יודע, אחרת פורתא, הדר אתא. אמר ליה: אסי, נתרצית לצאת? המקום היתוך
27 לשלום. אתא לקמיה דרבי אלעזר, אמר ליה: חס ושלום, דלמא מיתרת רתח? - אמר ליה:
28 מאי אמר לך? - אמר ליה: המקום היתוך לשלום. - אמר ליה: ואם איתא דרתח - לא תהי
29 מברך לך. איתיה ותיק שמע לארזנא דקאתי. אמר: אי ידעי - לא נפקי. תנו רבנן: מברכו
30 בתניו ומברכו במותו. בתניו ביצד? הנשמע דברך אבוי למקום לא יאמר "שליחוני בשביל
31 עצמי" "מחרוני בשביל עצמי" "פירוני בשביל עצמי", אלא מברכו "בשביל אבא". במותו
32 ביצד? היה אומר דבר שמעתי מפיו - לא יאמר "קד אמר אבא" אלא "קד אמר אבא". אמר רבי
33 יוחנן: כפרת בשבילי". תנו רבנן: תוף שנים עשר חדש, מפאן ואילך אומר "ויברכו לברכה
34 לחיי העולם הבא". תנו רבנן: חכם משנה שם אבוי ושם רבו, תורגמן אינו משנה לא שם
35 אבוי ולא שם רבו. - אבוי דמאן? אילימא אבוי דמתורגמן - אפיו תורגמן לאו פר חיובא
36 הוא? - אלא אמר רבא: שם אבוי של חכם ושם רבו של חכם. כי הא דמר בר רב אשי, פי
37 הוה דריש בפרוקא, איהו אמר: אבא מרי, ואמורה אמר: הוי אמר רב אשי. תנו רבנן: איהו
38 מורא ואיהו פיבור? מורא - לא עומד במקומו, ולא יושב במקומו, ולא סותר את דבריו,
39 ולא מקביו. פיבור - מאכיל ומשקה, מלבש ומכסה, מקניס ומציא. איבעיא ליה:
משל

1 ומצאו לעולם הבא - שמכבודו דברים טובים נתונים, והמלאכה משיל עליו
2 כלשון רבה, מראה לו צורך השעה, שאין לכולן להתפרנס אלא ביניהם זו. ובגמרת
3 ירושלמי גרס מעשה בשניהם. מנשה באחד שהיה מאכיל לאביו פסיוני, פעם אחת אמר
4 לו אביו: מאן לך כל אלה? אמר ליה: סבא מה איפתך לך? טחון ואבול, כלומר לעם
5 ואבול, והתרו חקשה לו. ושוב מנשה באחד
6 שהיה טחון ביריחים, ודהו לו אב וקד ושלה
7 המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך, אמר לו
8 הנה אבא טחון ואני אלא לעבודת המלך שאין
9 הנה קצבת. תפשה בני ספכי חוה ליה אדמי
10 בחיי אבוי - ואפילו הכי כי הוה קרי רבי אבוי
11 אבבאי, היה אביו רץ ופתח לו, ואינו מניח
12 לאחד מבניו לילך. אין אין - אפתח אפתח.
13 איסתינעא מילתא - בעידו גזון לפניו, שהבין
14 במדרש ממור לאסק שיערה? משל
15 מנין בו קודם לכן לומר. ויש מפרשים
16 שמקרא זה לבר דרש: "ממור לאסק אלוים
17 באו גוים בנחלתך" וגו' - קנה לאסק מיבעיה
18 ליה דרש כך: שאמר אסק שירה על שכיחה
19 הקדוש ברוך הוא ונתנו על העצם ואבנים שכתבתי,
20 ומתוך כך הויתר פליטה בשראל, שאלמלא כך
21 לא נשתדד משנתי ישראל שרד. וכן הוא
22 אמר: בלה"ה את חמותי ויתא אש בעיניך (איכה
23 ה), כגון אמא - שאני אחוב לאבוי ויקח לאמי,
24 ועשר לו זאת. מה מנשעתי כיו דברי תורה הוא
25 חלישה דרתח - אם תקבל ממנו בעבודה אשי
26 מי שלא מפאן - שאי אפשר לקיים כבודם כל
27 הוצרך, ודוא נעשש עליהם. סרבינתי אבונם.
28 נתרצית לצאת - סבור היה שדעתו לחזור
29 למקום כבבל, ויחידך לשלום - עד מקומה,
30 אמר ליה - רבי אבי לרבי אלעזר. דלמא את
31 ושלוש מרתחות רוחו על רבי יוחנן נעשעע דבר
32 אבוי לפקום - אם מברך באבוי המקום
33 שמכבודים אבוי לחזק לו כבוד לקבל דברים
34 שיאמר בשמו - אלא יתלה באבוי, שאינו לו אלא
35 ואפילו יודע שיכבדוהו כאבוי, אלא יתלה
36 הכבוד באבוי. שליחני בשביל אמא - שהוא
37 צורך לך. אבל אם אינו נשמע למקום דברך אבוי
38 דברך עצמו - אלא יתלה באבוי, שאינו לו אלא
39 דנאי חרתי כפרת משבכו - עלי יבא כל רע
40 ונצטר לראב על נפשו. מפאן ואילך - כבר קבל
41 מה שקבל, שאין משפט רשעי ישראל גינתם
42 אלא שנים עשר חדש. חכם משנה שם אבוי כי
43 חכם הוהרש דרשה בריבם ולוחש לתורגמן,
44 והוא משמעי - משנה שם אבוי ושם רבו. אם
45 בא לומר דבר הלכה שאמר אבוי או רבו -
46 לוחש לתורגמן. כך אמר אבא מורי, כך אמר רבי
47 מורי. אבל חתוינן - המשמעי לרביס, אם
48 משנה, אלא מברכו בשמו, ואומר: כך אמר
49 פלוני. אבוא דמאן - אין התורגמן משנה. אי
50 ניטא מותי דתורגמן - אם לוחש לו חכם דבר
51 הלכה בשם אבוי של תורגמן להשמיע לרביס
52 בשם אמורא, לא ישנה לומר "כך אמר אבוי
53 מורי" אלא קוריהו בשמו. אמו תורגמן לאו בר
54 חיובא - לכבר את אבוי הוא? כי הוה דרש
55 בפירקא - ולוחש דבר הלכה לתורגמן בשם רב
56 אשי אבוי, איהו אמר לתורגמן "כך אמר אבא
57 מורי". ואמריה - כשדוא משמע לרביס בשם אמורא אמר "כך אמר אבוי ואדונינו של חכם". לא עומד במקומו - במקום המיוחד לאבוי לעמוד שם
58 בסוד וקניס עם בחייו בעצה. ולא מבריע - לא היה אבוי וחכם אחר החוקק דבר הלכה - לא יאמר "נראים דברי פלוני".

קידושין. האשה נקנית – פרק ראשון דף רב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצעה

ר"ב יהודה אומר משל בן – מדקדק רבינו יצחק לנאן דאמר משל בן אם נדמן לו כיבוד
אב, ואבידת עצמו, ואבידת חבירו – כיצד עשהה אם יעסוק בכבוד אביו – הלא
אבידת חבירו קודמת, כדארמין בן אל"ו מציאתו (בבא מציעא ל"א); כול מלו או אביו אל
תחורין; כול ישמע לו – תלמוד לומר וכו', היינו "אל תחורין" – שאמר לו עסוק בכבוד,
ודאל תחורין – בתנא לא אמטריך אבך, משמע אם

אם אביו עני, וכן כולם – אף על פי שהביט עליו
כנופר, ואם לא היה בידו מעשר זה היה נתון לו
מוזנת משלו. להענינה, עליו מוטל להאכילו
ולתקשרו מדה בנינה, ואם אביו צריך
לסעודה יתירה – יאכילנו מעשר עני, שישול
אביו אינין בן – ואי אמרת כבוד האב על הכן
בחסרון כיס את אנו אל משל אב – אם כן ראי
אתקין דאמר רבי אילעזר משל אב הוא, ונמאי
נפקא ליה מנייה? – לביטול מילאכה. תא שמע:
שני אחים, שני שותפים, האב ובנו, הרב ותלמידו,
פודין זה לזה מעשר שני, ומאכילין זה לזה מעשר
עני, ואי אמרת משל בן – ומצא זה פורע חובו
משל עניים! – לא צריכא, להעניפה. – אי הכי,
היינו דקתני עלה, אמר רבי יהודה: תבא מאירה
למי שמאכיל את אביו מעשר עני, ואי להעניפה –
מאי נפקא מיניה? – אפילו הכי, וילא היה מיתאיה.
תא שמע: שאלו את רבי אילעזר ער היקן כיבוד
אב ואם? אמר להם: קדי שישול ארנך ויורקנו לים
כפניו ואינו מקבילמו, ואי אמרת משל אב – מאי
נפקא ליה מיניה? – בראוי לוישו, וכי הא דרבה
בר רב הונא, דרוב הונא קרע שרצא פאנני רבה
בריה: אמר: איזיל איתו אי רתא אי לא רתא. –
ודלקא רתת, וקעבר אילפני עור לא תתן מכושל?
– דמחיל ליה לקרייה, – והא קעבר משום "בל
משחות!" – דעבר ליה בפומביני. – ודילקא משום
הכי לא רתת? – דעבר ליה בשעת ריתחיה, מתני
ליה רב יוחנן ויחנאל לרמי בריה: הנשרפים בנסקלים, רבי
שמעון אומר: הונו בסקילה, שהשליפה המורה, אמר
ליה רב יהודה בריה: אפא, לא תיתניא הכי, מאי
אריא שריפה המורה – תיפוק לי דרובא נסקלים
נינהו! אלא הכי איתניא: הנסקלים בנשרפים. – אמר
ליה: אי הכי אקא ספא? הכינים אמרים: הונו
בשריפה, שהסקילה המורה, מאי אריא בסקילה
המורה? תיפוק לי דרובא נשרפים נינהו? – אמר
ליה: התם רבנן הוא דקאמרו ליה לרבי שמעון:
דקאמרת שריפה המורה – לא, סקילה המורה, אמר
ליה שמואל לרב יהודה: שינא, לא תימא ליה
לאבוק הכי, דתניא: הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, אל יאמר לו "אבא עברת על
דברי תורה", אלא אומר לו "אבא, קד כתוב בתורה", – "קד כתוב בתורה?"! עתרו קא
מצער ליהו – אלא אומר לו: "אבא, מקרא כתוב בתורה קדי", אילעור בן מתאי אומר:
אבא אומר "השקני מים" ומצוה לעשות – מינה אין כבוד אבא, ועושה את המצוה,
שאני ואבא היכים במצוה, איסי בן יהודה אומר: אם אפשר למצוה לעשות על ידי
אחרים – תעשה על ידי אחרים, וילך הוא בכבוד אביו, אמר רב מתנה: הלכה פאיסי
בן יהודה, אמר רב יצחק בר שאלא אמר רב תננהו אמר רב תננהו אמר רב תננהו אמר רב תננהו
בבדו – בבדו מחול, הרב שמואל על בבדו – כן בבדו מחול, אמר רב תננהו אמר רב תננהו אמר רב תננהו
הרב שמואל על בבדו – בבדו מחול, שמואל רביה הוא, ותורה דיליה היא, מחיל ליה לקרייה,
התם – הקדוש ברך הוא עלקא דיליה הוא, ותורה דיליה היא, מחיל ליה לקרייה,
הכא

משל פי – מאכילו ומקשרו ומכבדו, מאי נפקא ליה מנייה – מאי חסרון כיס איכא
לבגדיה פורין זה ליה מעשר שני – אם שי לאביו מעשר שני – מדה הבן משלו לצורך
אביו בלא חומס, ואלא אמרינן: הרי הוא כנופר, שהרי הוא אחרבו, ומוזנתו עליו, ולא ארז
נידו לביה, והרי הוא כמי שפדוהו הוא בעצמו, ומאכילין לו ליה מעשר שני – אם שי
לכן מקשרה – מיהלוק לענינים – מאכילו לאביו,

אם אביו עני, וכן כולם – אף על פי שהביט עליו
כנופר, ואם לא היה בידו מעשר זה היה נתון לו
מוזנת משלו. להענינה, עליו מוטל להאכילו
ולתקשרו מדה בנינה, ואם אביו צריך
לסעודה יתירה – יאכילנו מעשר עני, שישול
אביו אינין בן – ואי אמרת כבוד האב על הכן
בחסרון כיס את אנו אל משל אב – אם כן ראי
אתקין דאמר רבי אילעזר משל אב הוא, ונמאי
נפקא ליה מנייה להלמיז? ודלמא רתא –
נפקא לאבה מידי בריהותא, וקא עבר – רב
הונא, משום לפני עור – שגורם לכבוד כחוטא,
בפומביני – במקום התפירה, שאינו נסתר
מדמי בכך, כגון כשרוליה הנשרפים בנסקלים –
משמע: אחד מן הערפושין נתרבה בנסקלין הרבה,
ויקטא לו מן השרפושין עטב, כל הידי ממות
שבתורה שנתערבו ואין ידוע איהו מןן בקלה
ואיהו מןן בחמורה – כולן ידונן בקלה, שאין
אתא שתי תלמידין את הקל לעשות שאלא
נתיביב בו, רבי שמעון אומר ידונן בסקילה –
שהיא קלה, דאת ליה לרבי שמעון שריפה
המורה מסקילה, ועטמא פריש בנסהדרין (נ"א),
אמי ליה – רב יהודה בריה דרב יוחנאל לרב
יוחנאל: אבא, לא תתניא הכי "דנשרפין
בנסקלין", הונו נסקלין רובא, דאם כן – אמאי
תלת עטמא נמנן אתה שריפה שחורז? תיפוק לו
דליכא למימר כולן בשריפה, דאם כן אולת לך
ברת מעיטא, הנסקלין בנשרפין – דאף על גב
דנשרפין רובא – ידונן בסקילה, מפני שבא
קלה, התם רבנן הוא דקאמרו ליה לרבי שמעון
כז – האי דקאמרי שהסקילה המורה – לאו
טעמא דיבי למלתיה, ולא הכי אמר: ידונן
בשריפה רובא רובא, דקאמרו ליה ידונן בסקילה
להקל עליהם – אין אתה מקל אלמא בתמייה,
שהסקילה המורה, לא תימא לאביו הכי –
לדודיעו פתאום שהוא טועה, דקאמרת ליה "לא
תתניא הכי", קד כתוב בתורה עתרו קא
ליה – והרי הוא כאומר לו: עברת על דברי
תורה, מקרא כתוב בתורה הוא – ואומרו לו
המורה כדן שהוא כתוב, והוא עובר ויכן
שטעה, אבא אומר השקני מים – שיש מצוה
אחרת לפני לעושה, כגון לקבוע את המת או
לית.

הכא
לאבוק הכי, דתניא: הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, אל יאמר לו "אבא עברת על
דברי תורה", אלא אומר לו "אבא, קד כתוב בתורה", – "קד כתוב בתורה?"! עתרו קא
מצער ליהו – אלא אומר לו: "אבא, מקרא כתוב בתורה קדי", אילעור בן מתאי אומר:
אבא אומר "השקני מים" ומצוה לעשות – מינה אין כבוד אבא, ועושה את המצוה,
שאני ואבא היכים במצוה, איסי בן יהודה אומר: אם אפשר למצוה לעשות על ידי
אחרים – תעשה על ידי אחרים, וילך הוא בכבוד אביו, אמר רב מתנה: הלכה פאיסי
בן יהודה, אמר רב יצחק בר שאלא אמר רב תננהו אמר רב תננהו אמר רב תננהו אמר רב תננהו
בבדו – בבדו מחול, הרב שמואל על בבדו – כן בבדו מחול, אמר רב תננהו אמר רב תננהו אמר רב תננהו
הרב שמואל על בבדו – בבדו מחול, שמואל רביה הוא, ותורה דיליה היא, מחיל ליה לקרייה,
התם – הקדוש ברך הוא עלקא דיליה הוא, ותורה דיליה היא, מחיל ליה לקרייה,
הכא

1 זקן בנותרסו. אשמיא - רשעי ועם הארץ. וקשה דהכי קאמר איסי בן
2 יודהה שדיבה משמע אפילו וקן אשמיא וקן אשמיא הלא מצעה אפילו לבנותו בלוללו
3 לכך פרש רבי תמי. אשמיא - לשון שומקם, כמו פחדו שמיא דנחנות (ג.כג.) כלומר, בור
4 ועם ארץ, כדמרתנמינן "האדרבה אל תחם" - וארעא אל תבור (בראשית מז. ו) ואין וקן
5 אלא חכם שנתבאר אספה לי שבעים אשר בו -
6 לא גוריה שיה עומדה הויא, דאם בן זביב מוחחן
7 כי דחה, אלא לא הוי אלא מוחה בעלמא דוקן
8 אשמיא אינו. מאי שנא דפלגיהו? שבע מינה
9 דודאי אי - ודכי קאמרה מפני שבעה תובת
10 הדרתה. תקום הדרתה פני וקן שקעה חכמה, שמע
11 מינה אפילו יניק וחכים. ופרש בקונטרס: מרקיפי
12 קרא אחכמה שמע מינה דוקן לאו אשמיא, אלא
13 בעיני חכמה פדרה. דליכא למימר רבי יוסי נמי
14 אוקן אשמיא פלגי וקאמר דלא בעיני חכמה -
15 דאם בן חזק מינה איסין כן. חודדו. כן פירש הקונטרס.
16 ועד הוסיף רבינו יעקב. דליכא למימר נמי דודאי
17 פלגי ואמר וקן אשמיא מדני, ואיסי פלגי עליה
18 ואמר אפילו כמי ארמטאי, דהא כל שביה
19 במשמע עקר - הא לא אשכחן בישוס דוכתא
20 דוקן כברי צריך לכחא. ועוד ולקמן (ג.כז.) אומא
21 דרבי יוחנן הוה קאי מקמי כמי ארמאי, ותל
22 טעמא אדיה דהפירש ערו עלייהו, ולא קאמר
23 משום דכסי. אלא אהדרי כיון דבדיחי שביה נמי
24 בעי חכמה, כדפרש בקונטרס, דרבי יוסי הגלילי
25 הדריהו אפילו יניק וחכים. שביה תרכח רחמנא
26 למיה ליש חכמים. כיון דאפילו יניק וחכים - כל
27 שני שביה חכים, דמי גרע אמ הוא וקן בודי
28 חכם? ויש לומר דאי לא תבך רחמנא שביה הוה
29 אמינא נדיביה וקן וחכם ממש. אבל יניק וחכים -
30 לא. להכי אתא שביה - לגלילי דלא בעיני וקן
31 וחכים. אלא בודי חזק, וגרע אפילו יניק וחכים.
32 ותמיד קשה: דאם בן מנאי קאמרי אי סלקא דעתך
33 כדקאמר תנא קמא - לכתוב רחמנא "מפני שביה
34 וקן תקום" אדרבה לא לכתוב אלא וקן. דהא תנא
35 אמר: וקן בלא שביה - וקן במשמע וקן ממש
36 משמע אלא דאי יניק וחכים במשמע, והירא
37 קושטיא לדחיתיה נוראיה לרבינו יעקב. חודאי יניק
38 וחכים צריך שיבא מופלג, ולכך אימתיקרי שביה
39 אף על פי שאינו מופלג, דכך לי וקן שאינו מופלג
40 כמו יניק וחכים שהוא מופלג. אבל אם הוה שוים
41 בחכמה, היינו חתוקי - צריך שיגמור יתיב ממש
42 חתוק. רבינו יצחק שידיה מופלג בחכמה, וגבי
43 וקן אינו צריך.

1 **הב** תורה דילה היא - בתמייה הכבוד תלמי בתורה, ואינו יכול ללמוד על כבוד הגורם,
2 שהוא של הקדוש ברוך הוא ובתורתו יתה - כ"י אם בתורה ה"ח תפוצו על כבוד הדרתה.
3 בתדולה היא נקראת תורת השם, ומשלמה וגרסה היא נקראת תורתו. וכן - אתם
4 הבאים וחשובים בעיניכם שלא עומדת מפני, והתריבם דקמו מפני לאו רבינו עידו?
5 ולשקן תימה אמר להם. חידוד - לנע מעט,
6 כאילו רוצה ללמוד מפניו. לא נדרי לו אלא
7 לעיניים - שאמר להם "רוצחו ורליכם
8 שהרעים משתחיים לאבק רגליהם, כדאמין
9 בבבא מציעא (פ.ב.) אמרו לו בערבים ושרתו
10 שמשתחיים לאבק רגליהם? רבן גמליאל כרבי
11 כלומר, ארס גודלו. וכן כל רבינו שבתלמוד.
12 וקן אשמיא - אשמ, רשעי ועם הארץ. מוקפי
13 ישראל - גמר וקן מוקפי; מה הלך חתקי
14 החכמים, דכתיב (מכדב"א) "אשר ידעת כי הם
15 ועל השם שוטריה". וכן דכתיב וקן שקעה תבנה
16 וישעו נטרקין דבר בהתוב לגמיה פריה
17 היינו תנא קמא אלא במקום שיש לו חידוד -
18 בעמדתו - דהיינו חוק ארביא אמות, דמובטח
19 מילתא שמפניו הוא עומד. יבול יהדינו כמקון
20 ויבול יהדינו ברה הדרון מנוון, לכבוד
21 כמנוון. יבול יעצים עיניו כמי שלא ראו -
22 כקמן (ג.כז.) פריך דתנא ברשעי עסקינן? ורב
23 המצריח ללך - ללכז כל עשרה הדרב, הוה אידעי
24 אם ראתו או לאו. לפי שיכול להשמע מעיני
25 הבריות שלא ויחזיקו ברשע ושיתירו לך
26 זכות, ואמרו לא ראו - לכך נאמר "ויראת
27 זכותך", שכל המחזיקים לנאות לו, חודע כך
28 שלסתרו ולכסל מצוהו נתכותו. שלא ישייה -
29 אם יכול ליתר דוק חתרה, שלא יעמיד את
30 העיבור. וקן ויראך - להכי סמך "ויראת" לוקן
31 - לומר שאף חתוק וירא. כל שביה במשמע -
32 ואפילו וקן אשמיא. תנא קמא כמי יניק וחכים
33 לא - והכי קאמר תנא קמא: אין וקן אלא שדוא
34 חכם, שנאמר "אפסלו לי שבעים אש מוקפי
35 ישראל" וגו'. והתם וקנים וחכמים היו, כדכתיב
36 "אשר ידעת כי הם" וגו' וקנים וקנים ודועים
37 הוו. ורבי יוסי הגלילי - דמשני ליה לקרא
38 חכמה - וקנה משני, ודרש שיה לו שקעה
39 חכמה - סברא אפילו יניק וחכים. אי סלקא
40 דעתך בדאמר תנא קמא - כהוב דאמינא
41 ביה קרא - שביה וירא חכם - כהוב "ויראתי
42 שביה וקן תקום הדרת", ונגמר גוריה שוזה. מאי
43 הדיק קאמרי - מפני שביה תקום הדרת" תקום
44 הדרתה מפני וקן שקעה חכמה, אפילו יניק
45 ומדקיפי אחכמה אמרתן נמי "שביה" לאו וקן
46 אשמיא קאמר, דליכא למימר רבי יוסי אוקן
47 אשמיא נמי פלגי - אם כן ויהי ואיסי כן יהודה
48 משיב דעני לטיסין? - לומר שלא יסרה
49 כדלעיל. כדקאמר רבי יוסי - דהרינן ניהו,
50 נכתוב בתריווהו קמה חידודו.
51 יבול

1 **הב** תורה דילה היא? - הדר אמר רבא: אי, תורה
2 דילה היא, דכתיב "ובתורתו יהיה יומם ולילה" איני?
3 והא רבא משיק בי הלולא דבריה, וכל ליה פסא לרב
4 פפא ולרב הונא בר יהוה ויהושע וקמו מקמיהו, לרב
5 מרי ולרב פנתס בר יהוה דרב חסדיא וקמו מקמיהו.
6 איקפד, ואמר: הנו רבנו רבנו, והנו רבנו לאו רבנו?
7 והו, רב פפא הוה משיק בי הלולא דאבא מר בריה,
8 וכלי ליה פסא לרבי יצחק בר יהוה וכלי קם
9 מקמיהו, ואישו! - אפילו חכי הדרון מליך ליה פנו.
10 אמר רב אשי: - אפילו למאן דאמר תרב שמחל על
11 כבודו - כבודו מחול, נשיא שמחל על כבודו - אין
12 כבודו מחול. מיתבי: מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע
13 ורבי ידוק שהיו מסובין בבית המשתה בנו של רבן
14 גמליאל, והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם. נתן
15 הפוס לרבי אליעזר ולא נטלו, נתנו לרבי יהושע
16 וקיבלו. אמר לו רבי אליעזר: מה זה יהושע? אנו
17 ורבינו רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו? -
18 אמר ליה: מצינו גדול ממנו שמשמש אבדקם גדול
19 ממנו - שמשמש אבדקם גדול חדור היה, וכתוב בו
20 "הוא עמד עליהם". ושמיא תאמרו: במלאכי השרת
21 נדמו לו - לא נדמו לו ואף לעריבה. ואנו לא רואי
22 רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו? אמר להם
23 רבי ידוק: עד מתי אתם מנזיחים כבודו של מקום
24 ואתם עוסקים בכבוד הבריות? הקדוש ברוך הוא
25 משיב רוחות, ומעלה נשיאים, ומוריד מטר, ומצמיח
26 אדמה, ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד, ואנו לא
27 רואי רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו? אלא אי
28 איתמר הכי איתמר: אמר רב אשי: אפילו למאן דאמר
29 נשיא שמחל על כבודו מחול, מליך שמחל על
30 כבודו - אין כבודו מחול, שגאמר "שום תשים עליך
31 מליך" - שיתאה איתוהו עליך. תנו רבנן: "תלמוד שביה
32 תקום". יבול אפילו מפני וקן אשמיא - תלמוד לומר

1 **זקון** וקן אלא חכם, שגאמר
2 **אומר**: אין וקן אלא מי שקעה חכמה. שגאמר "ה' קני ראשית דרבו". יבול יעמוד ממנו
3 **ממקום** רחוק - תלמוד לומר "מקום ויהרת" - לא אמרתה קומיה אלא במקום שיש חידוד.
4 **יבול יהדינו** כמנון - תלמוד לומר "מקום ויהרת", מה קומיה שאין בה חסרון פים - אף
5 חידוד שאין בו חסרון פים. יבול יעמוד ממנו מבית הכנסא ומבית המרחץ - תלמוד לומר
6 "מקום ויהרת" - לא אמרתה קומיה אלא במקום שיש חידוד. יבול יעצים עיניו כמי שלא
7 ראוה - תלמוד לומר "מקום ויראת". דבר המסור ללך יאמר בו "ויראת פאליהו". רבי יוסי הגלילי
8 יסירה - תלמוד לומר "קון ויראת". איסי בן יהודה אומר: "מפני שביה מקום" - אפילו כל שביה במשמע. רבי יוסי הגלילי היינו
9 תנא קמא! - איפא בינייהו יניק וחכים; תנא קמא סבר: יניק וחכים - לא, רבי יוסי הגלילי סבר: אפילו יניק וחכים. מאי טעמא דרבי
10 יוסי הגלילי? אמר לך: אי סלקא דעתך כדקאמר תנא קמא - אם בן נכתוב רחמנא "מפני שביה וקן תקום ויהרת", מאי שנא
11 דפגלינהו רחמנא - למימר: דהאי לאו הא, והאי לאו האי - שמע מינה אפילו יניק וחכים. - ותנא קמא: משיב דעני למסמך? וקן
12 ויראת". - ותנא קמא מאי טעמא? אי סלקא דעתך כדקאמר רבי יוסי הגלילי - אם בן נכתוב רחמנא

יכול יתרונו כממון - כדכתיב (ויקרא יט) לא תחרה פני גדול' דמשמע בממון, וכגון 'ודל לא תחרה רבינו' (שמות גז). מי לא עסקינן - כלומר, לא מי שמעו נמי אפילו נוקב מרגיאה, שאומנת יקרה היא, ומצריך ליה למיקם, ואף על גב דבטל ממלאכתו ואיכא חסרון כיה. מה תדיר שאין בו ביטול מלאכה - דאין לשון הידור אלא נשואות פנים. או כממון או כבינה דברים, ואין כממון ביטול -

1 **מפני שיבה תקום והדרתך תקום והדרתך פני יקן**
 2 **ומדלא כתב הכי שמעו מינה חד הוא. אמר מר:**
 3 **יכול יתרונו כממון - תלמוד לומר "תקום והדרתך",**
 4 **מה יקמה שאין בה חסרון כיה - אף הידור שאין**
 5 **בו חסרון כיה. - נקמה לית בה חסרון כיה? מי**
 6 **לא עסקינן דקא נמיב מרגיאה, אדחכי והכי קאי**
 7 **מקמה וביטול ממלאכתו! אלא: אקיש קמה להידור,**
 8 **מה הידור שאין בו ביטול - אף קמה שאין בה**
 9 **ביטול. ואקיש נמי הידור לקמה, מה קמה שאין בה**
 10 **חסרון כיה - אף הידור שאין בו חסרון כיה. מאן**
 11 **אמר: אין בעלי אומניות רשאי לעמוד מפני תלמודי**
 12 **חכמים בשעה שעוסקין במלאכתם. - ולא?! והתנן:**

1 **אין** בעלי אומנות רשאי לעמוד בו - תימה מה לשון רשאי שייך, דמשמע דאיכא
 2 איסורא ויש לומר: דמיידי בעסקין במלאכת אחרים, והשתא שייך לשון רשאים
 3 ומיהו: יש לומר "רשאים" כמו "חייבין", כהדיא דהגן בערבין פרק "המקדש שדרה"
 4 (כתבם). כמה רוצה אדם ליתן בשוה זה לעולה, אף על פי שאינו רשאי. פירושו: שיש
 5 שאינו חייב, והשתא נחא, דמיידי שפיר בעסקין
 6 במלאכת עצמן. **שני** פירושו - חוששת שייך לשון רשאים
 7 לשון תומך הספר. ויש מפרשים: תומך תומשן
 8 יש בו, כמו בשל תורה: "אשרי האיש" (תהלים א)
 9 "כאלו תענוג על אפיקי מים" (שם גב). "אך טוב
 10 לישאל" (שם עג), "תפלה למשה" (שם א)
 11 אלו מסים באבן, לכו מן האחרון שהוא סוף
 12 תהלים. **שמוא** בתן יושב ומחרד בו - לא
 13 היה צריך לומר בתן, והוא הדין בשאר דברי
 14 תורה. אלא הוא דקאמר יחי - סוד' ה' ליראה,
 15 בדאיחא בבראשית רבה דאמר רבי יוחאי: יחי בעל
 16 אם לא הייתי מוסתכל בספר תהלים בו. תוספות
 17 ישנים.

אין

13 **כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושואלים בשלומם, ואומרים להם: אחינו אנשי מקום**
 14 **פלוגי, פלוגי, בואכם לשלום! - אמר רבי יוחנן: מפניהם - עומדים, מפני תלמודי חכמים - אין**
 15 **עומדים. אמר רבי יוסי בר אבין: בוא וראה פמה חביבה מצוה בשעתה, ששרי מפניהם -**
 16 **עומדים, מפני תלמודי חכמים - אין עומדים. - ודלמא שאני תהם דאם בן אתה מושלין**
 17 **לעמוד לבא. אמר מר: יכול יעמוד מפני מכות הכפא ומכות התרחין. - ולא? והא רבי**
 18 **חייא הוה יתיב בי מסחתיא, וחליף ואויל רבי שמעון בר רבי, ולא קם מקמיה. ואיקפד,**
 19 **ואתא אמר ליה לבהה: שני חופשים שניתו לו בספר תהלים ולא עומד מפניו ותו, בר**
 20 **קפרא ואמר ליה רבי שמואל בר רבי יוסי: הוה יתיב בי מסחתיא, על ואויל רבי שמעון**
 21 **בר רבי ולא קם מקמיה, ואיקפד, ואתא אמר ליה לבהה: שני חופשים שניתו לו**
 22 **בתורת כהנים ולא עמד מפניו ואמר לו: שמוא הוה יושב ומחרד. - טעמא - דבהן**
 23 **יושב ומחרד, הא לאו הכי - לא! - לא שואי; הא - בכתבי גזאי, הא - בכתבי גזאי.**
 24 **הכי נמי מסתברא, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: בכל מקום מותר לתררה**
 25 **חוץ מבית המרחץ ומבית הכפא. - דילמא לאונסיה שאני. "יכול יעצים עיניו כמו שלא**
 26 **רצהו". אפוי ברשעי עסקינן? - אלא: יכול יעצים עיניו מקמי דלמטיה ומן חיובא, דכי**
 27 **מטא ומן חיובא הא לא חוי ליה דקאים מקמיה, תלמוד לומר "תקום והדרתך". תנא: איזוהי**
 28 **קמה שיש בה הידור - הוי אומר זה ארבע אמות. אמר אביי: לא אמרן אלא ברבו שאינו**
 29 **מובחק, אבל ברבו המובחק - מלא עיניו. אביי, מפי הוה חוי ליה לאדניה דתמרא דרב**
 30 **יוסף דאתי, הוה קאים. אביי הוה רביב תמרא וקא מסגי אגודא דגהר סגי. יתיב רב**
 31 **מששאי ורגנן פאדך גיטא, ולא קמו מקמיה, אמר להו: ולא רב מובחק אנא? - אמרו**
 32 **ליה: לאו אדעתין. רבי שמעון בן אלקעזר אומר: מנין לרגנן שלא ימריח - תלמוד לומר "יקן**
 33 **ויראת". אמר אביי: נקמינן, דא מקור - חיי. אביי מקור, רבי יוצא מקור. רבי יתיב**
 34 **קמיה דרבי ירמיה מדרסיא, חלף תמרא נברא קמיה ולא מיכסר רשאי. אמר: פמה חציף הא**
 35 **גברא! - אמר ליה: דלמא ממתא מחסוי נהו, דגיסי בה רגנן. "אויס בן יהודה אומר מפני**
 36 **שיבה תקום' - ואפילו כל שיבה כמשמעו". אמר רבי יוחנן: חלקה פאסי בן יהודה רבי**
 37 **יוחנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי, אמר: פמה תרפחני עדו עליהו דהני, רבא מיקם לא**
 38 **קאי, הידור עבד להו. אביי יתיב ודא לבבי, רבא משדר שלוחיה, רב נתנן משדר גזאי.**
 39 **אמר: אי לאו תורה - פמה נחמן בר אבא אויפא בשוקא. אמר רבי אייבוי אמר רבי ינאי:**

אין

57 אי לאו תורה כמה נתנן איכא בשוקא, הלכך אין חשיבותי בעצמו אלא בשביל תורה. ואית דמפרשי אביי יתיב דא לטבי - מכבד עצמו בוקנים ומפוש ליה דוד שישען הוא
 58 עליו, רבא משדר שלוחיה שיצא לקראתו לכבודו, וכן בר תיבוי וליאת, דכל היבא דרסינן יתיב ידא - להשען אחרים עליו קאמר, ולא להשען הוא על אחרים, כדאמר בפרק
 59 גמגא עמוד (טז). ויש לקוש זהו סודי בירדנא אחר רב בר תנה יתיב ליה ידא. שישען רבי שמעון בן הלל עליו ויצא לשפת הגור.

1 אין תלמיד חכם ראשי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית - תימה: למה אקפיד רבא
 2 לעילוי - שמא קמו מפניו שחרית וערבית ולא ארשתיה ונראה לפיכך: דרין זה אינו
 3 נהוג אלא באותם הדרין בבית הרב. ונתמסמא עמוד שחרית וערבית. אבל לתלמידים אחרים
 4 - חייבין לעמוד אפילו מנה פעמים ביום. שמא יראה אחר וחדשם. ואפילו אותם שדרין
 5 בבית הרב נמי. ואם בני גנים הדשות - עריבין
 6 לעמוד.

7 [אין] תלמיד חכם בר - תימה: וכי לו הני
 8 דלעיל מידי בלא קמו שחרית וערבית?
 9 ורצין לומר: אינו רשאי - אינו רשאי. בדפרדשתי
 10 לעיל. תוספת ישנים. ואימא מורא משקלות
 11 - פרש משקלות: גיטו: נבי משקלות כתיב (ברבים) כח)
 12 'אבן שלמה גרוד ידדא לך'. וקשה: דלא מיניע
 13 בשום מקום רבתיבו ברו מורא בהדיא ויש פורשים:
 14 ממשלות. רבתיבו (ויקרא טו) 'לפי שרע לא תתן
 15 מכשול ויראת'. ואם אמרה: אי כן מאי משני:
 16 'פני' מפי' גמרי: נבי ממשלו נמי כתיב 'לפני רבו
 17 לא תתן מכשול': ויש לומר: דלא דמי דעמידה
 18 מפני וכן שריף אלא מפני השם, בדאמא (בבא
 19 קמא טמא). 'את ה' אלהיך תירא' - לרבות
 20 ותלמיד חכמים: ורבינו 'ערוך מפרש: ודמיט מורא
 21 במשקלות. כדאמרין במדרש: 'זכור את אשר
 22 עשה לך נעלם ואתה עוף יגע ולא ירא אלהים'
 23 - היינו כשבכל המושקלות. ועל שן לא בא בעלמא
 24 דבתר מפרש משקלות כתיב 'זכור את אשר עשה
 25 לך עמלק' מפרש: 'כי תצא'. היינו רבתיבו
 26 במשלו (יא). 'מאזני מרמה תועבה ה' ואבן שלמה
 27 רצונו וסמך ליה' 'בא וזון ויבא קלון'. כלומר
 28 שעל עז בה זון וזון וקלון של עמלק.
 29 ותפילין

21 להו: בנא והוא רבו, מהו שיעמוד אביו ומפניו? תא שמע, דאמר רבי יוחנן: כל לוי: אני
 22 אינו כדי לעמוד מפני בני, אלא משום כבוד בית נשיא. טעמא: דאנא רביה, קא איהו
 23 רבאי - קאימא מקמייה - הכי קאמר: אני אינו כדי לעמוד מפני בני ואפילו הוא רבאי,
 24 דהא אנא אבוי. אלא משום כבוד בית נשיא. איבעיא להו: רכוב כמחלף דמי או לא?
 25 אמר אביי: תא שמע, טמא וישב תחת האילין וטהור עומד - טמא עומד תחת
 26 האילין וטהור וישב - טהור. ואם ישב כמא - הטהור טמא, וכן באבן המנוגעת. ואמר
 27 רב נחמן בר בון: זאת אומרת רכוב כמחלף דמי, שמע מינה. איבעיא להו: מהו לעמוד
 28 מפני ספר תורה? רבי חלקיה ורבי סימון ורבי אלעזר אמרו: קל וחומר; מפני לומדיה
 29 עומדים - מפניה לא פל שפון? רבי אלעי ורבי יעקב בר יבדי הוו יתבי, הלוי ואיל
 30 רבי שמעון בר אבא וקמו מקמייה. אמר להו: תדא - דאתון חפיימי ואנא חבר, ועוד -
 31 כהם תורה עומדת מפני לומדיה? סבר לה פרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: אין תלמיד
 32 כהם רשאי לעמוד מפני רבו בשעה שנתעסק בתורה. לויט עלה אביי. 'והביטו אחר משה
 33 עד באו הארצה'. רבי אמי ורבי יצחק נפחאי: חד אמר לנגאי. וחד אמר לשבת. משה
 34 דאמר לנגאי - כפדיאמא, מאן דאמר לשבח - אמר חוקיה; אמר לו רבי הנינא בריה דרבי
 35 אבהו אמר רבי אבהו אמר רבי אבדימי דמן חיפאי: חכם עובר - עומד מלפניו ארבע
 36 אמות, וכוון שעבר ארבע אמות - וישב. אב בית דין עובר - עומד מלפניו מלא עניו,
 37 וכוון שעבר ארבע אמות - וישב. נשיא עובר - עומד מלפניו מלא עניו, ואינו וישב עד
 38 שישב כמקומו, שצאמר 'והביטו אחר משה עד באו הארצה'. 'כל מצות עשה שהזמן
 39 נקרא וכו'.' הנו רבנן: איזויה מצות עשה שהזמן נקרא - סוכה, וזולב, שופר, וציצית,
 40 ותפילין

מכבוד שמים - שחר פני יצרו אינו מקבל אלא שחרית וערבית. הלכך מי שומד מפני
 רבו שחרית - אינו רשאי לעמוד מפניו אלא ערבית. אמאי לא - מאי טרחא איבא?
 אוראא דמלתא הוא לא נישח גיסינן. ופוב לא יהיה לרשע - אין טוב אלא תורה,
 שאנמר "כי ליק טוב", אלמא - תלמודו משתבח. ולא יציר מימי, אלא כח טעם
 לפי שפניו אינו יתלפני ה' ומורא זו קימה היא,
 כדפרש שו"ת. מוראת בית - רבגי רבתי נמי
 כתיב (ויקרא כב) 'אל תקח מתאו ונו' ארצתי' וכן
 גבי משקלות (ברבים כח) 'אל שלמה גרודק' וכו'.
 נמי נפני - כתיב הכא 'מלפני' וכתבי רבם,
 (ויקרא טו) 'מפני שיבה'. והוא רבו - הבן רבו
 רביה רב. אביו. פקמי אבון - ואף על גב דרב יודה
 רביה רב יחזקאל אבוב הוה, כדאמרין לעיל
 (לבא). אבא. לא תתניא חבי. אלא מאי קאמר
 ליה - אמאי עריך לאתרויהי. לא לאו למילף
 מיה דהורא כעלמא - דהא על פי שרוא רבו
 חייב לעמוד מפניו. אמאי אינו כתיב לעמוד
 מפני בני - קא סלקא דעתך דחבי קאמר: אני
 רבו של בני, ולא הייתי כדי לעמוד מפניו, אלא
 מפני שתתחן בנישאי. ומדקאמר: אני אינו כדי
 כדאמר מנה דאילו היה ברי, שהיה תלמידו -
 היה ליה למסק. הכי קאמר - כלומר 'אני'
 כדאמר - לא משום גדולת תורה הוא,
 אלא מפני שרוא אביו קאמר, דאין אב כדי
 לעמוד מפניו. רבוב כמחלף דמי - רבו רבוב
 כמחלף דמי. ורצין לעמוד מפניו. או לא -

26 כמחלף דמי אלא כיושב. דבתריה דידיה אולין,
 27 דהא קא יתיב. וכי גיסינן לךך ברייתא בתורת
 28 כתיב: טמא וישב תחת האילין וטהור עומד -
 29 טמא. טמא עומד תחת האילין וטהור ישב -
 30 טהור. ואם ישב הטמא - הטהור טמא. וכן באבן
 31 המנוגעת. וליף לה מקרא דאין מנוגעת מטמא
 32 טהור דהבבס עומא לאהלו, אלא כן אבן ישב
 33 המנוגעת. וישא דברייתא הכי יאתא: 'מחין'
 34 למתנה מושב - משויבו טמא. מכאן אמרה
 35 הטמא וישב תחת האילין. כמא עומד תחת
 36 האילין וטהור וישב טהור - דשיבת טהור לא
 37 מהני מיד, אלא ישיבת טמא. וכן באבן המנוגעת
 38 - דאין נושאה תחת האילין, וטהור וישב תחת
 39 האילין - לא נטמא הטהור עד שישב נושא
 40 האבן. ואם ישב נושא האבן - נטמא הטהור,
 41 ואפילו הוא עומד. ואת אומרת - מדינתן וכן
 42 באבן המנוגעת. רבוב כמחלף דמי - דלאו
 43 בתריה דידיה אולין, אלא בתר בתומה
 44 הנשאת. דהא הבא לא בתר אבן אולין, אלא
 45 בתר אדם ונשאה אולין. דאי בתרה הדיה
 46 אולין - אפילו לא ישב נושאה נטמא הטהור,
 47 דהא אדי מיתב יתבא בחיקי או בתפויט של זה
 48 הנשאה. מיה תלפני - ממי חייביב למסקא או
 49 לא? תורה עומדת מפני לומדיה - בתמייה לפי
 50 שטסיסק דברב הלכה והו. קרי להו לדידו
 51 תורה עצמה, ולידיה קרי לומדיה. לייט עלה
 52 אביי - דהך רבוי אלעזר, כל מאן דצית ליה
 53 כראייתא - משום דרבר מונגה הוא לא רצה
 54 לפרסמה. דהיי ודא מפרש במדרש רבי
 55 תנחומאי: ראו אבן כמה עבים שקויה. כמה עוצרו שנק
 56 תפילין

הכל משלנו. עומד מלפני - ממשחול ליבס לחוך ארבע אמות. ואינו יושב עד שיעבור דמנו ארבע אמות השניות. שאמר רבינו אורי' חייב היה.

קידושין. האשה נקנית - פרק ראשון דף רף עמוד א - מתוך מהדורת "גבן ישראל - (שטיינזולץ)"
רש"י

1 **התפילין** - וקסבר לילה לאו מני תפילין, אי נמי, שבת ויום טוב לאו מני תפילין, הילכך,
2 כיון דאיבא עשנת דלא מחיוב בה - זמן גרמא הוא. **אבידה** - השבת אבידה. **ובלא**
3 **הוא** - בתמימה. וכי כלל קצוב הוא דכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות? והרי
4 **אבילת מצה** - ליל ראשון שהוא חובה. **ברכתבי** (שמות יז) "בערב תאכלו מצות" ומני
5 גרם לה - בחמישה עשר בניסן, וכן חגיגה, וכן שבת.
6 **בדאמרי** פסחים (מג"ג) שיש חיוב באבילות - וחיוב חיבת באבילות
7 מצה דברי תורה. שואמר "לא תאכל עליו זמין"
8 שבעת ימים - תאכל עליו מצות". כל שיטתו נכונה
9 תאכל זמין - ישנו מקום אבול מצה. ובשל
10 אינתוהו בכל תאכל זמין. דמצות לא תעשה
11 היא. וכן פסחה - ברילה. **ברכתבי** (דברים טו)
12 "ושמחת בתוך אתר ובתוך ובה". תלמוד תורה.
13 "דאמרין לעיל (קידושין ט"ג) נשים פטורות. וכן
14 פירין הבן כדלעיל בפירוקי (ס"א) ופיריה וריביה
15 "ואמרין ברבמות (ס"ב) האיש מצוה על פירה
16 והיבה. אבל לא האשה. וליף לה מן "ובכשמה"
17 איש דרבו לכבוש, ואין הרכה של אשה
18 לכבוש. וכל דלא קרינן בה "ובכשמה" - לא
19 קרינן בה "פרו ורבו". ואין לפרין מן הבוללות -
20 כל היבא דתני כלל בן האי גונא אל מצות
21 עשה וכו'. וכל מצות לא תעשה "דכל חיבין
22 בראיה" - לא למרין מיהו. **דאיבא** הוא לילה
23 דוק. ואפילו מקום שנאמר בו "חייך", דאיבא
24 למינהו מדאפיק האי דאפיקי, שמע מינה דוקא
25 הוא. ולא שריי מרד - אפילו הכי אין למרין.
26 **בכל** מעריבין - עירובי חצרות. ומשתתפין -
27 שיתופו בניבואת. חזין מן הימים וכו' הפלה -
28 דמידי דזיין בעינן, והני לא זיני. שבמקום
29 מונחיהו של אדם חשבוהו דירתו ושבתיהו.
30 והאיבא במתין ופטוריה - נפירי אובוליהו, וקום
31 לזו לרובן דלא זיני. מניו סתפילין - במה
32 מצונו בתפילין שהיא מצונו עשה שהזמן גרמא.
33 נשים פטורות - אף קל וכו'. ולקמן פריך
34 אייליף ומתפילין לפטור. **נילך** מנצחה והקלה
35 לחיוב נגריי מהלמוד תורה - דאיתקוש
36 לדודי, "ושנתם לבניך" (דברים ו) וכו' בתורה
37 וקשרתם אותה לתלמוד תורה - מה תלמוד תורה נשים
38 פטורות - דכתבי "בניך" ולא לבנותיך. אי
39 תפילין נשים פטורות. ונקיש תפילין למוזוה -

קפ"ג תפילין וצניצתו אף על גב דקיימא להו ב"ה במקומין רבתי (מנחות ל"ג). דלילה לאו פתילין,
2 הלכה ואין מורין בן - מכל מקום שפיר זרי מצות עשה שהזמן גרמא. שהרי
3 אין נהנין בשבתו ובמים טובים. כדרדשיין בפרק "המונא תפילין" (עירובין ז' א). לפי
4 שאין צריכין אותה. דשבת גופא איקרי איהו.
5 **ותפילין. ואיזוהי מצות עשה שלא תהיין גרמא** -
6 **מוזוה, מעשקה, אבדיה, וישלוחו הקין. וכללוא הוא? הרי**
7 **מצה, שמטה, הקהל, דמצות עשה שהזמן גרמא** -
8 **ונשים חיובות! ותני: והרי תלמוד תורה, פריה ורביה,**
9 **ופירון הקין, דלאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא**
10 **ונשים פטורות! - אמר רבי יוחנן: אין למרין מן**
11 **הקלות, ואפילו במקום שנאמר בו "חייך". דתני:**
12 **כפל מערבין וזמנא פתחין. חזין מן הימים וכלה. והו**
13 **הקלות, ואפילו במקום שנאמר בו "חייך". ויבנות**
14 **עשה שהזמן גרמא נשים פטורות. מןל? - גבר**
15 **מתפילין? מה תפילין נשים פטורות - אף כל מצות**
16 **עשה שהזמן גרמא נשים פטורות. ותפילין גמר לה**
17 **מתלמוד תורה; מה תלמוד תורה נשים פטורות -**
18 **אף תפילין נשים פטורות. - ונקיש תפילין למוזוה! -**
19 **תפילין לתלמוד תורה איתקיש, בין בפרישה ראשונה**
20 **בין בפרישה שנייה. תפילין למוזוה, בפרישה שנייה**
21 **לא איתקיש. - ונקיש מוזוה לתלמוד תורה! - לא**
22 **סלקא דעתך, דכתבי "למען יהבו מימם" גברי בעי**
23 **תיי נשי לאו בעי תיי?! - והרי סופה, דמצות**
24 **עשה שהזמן גרמא, דכתבי "פספת תשבו שבועת**
25 **ימים" מעמא - דכתב רמב"ם "האזרה" להוציא**
26 **את הנשים, הא לאו הכי - נשים חיבות! - אמר**
27 **אביו איצטריך; סלקא דעתך אמאי: הואיל דכתבי**
28 **"פספת תשבו" - תשבו קעוין תדורו, מה דירה**
29 **איש ואשתו - אף סופה איש ואשתו. ורבא אמר:**
30 **איצטריך**

31 **בלא** לאו. ומבעקא אין שייך "לא תשים ימים" אלא במונה בית מחזילה על מנת שלא
32 לעשות מעקה. אבל אם היה ברצונה לעשות מעקה. ולאחר שבאנו נגלן, או שעשה נפל -
33 אין אם אלא עשה ירועית מעקה. ואין נשים פטורות. ובאבדה נמי משבתת לה עשה
34 לאו. כגון שנטלה על מנת להחזירה, ובגון שנטלה אחר אישה. והשתא לית בה דלא ראו
35 תוכל לעבור אהיה וגם ליכא לאו דלא תגזול נמי. ואחר כך נגלך שלא להחזירה. - והשתא
36 איני עובר אלא משום "השם תשיבם". ושילוח קורן נמי, כגון שלקת האם על תלמידיה, אחר
37 כך נגלך ולא שלחה, דהשתא ליכא לאו כי אם עשה ירשלח תשלח. ורש מפרשים: דמכל
38 מקום איכא נפקותא באשה לישא לקיים מצוה. דאי הוה אמאי אשת פטורות
39 תמונה רבתי יצחק: דברכותה ממשתת בהו עשה
40 כאלא לאו. ומבעקא אין שייך "לא תשים ימים" אלא במונה בית מחזילה על מנת שלא
41 לעשות מעקה. אבל אם היה ברצונה לעשות מעקה. ולאחר שבאנו נגלן, או שעשה נפל -
42 אין אם אלא עשה ירועית מעקה. ואין נשים פטורות. ובאבדה נמי משבתת לה עשה
43 לאו. כגון שנטלה על מנת להחזירה, ובגון שנטלה אחר אישה. והשתא לית בה דלא ראו
44 תוכל לעבור אהיה וגם ליכא לאו דלא תגזול נמי. ואחר כך נגלך שלא להחזירה. - והשתא
45 איני עובר אלא משום "השם תשיבם". ושילוח קורן נמי, כגון שלקת האם על תלמידיה, אחר
46 כך נגלך ולא שלחה, דהשתא ליכא לאו כי אם עשה ירשלח תשלח. ורש מפרשים: דמכל
47 מקום איכא נפקותא באשה לישא לקיים מצוה. דאי הוה אמאי אשת פטורות
48 תמונה רבתי יצחק: דברכותה ממשתת בהו עשה
49 כאלא לאו. ומבעקא אין שייך "לא תשים ימים" אלא במונה בית מחזילה על מנת שלא
50 לעשות מעקה. אבל אם היה ברצונה לעשות מעקה. ולאחר שבאנו נגלן, או שעשה נפל -
51 אין אם אלא עשה ירועית מעקה. ואין נשים פטורות. ובאבדה נמי משבתת לה עשה
52 לאו. כגון שנטלה על מנת להחזירה, ובגון שנטלה אחר אישה. והשתא לית בה דלא ראו
53 תוכל לעבור אהיה וגם ליכא לאו דלא תגזול נמי. ואחר כך נגלך שלא להחזירה. - והשתא
54 איני עובר אלא משום "השם תשיבם". ושילוח קורן נמי, כגון שלקת האם על תלמידיה, אחר
55 כך נגלך ולא שלחה, דהשתא ליכא לאו כי אם עשה ירשלח תשלח. ורש מפרשים: דמכל
56 מקום איכא נפקותא באשה לישא לקיים מצוה. דאי הוה אמאי אשת פטורות
57 תמונה רבתי יצחק: דברכותה ממשתת בהו עשה

1 **מִלְקָא** דתקף אמנא נישא "ומשה עשר" "ומשה עשר" מתוך המצות מה להלן נשים
2 חיבות - פירש בקונטרס: כל שישנו ב"ב תאכל תמרי" ישנו ב"קום אכול מעה".
3 ואם תאמר: לזמא איצטריך במצה דרכל שישנו בכל תאכלי, ולומר דנשים חיבות במצה -
4 בלא וכו' מיהו ידוע שגם חיבות במצה, דא פטורות - למע' לי "האורח" להוציא את
5 דנשים: דמצינן דתפילין פטורות, וזאת מצות
6 עשה שהזמן גרמא היא. אלא שמע מינה דנשים
7 חיבות במצה, ולכהא איצטריך "האורח" גבי סוכה
8 להוציא את הנשים, ולא נילף "ומשה עשר"
9 "ומשה עשר" מתוך המצות. ואם כן על כרחך "האורח"
10 נטעמא דרכל שישנו? ויש לומר: דעל כרחך
11 איצטריך לטעמא דרכל שישנו - דאי לא דחיין
12 מניה דנשים חיבות במצה - והא מצינן
13 "האורח" דנשים רבויי נשים. דלמעטי - לא
14 איצטריך, דהא מצות עשה שהזמן גרמא הוא
15 אבל השתא דחיינן דחיבות במצה מיכל שישנו
16 בכל תאכל תמרי, אף כן על כרחך "האורח"
17 למעטי אתא. דלרבות לא איצטריך, דמגורה
18 שיה "ומשה עשר" פירש בקונטרס: עשר נפקא.
19 **אשה** כעלה משמחה - ומשה בקונטרס: אין
20 חובת המשמחה בה, אלא על בעלה
21 ששמחה. אלמנא מאי איכא למימר? פירש:
22 דנתיב בה משמח, דנתיב (דברים טו) "והלו הומר"
23 והדומה להמלכה. ומשני בשוריה אצל. כלומר
24 לא נצטויה היא, אלא בעיה הכותב מדבר,
25 שנתייב מן שוריה אצל. למהנה משלו.
26 במאכל ובמשתה וכלי פשתן. עד כאן לשונו.
27 וקשה לרבינו מה: והיינו במוך שאין ביה תוקף
28 קיים, כדכונה ב"כרבי פסחים" (פסחים קט"א)
29 דקאמר: אנשים בראוי להם - ביה, ונשים בראוי
30 להם - בכבדי צבעונת. והדוחי ואכלת לא
31 מיתוקנא אלא במוך שאין ביה תוקף קיים,
32 כדאמר רחם ברבמן הוה אין שמחה אלא ביה.
33 אבל במוך שניתה במשחה קיים - אין שמחה אלא
34 בכשר. שצאמר "ובחבת שלמים ואכלת את
35 השמחה". ועוד: ומעשה מתוך לשון הקונטרס
36 שאינו חיוב. ולמעשה להוציאם ולהדאכליה
37 שלמי שמחה. מדה הוכיחה וניגיה (כ"ה) לא משמע
38 הכי, דקאמר רחם: מן שאינו צריך לאמו - חיוב
39 להעלות עלת ראה להר הבינה, ואם הוא צריך
40 לאמו - אינו חיוב. ופריך: עד האידנא מאן
41 אתייה? וקאמר אביי: עד הכא דהוה אמיה
42 דמדחיבה בשמחה - אתייה. ועוד: אי שמחה
43 בכלי פשתן - הו' יכולה לעשות בבינה. ועוד:
44 תניא גיטרפאס (דריגוני פרק ראשון): שלש מצות נעשו ישראל: ראה, וניגיה, שמחה. וש בראה שאן בעינדם - שכיחה לשמיה, ויש בחינה מה שאן בעינדם - שאן נהנה לפני הדבור.
45 ויש בשמחה שאן בעינדם - שהשמחה נהנה באיש ובאשה. אלמא בגוף הקרבן קאמרן ומפרש רבינו תם: אשה בעלה משמחה - בשלמי שמחה שלו, שהחובה מוטלת על בעלה, ובאלמנה
46 על -על ששוריה אצלו, אבל היא נופא לא מתייבא לאתווי שלמי שמחה. **ואי** כהן ראה ולא כהן תפילין - אינו רוצה לומר ולא ליכתוב תפילין כלל. ומצות תפילין איצטריך ליכתוב
47 אלא הכי אקתה: אלא ליכתוב תפילין - איצטריך דתפילין לתלמוד תורה. **ולא** על הקהל - פירוש: לא ליכתוב חיוב דנשים גבי הקהל. אבל מצות הקהל בעי למכתב. **הוזה** אמנא נילף
48 ראה ראה הקהל - אלא תאמר: אין הקהל מצינו במצות וכן אמרן מלמדין? ויש לומר: דמגורה שיה דריתא ראה ראה הוה אמנא נילף ראה הקהל. **ואמנא**
49 אמנא טפלים חיבים נשים לא כל שבן - ואם תאמר: למה לי האי קל וחומר? בלאו קל וחומר נמי מצי למילף הקהל ממצה לחיבי נשים, ואפילו לא כתיב נשים בהקהל כלל, שכן שיתחיל על
50 שני כתובים שני לומר: דאי לא כתיב נשים בהקהל הוה אמנא: אדרבה, נילף ראה הקהל מעלת ראה. ולפטור. כדקאמר לעיל. ואם תאמר: דאי לא נילף חיוב הקהל ממצה, למה לי
51 דאמר ליכתוב רחמנא מצה ולא בעי הקהל? בלא מצה נמי נפקא לן חיוב בהקהל מטפלים, בכל חומרה: טפלים חיבים וכו' ויש לומר: דאי לא כתיב נשים במצה הוה אמנא: אמנא חומר
52 לא דאין נשים לחיוב, וטפלים מעלו משלמי. לפי שבאיש כולל חיוב. אבל נשים אין אופן לכא ליה חיוב - לא. אבל השתא שמענו דנשים חיבות במצה ותפילין פטורות - מעתה נכיל
53 לזרין מקל וחומר בהקהל, ויהא נדפסלי חיבים - אין עזי שיהו נשים חיבות? **נשים** חיבות מנא לן דילף מנורא - ואם תאמר: אטאי לא קאמר דילפינן מנורא? ויש לומר: דהוה מצה
54 דמנורא דילף מנורא, ודח מיניהו נקט. ואם תאמר: אם כן דור מורי מוזהו שני כתובים הבאים כאחד, ואין מלמדו? ויש לומר: דצריכי תרייהו דאי כתב מורא ולא כתב מנורא - הוה אמנא:
55 למנורא דהוה פטור, ודילפינן מנורא תורה. ואם כתב מורא ולא כתב מנורא - הוה אמנא דמנורא דהוה פטור. כדילפינן מנורא תורה. **ונילף** מנורא תורה - ואם
56 תאמר: אדרבה, אית לן למילף מנורא לחיוב, דהא אמר פרק קמא דבימות (כ"ה): לא הכי דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא - לחומרא מקשינן ואמר דרב רבינו משה: דמסברא דמתלמוד
57 תורה איכא טפי מלילף, כיון דאשכחן דנשים פטורות ממצה יקרה וחיבה תלמוד תורה - דין הוא שיהו פטורין בכל השאר שלא חזנו גרמא. עד שי לומר: ודבריהו הוא למילף טפי מלמוד
58 תורה ממורא. דשאני בא ואם דרוקש כבודם לכבוד התקום, אין עזי למילף שלא אמר מניה. עד שי לומר: דאין לומר נילף מנורא, דמורא נמי לפעמינן דאינה חיבה ודבריהו אחרים
59 עליה, דברמינן (קדושין ל"ב). אשה אין סיפח ברה לעשה.

1 **איצטריך** - למעוטה בהדיא. מה להלן נשים חיבות - באכילת מצה למה הוצא הראשונה.
2 ראה - מצות עשה הוא "יראה כל זכורך". ראה ראה מהקהל - דכתיב ביה (דברים
3 לא) "כאב לא כשר ישראל לראות", והם נשים חיבות דכתיב "האנשים והנשים והתם".
4 ואילפינן דמצינן לפטורא - אמתניין (קדושין פ"א), דגמר כל מצות עשה
5 דרשומן גרמא ותפילין לפטור את הנשים, בבגין
6 אב דרמה מצינו בתפילין. נילף - בגין אב כמה
7 מעינן משמחה, שהיא מצות עשה שהזמן
8 גרמא, ונשים חיבות בעלה משמחה - אין חובת
9 השמחה תלויה בה, אלא על בעלה ששמחה,
10 קרי ביה "שימחת". אלמנא מאי איכא לסיפ? -
11 דא כתיב בה שמחה. דכתיב (דברים טו) "והגזר"
12 והדומה והאלמנה דנתיב אצלו - לא נצטויה
13 היא, אלא בעיה הכותב מדבר, ונצטויה מי
14 שהיא שוריה אצלו. למהנה משלו, במאכל
15 ומשתה וכלי פשתן. אי הכי תפילין אמנא נמי
16 נתייב שני כתובים כו' - והכי ילפת בתפילין
17 לפטור? דא כתיב פטורא בין בתפילין דאיתקיש
18 לתלמוד תורה, בין בראה דכתיב "וכרח"
19 להרצה את הנשים. צריכי - למכתב פטורא
20 בתרייהו, דלא גמירי מהדרי. הילכך לאו
21 למימרא דאן מלמדן איכתיב בתרייהו, אלא
22 משום דלא הוה גמיר דהוה מחבריה, כדמפרש
23 ואולי **דאי כהן רחמנא** - פטורא דנשים
24 בתפילין, ולא כתב בראה - הוה אמנא: נילף
25 ראה הקהל. לחיוב את הנשים. אי הכי מצה
26 והקהל נמי צריכי - ולא שני כתובים הבאים
27 כאחד נתייב, ונילף שאר מצות עשה מנייהו
28 לחובא לאמי צריכי - ולא שני כתובים הבאים
29 מנייהו נכתוב, ונגמיר אידך מנייהו: עד שי כל עבר
30 מצות עשהו שלמיטא אי הוה כתב - חיובא
31 בהקהל - לא הוה איתאי מצה מניה בבגין אב,
32 דאנא אמנא: נעשה גורה שוה מתוך הסוכות
33 "ומשה עשר" "ומשה עשר", מה להלן נשים
34 פטורות, דכתיב "האורח" להוציא את הנשים - אף
35 מצה נשים פטורות. ואמא אמנא טפלים חיבין
36 דנתיב (דברים לא) "והזקן". אמנא איכא לסיפ?
37 וכן על כל מצות עשה שהזמן גרמא נמצה
38 והקהל לחיובא פטורא - איש אמו ואביו
39 תירא" דילפינן ביה נשים לעיל (כ"טא). שבדוא
40 אומר "תירא", דהי כאן שנים. ונילף מתלמוד
41 תורה - לפטורה. ופריין

מִסְכַּת מַעֲשַׂר שְׁנִי

[דף א' ע"א]

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

מתני' מעשר שני – אין מוכרין אותו, ואין ממשכננין אותו, ואין מחליפין אותו, ולא שוקלין כנגדו. ולא יאמר אדם לחברו בירושלים: "הילך יין ותן לי שמן". וכן שאר כל הפרות. אבל נותנין זה לזה מתנת הנם.

מעשר בהמה – אין מוכרין אותו תמים חי, ולא בעל מום חי, ושהוט. ואין מקדשין בו את האשה. הבכור – מוכרין אותו תמים חי, ובעל מום חי, ושהוט. ומקדשין בו האשה.

ואין מחללין מעשר שני על אסימון, ולא על הפטבע שאינו יוצא, ולא על המעות שאינן ברשותו. **גמרא מעשר שני אין מוכרין אותו כו'.** אין מוכרין אותו, מפני שקתוב בו קדושה. אין ממשכננין אותו, מפני שקתוב בו ברכה.

ביצד אין מוכרין אותו? לא יאמר אדם לחברו: הא לך את המנה הזה של מעשר שני, ותן לי בו חמשים זוז של חילין. מאן תנא אין מוכרין אותו? רבי מאיר. ברם קרבי יודה בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר.

מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים – מותר למוכרה, מעשר שני שהוא מותר לזרים – אינו דין שיהא מותר למוכרו! לא, אם אמרת בתרומה – שאינה טעונה מחיצה, תאמר במעשר שני – שהוא טעון מחיצה! ביבורים יוכיחו, שהן טעונין מחיצה ומותר למוכרן. לא, אם אמרת בביבורים – שאינן תופסין

[דף א' ע"ב]

את דמיהן, תאמר במעשר שני – שהוא תופס את דמיו. שביעית תוכיחו! שהיא תופסת את דמיה, ומותר למוכרה.

אמר רבי יודן: מוזה? מכירתה של שביעית – היא חילולה! אמר רבי ירמיה: מאן תנא אין מוכרין אותו? רבי מאיר! ברם קרבי יודן, בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר. מה אם שביעית שאין פורעין חוב מדמיה – מותר למוכרה, מעשר שני שפורעין חוב מדמיו – אינו דין שיהא מותר למוכרו!

הָא אֲשֶׁכְחֶנּוּ שְׁפוּרְעִין חוֹב מִדְּמִיּוֹ. בֵּי דְתַנְיִנֵן תַּמְזָן: מִשְׁדָּה הִימְנוּ מַעֲשֵׂר בְּסַלְעִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְפַדּוּתוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּשִׁתְיָם! אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁנֵי יָאֵי הֵיא, שְׁמִשְׁעָה רֵאשׁוּנָה מַעֲשֵׂר שְׁנִי חַיִּיב. אִילּוּ חַיִּיב הָיָה לֹא וְנָתַן לֹא מַעֲשֵׂר, יֵאָת.

אָמַר רַבִּי יוֹדָן: מִתְנִיתָא אִמְרָה בְּנָ: שְׁהוּא אָסוּר לְמוֹכְרוֹ. דְתַנְיִנֵן תַּמְזָן: מוֹזִיד – קִידֵשׁ, שׁוֹגֵג – לֹא קִידֵשׁ. אִם אֵת אֹמְרִי: יְהֵא מוֹתֵר לְמוֹכְרוֹ – יְהֵא מוֹתֵר לְקִידֵשׁ בּוֹ!

וְכָל שְׁהוּא אָסוּר לְמוֹכְרוֹ – אָסוּר לְקִידֵשׁ בּוֹ. וְהִתְנִינּוּ: אִין לֹקְחִין עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה מְמַאֵה מְדָמִי שְׁבִיעִית. וְאִם לְקַח – יֵאָכֵל כְּגִגְדָן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֹאת אֹמְרֵת, שְׁאָסוּר לְקַח אִשָּׁה מְדָמִי שְׁבִיעִית, דְּלָכֵן, מַח בֵּין קוּנָה אִשָּׁה, מַח בֵּין קוּנָה שְׁפָחָה?

רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי יוֹדָן בְּשֵׁם רַבִּי יִלְאִי: דְּבָרֵי חֶבֶל הִיא מִפְנֵי זִילּוּלָא.

רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי אֶהָא: דְּבָרֵי חֶבֶל הִיא, כְּדִי שְׁיָהוּ חֶבֶל וְקוֹקִים לְמַחֲצֵתָן.

כִּיִּצַד אִין מוֹמְשָׁבְנִין אוֹתוֹ? הַנְּכַנָּם לְתוֹדָה בֵּיתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ לְמִשְׁכְּנָא – אֵל יִמְשְׁכֵן מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁלֹא.

תְּנִי: וְלֹא מְרַהֲיִין אוֹתוֹ, וְלֹא יִתְנַנּוּ לְחַנּוּנֵי שְׁיֵאכֵל עָלֵיו.

[דָּרַךְ ב' ע"א]

עָבַר וּמִשְׁבֹּה, עָבַר וְהִרְהִיז? יֵיבָא בְּהֵדָא, הָאֹכֵל מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁלֹא, בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מוֹזִיד – יִצְעַק לְשָׁמַיִם; דְּבָרֵי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אֹמְרִי: שׁוֹגֵג – יִצְעַק לְשָׁמַיִם. מוֹזִיד – יִחְזְרוּ דְּמִיּוֹ לְמִקּוּמָן. וְאִם הָיוּ מְעוֹת, שׁוֹגֵג – יִצְעַק לְשָׁמַיִם. מוֹזִיד – יִחְזְרוּ דְּמִיּוֹ לְמִקּוּמָן; דְּבָרֵי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אֹמְרִי: בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מוֹזִיד – יִחְזְרוּ דְּמִיּוֹ לְמִקּוּמָן.

רַבִּי זְרִיקָה בְּשֵׁם חֲזַקְיָה: הֲלָכָה כְּרַבִּי – בְּמְעוֹת, וְכַרְבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – בְּפִירוּת. אָמַר רַבִּי יִלְאִי: מַעֲשֵׂה הָיָה וְהוֹרוּ כְּרַבִּי בְּמְעוֹת.

אוּ יֵיבָא בְּהֵדָא, אִין נֹטְעִין וְאִין מְכַרְיִין וְאִין מְרַכְיִין עָרַב שְׁבִיעִית פְּחוֹת מִשְׁלֹשִׁים יוֹם לְפָנֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִם נָטַע אוּ הֲרָכִיב אוּ הֲכָרִיד – יַעֲקוּר.

לֹא עָקַר פִּירוּתֵיו, מַח הֵן? רַבִּי בָא רַבִּי (אִמּוּי) לָא, הוּוֹן יְתִיבִין בְּצוּר, אֵתָא עוֹבְדָא קוּמִיהוֹן, וְהוֹרִי רַבִּי אִילָא יִשְׁכַּחוּ פִירוּתֵיו. אָמַר רַבִּי בָא: אֲנִי לֹא נִמְנִיתִי עִמָּהֶן בְּעִלְיָה. נִפְקִין וְשְׁמַעוֹן רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְלָי בְּשֵׁם רַבִּי לְעוּר: אִין מְחַדְשִׁין עַל הַגְּזֵירָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּי יִצְחָק בַּר מִטְלַי בְּשֵׁם רַבִּי לְעֶזְרָא: אֵין מוֹסִיפִין עַל הַתְּלָכָה. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מִן מַה דְּתַנִּי אֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ וְלֹא מוֹרְהִינִין אוֹתוֹ, הֲדָא אָמְרַהּ: עֵבֶר וּמִשְׁכְּנֵן, עֵבֶר וְהִרְהִין – קוֹנְסִין בּוֹ!

וְלֹא שׁוֹקְלִין בְּנִגְדֵי מַעוֹת. אֲפִילוּ סַלְעַ שְׁל חוֹלִין לַעֲשׂוֹת סַלְעַ שְׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי. הִיָּה לֹא סַלְעַ שְׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְהִיא מְסוּיָמֶת לֹא, מַהוּ שְׁיִשְׁקוּל בְּנִגְדֵי סַלְעַ שְׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי אֲחֵרֶת וְתַהֲא מְסוּיָמֶת לֹא? הָאֲחִין שְׁחֵלְקוּ, מַהוּ שְׁיִשְׁקְלוּ זֶה בְּנִגְדֵי זֶה?

תַּנְזַן: לֹא יֹאמֵר אָדָם לְחֵבִירוֹ בִּירוּשָׁלַיִם: "הָא לָךְ יוֹן וְתַנּוּ לִי שְׁמֹן". "הָא לָךְ שְׁמֹן וְתַנּוּ לִי יוֹן". אֲבָל אוֹמֵר לֹא: "הָא לָךְ יוֹן שְׁאִין לָךְ יוֹן". "הָא לָךְ שְׁמֹן שְׁאִין לָךְ שְׁמֹן".

"הָא לָךְ יוֹן שְׁאִין לִי שְׁמֹן", הוֹוֹן בְּעֵי מִימְרֵ: אָסוּר. אֲשַׁכְּחַ תַּנְזַן: מוֹתֵר. וְאִינוּ אָסוּר מִשׁוּם חֲלִיפִין? מִכּוּוֹן שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהוֹצִיאָו מִמְּוֹן בְּדִין – אֵין אֵלֹו חֲלִיפִין. וְלִיָּדָא מִיָּלָה אָמַר: הָא לָךְ יוֹן שְׁאִין לִי שְׁמֹן? דְּאִילוּ תַּתּוּ לִי מִשַׁח הוֹיָנָא מִיתַן לָךְ.

אֲבָל נוֹתַנִּין זֶה לְזֶה מִתַּנְתַּת חֲנָם. מִתַּנְיָתָא – דְּרַבִּי מֵאִיר. דִּו רַבִּי מֵאִיר

[דף ב' ע"ב]

אָמַר: אֵין מִתַּנְהָ בְּמִכְרָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא. הֲכָא בְּהֲדָא דְּתַנְזַן: הִיָּה אוֹמֵר אָדָם לְחֵבִירוֹ: "מַה אֲכַלְתָּ הַיּוֹם?" וְהוּא אוֹמֵר לֹא: "קִיּוּן". וְהִיָּה יוֹדַע שֶׁהוּא בְּכוֹר. מַה הֲקִיין נִמְכָּר בְּזוּל, אִם הִבְכוֹר נִמְכָּר בְּזוּל.

הִיָּה אוֹמֵר לֹא: "מִן". וְהִיָּה יוֹדַע שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר שְׁנִי. מַה הֲפֹן נִיתַן בְּמִתַּנְהָ, אִם מַעֲשֵׂר שְׁנִי נִיתַן בְּמִתַּנְהָ.

הַתִּיבּוֹן: הָרִי מַעֲשֵׂר בְּהִמָּה, דְּבָרֵי הַכֹּל אֵינוּ נִמְכָּר. וְאֵת אֲמֵרֶת נִיתַן בְּמִתַּנְהָ! אִם זֶה נִיתַן בְּמִתַּנְהָ. רַבִּי מְנָא לֹא אָמַר כֵּן. אֲלֵא כְּרַבִּי יוֹדָה, דְּרַבִּי יוֹדָה עֲשָׂה אוֹתוֹ בְּנִכְסֵיו. הַתִּיבּוֹן: הָרִי מַעֲשֵׂר בְּהִמָּה – דְּבָרֵי הַכֹּל אֵינוּ בְּנִכְסֵיו, וְאֵת אָמַר נִיתַן בְּמִתַּנְהָ. אִם זֶה – נִיתַן בְּמִתַּנְהָ.

הָא שְׁחוּמַ – מוֹתֵר. תַּנְזַן דְּבִי רַבִּי יַנְאִי: לֹא שְׁנִיָּיא, בֵּין חֵי בֵּין שְׁחוּמַ, בֵּין תְּמִים בֵּין בְּעַל מוּם. וְלִיָּדָא מִיָּלָה תַּנְזַן: חֵי וְלֹא שְׁחוּמַ? בְּגִין נִיתַנִּי דְּבִתְרָה: הִבְכוֹר – מוֹכְרִין אוֹתוֹ תְּמִים חֵי, וּבְעַל מוּם חֵי, וְשְׁחוּמַ.

רַבִּי אֲבָא בַר יַעֲקֹב בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: נְאָמַר כָּאן (ויקרא כו, כח): לֹא יִגָּאֵל, וְנְאָמַר בְּחֲרָמֵי כֹהֲנִים: לֹא יִמְכָּר וְלֹא יִגָּאֵל. מַה לֹא יִגָּאֵל הַנְּאָמַר בְּחֲרָמֵי כֹהֲנִים – אֵינוּ לֹא נִמְכָּר וְלֹא נִגָּאֵל, אִם לֹא יִגָּאֵל הַנְּאָמַר כָּאן – אֵינוּ לֹא נִמְכָּר וְלֹא נִגָּאֵל. אֲבָל בְּבָכוֹר נְאָמַר: לֹא תִפְדֶּה.

רבי יעקב דרוממיה בעא קומי רבי יוסי: בלום כתיב בבכור: לא תפדה בכעל מום? מעשר בהמה, לא חלקה התורה בין חי בין שחוט, בין תם בין בעל מום.
אין מקדשין בו את האשה.

[דף ג' ע"א]

אבל מקדשין בגידיו ובעצמיו, ובקרניו ובטלפיו. אמר רבי לעזר: מפני שכתוב בו ברכה. ויקדש בבשרו! אמר רבי יוסי: בלום למדו מעשר אלא מהרמי כהנים! מה הרמי כהנים – אין מקדשין בהן את האשה, אף כל הקדשים – אין מקדשין בהן את האשה.
 מעתה, לא יקדשו לא בגידיו ולא בעצמיו ולא בקרניו ולא בטלפיו! הוי, צורכה להחיא דאמר רבי לעזר: מפני שכתוב בהן ברכה.

רבי יודן בעי: אמר לאשה: "משכי לי מעשר בהמה זה, שתתקדשי לי בו לאחר שחיטה!" מאחר שיש בידו לשחוט – מקודשת מכבר, או לאחר שחיטה?

רבי זעירא בשם רבי בא בר ממל: הגויב מעשר בהמה של הכירו, אם היה קיים – מקזירו לו בעינו. אבל, מה שאכל – אכל. רבי לעזר בשם רבי מנא: אין אומר לו שיתן מילתא, או פחות משוה פרוטה. אין אומר לו שיתן.

אמר רבי חיינא: הדיא דתימא כשאינו יפה שוה פרוטה מעיקרו. אבל אם היה יפה שוה פרוטה מעיקרו. אומר לו שיתן.

רבי יודה בר פוי בשם רבי יהושע בן לוי: חי, לא שחוט. תמן תנינן: המקדש בחלקו בקדשי קדשים ובקדשים קלים – אינה מקודשת. אמר רבי יודה בר פוי: רבי יודה יליף כל הקדש מבכור. מה בכור מקדשין בו את האשה. אף הקדשים מקדשים בו את האשה.

רבי מאיר יליף כל הקדשים ממעשר בהמה. מה מעשר בהמה – אין מקדשין בהן את האשה. אף כל הקדשים – אין מקדשין בהן את האשה.

מחלפה שייטתיה דרבי יודה בר פוי! תמן הוא אומר: בין חי בין שחוט. והכא הוא אומר: חי ולא שחוט! תמן – בשם גרמיה. והכא בשם רבי יהושע בן לוי. ואפילו תימר כאן וכאן בשם גרמיה. במקדש בחי, ובכראוי ליפול לו, ולאחר שחיטה.

[דף ג' ע"ב]

מה טעמא דרבי יהושע בן לוי? (במדבר יח, יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה. ומאי טעמא דרבי יודן בן פוזי? יהיה לך – אפילו לאחר שהיטה.

מה מקיים רבי יהושע בן לוי יהיה לך? ריבה לך תויה אחרת, שיהא נאכל לשני ימים ולילה אחד. מתניתין דלא פרי דוסא. דתני: מחללין מעשר שני על אסימון; דברי רבי דוסא. וחקמים אוסרין. מה טעמא דרבי דוסא? (דברים יד, כח) וצרת הפסח. דבר שהוא נצטר מחבירו. מה טעמא דרבנן? שיש לו צורה ויצא על גב צורתו.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן; דברי רבי דוסא מחללין מעשר על לימרא של פסח. אילו אמר לימרא, תוינן אמרין: בשם שאמר פסח, כך אמר זהב. אילו אמר פסח, תוינן אמרין: אף שבדי קערות ותמחויין. תוי מהו, לימרא של פסח.

על אסימון. הכל מודין שאין מחללין אותו על מעות הנתונות לאוליאיר. תדא דתימר, בדרף שהן יפין אצל אוליאיר. אבל בדרף שהן יפין אצל התורמסר – מחלל.

מטבע שנפסל והמלכות מקבלתו, רבי יוסי בשם רבי יונתן; פאסימון. רבי הויה בשם רבי יונתן; מטבע של מלכים הראשונים.

[דף ד' ע"א]

נימר: אם הויה יוצא על גב צורתו – מחלל. ואם לאו – אינו מחלל.

מטבע שפסד, כגון בן פוזיא – אינו מחלל.

הויה לו מעות של יין נסד, אתא עובדא קומי רבי אימי, אמר: יוליד הנייה לים המלח.

הויה לו מעות של דיסגנים, רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו, מחללין בדרף שהן יפות אצל התורמסר. ביקש להוציאן – מחללין בדרף שהוא מחלל עליהן.

תני: אין מחללין אותו, לא על המעות שהן בבבל, ולא על המעות שבבבל פאן. לא על המעות שבבבל פאן – בעומד בבבל. ולא על המעות שבבבל פאן – בעומד פאן.

הויה לו מעות מבבל לכבל והוא עומד פאן.

[דף ד' ע"ב]

נימר: אם הויה דרף פתוחה – מחלל. ואם לאו – אינו מחלל.

וְטָבְבוּ בְּנֵי אָמֵר רַבִּי אֲבִין: כָּל הַמְטַבְּעוֹת הֵיוּ יוֹצְאוֹת בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי בֶן, עַל שֵׁם (תהלים מח): **יִפְּחֵנוּ מִשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ**. יָכוֹל אִם הָיוּ לֹא מְעוֹת בְּהַר הַמִּלָּךְ וּבִקְצֵרָה מִחֻלְלָן עֲלֵיהֶן? תְּלִמּוֹד לֹמַר (דברים יד, כח): **וְיָצְרָתָהּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ**. מַהוּ בְּיָדְךָ? בְּרִשׁוּתְךָ.

רַבִּי יִזְנָה בְּעֵי: נָפֵל כִּיסוֹ לְבוֹר וְכוּ מֵאֵה רִיבּוּא, וְהִיָּה יָכוֹל לְהוֹצִיא חֲמִשִּׁים רִיבּוּא לְהַעֲלוֹתָן – אוֹתָן חֲמִשִּׁים רִיבּוּא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּרִשׁוֹתָיו.

הַלְכָה ב'

מִזְנֵי הַלּוֹקָח בְּהִמָּחֶה לְזַבְחֵי שְׁלָמִים, וְהָיָה לְבִשֵׁר תֹּאנָה – יִצְאָה הָעוֹר לְחֻלְיָיו. אִם עַל פִּי שֶׁהָעוֹר מִרְבָּה עַל הַבֶּשֶׂר.

כַּדִּי יִזֵּן סְתוּמוֹת, מְקוֹם שֶׁדָּרְכָן לִמְכּוֹר סְתוּמוֹת – יִצְאָה קִנְיָן לְחֻלְיָיו.

הָאֲגוּזִים וְהַשְּׂקָדִים – יִצְאוּ קַלְפֵיהֶם לְחֻלְיָיו.

הַתְּמִד, עַד שֶׁלֹּא הִחְמִיץ – אִינוּ נִלְקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. וּמִשֶׁהִחְמִיץ – נִלְקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר.

הַלּוֹקָח הָיָה לְזַבְחֵי שְׁלָמִים, וּבְהִמָּחֶה לְבִשֵׁר תֹּאנָה – לֹא יִצְאָה הָעוֹר לְחֻלְיָיו.

כַּדִּי יִזֵּן פְּתוּחוֹת אוֹ סְתוּמוֹת, בְּמְקוֹם שֶׁדָּרְכָן לִמְכּוֹר פְּתוּחוֹת – לֹא יִצְאָה קִנְיָן לְחֻלְיָיו.

סְלֵי תֹאנִים וְסְלֵי עֲנָבִים עִם הַכֶּלִי – לֹא יִצְאוּ דְמֵי הַכֶּלִי לְחֻלְיָיו.

[דף ה' ע"א]

גְּמֵרָא תִּנְיָ: בֶּן בֶּג בֶּג אוֹמֵר: (דברים יד, כח) **וְנִתְּנָהּ הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר תֹּאנָה נִפְשָׁךְ**. לּוֹקָח הוּא אֲדָם פָּרָה – מִפְּנֵי עוֹרָה. וְצֵאן – מִפְּנֵי גִיזָתָה. וְיִזֵּן – מִפְּנֵי קִנְיָנוּ.

אָמֵר רַבִּי זְעִירָא: הִדָּא דְתִימְאָא, כְּשֶׁהָיָה הַמוֹכֵר הַדְּיוּטָא. אָבֵל אִם הָיָה הַמוֹכֵר אוֹמֵן – נַעֲשֶׂה כְּמוֹכֵר זֶה בְּפְנֵי עֲצָמוֹ, וְזֶה בְּפְנֵי עֲצָמוֹ.

אָמֵר רַבִּי זְעִירָא: מִתְּנִיתִין אָמְרָה בְּנֵי כַּדִּי יִזֵּן סְתוּמוֹת, מְקוֹם שֶׁדָּרְכָן לְמְכּוֹר סְתוּמוֹת – יִצְאָה קִנְיָנוּ לְחֻלְיָיו.

אָמֵר רַבִּי מְנָא: וּמִינָהּ, כְּמָה דְתִימְרָא תַפְזָן: אִם הָיָה הַמוֹכֵר אוֹמֵן – נַעֲשֶׂה כְּמוֹכֵר זֶה בְּפְנֵי עֲצָמוֹ וְזֶה בְּפְנֵי עֲצָמוֹ. וְדְכוּוְתָהּ, אִם הָיָה הַלּוֹקָח אוֹמֵן – נַעֲשֶׂה כְּלוֹקָח זֶה בְּפְנֵי עֲצָמוֹ וְזֶה בְּפְנֵי עֲצָמוֹ.

הוֹתֵל שֶׁל תְּמָרִים, פְּטוּלְיָא שֶׁל תְּמָרִים – יִצְאָה לְחֻלְיָיו. קוֹפּוֹת שֶׁל תְּמָרִים, אֵית תַּנְיָ תִּנְיָ: יִצְאוּ. וְאֵית תַּנְיָ תִּנְיָ: לֹא יִצְאוּ. אָמֵר רַב הַסְּדָא: מֵאֵן דְאָמֵר יִצְאוּ – דְרוּסוֹת. וּמֵאֵן דְאָמֵר לֹא יִצְאוּ – כְּשֶׁאֵינָן דְרוּסוֹת.

הַתְּמִיד עַד שְׁלֹא הַחֲמִיץ אֵינוֹ נִיחָה בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וְפוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. מִשֶּׁהַחֲמִיץ, נִיחָה בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וְאֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. מִתְּנִיתָא – דְּרַבִּי יוֹדָה הֵיא! דְּתַנִּינן תַּמּוּן: הַמִּתְמַד וְנָתַן מוּם בְּמִידָה, וּמֵצֵא כְּדֵי מִידָתוֹ – פְּטוּר. וְרַבִּי יוֹדָה מְחַיֵּיב. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, זִמְנִין אָמַר לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזַר, וְזִמְנִין אָמַר לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי הַנִּינָא; וְהוּא שֶׁהַחֲמִיץ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: דְּכַרִּי הַכֵּל הֵיא! שְׁבִין אָפִילוּ מִי מִלַּח – נִיקְחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי לְעֹזַר: לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּקַדְמֵי תָא הַוִּינן מְרִין: הַלּוֹקַח בְּהֶמְהָ לְבָשָׂר תְּאֻוָּה, עַל כְּרַחוּ [דָּף ה' ע"ב]

גַּתְפִּס הַשֵּׁם לְשִׁלְמוּם. וְלֹא הַוִּינן אֲמַרִּין כְּלוּם. מִן הָדָא דְאָמַר רַבִּי לְעֹזַר: לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר.

רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּהַמַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, כְּרַבִּי מֵאִיר – פְּטוּרָה מִן הַבְּכוּרָה. כְּרַבִּי יְהוּדָה – חַיִּיבַת בְּבִכּוּרָה.

רַבִּי יְרֵמְיָה בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: יְלָדָה בְּכוֹר, אִימּוּרֵיו מַהוּ שְׁיִקְרְבוּ לְגַבִּי מִזְבֵּחַ? וְלֹא חָל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עַל אִימּוּרֵיו? וְלֹא נִמְצָא מְבַרְיָהוּ מִן הָאֲבִילָה?

אָמַר לֵיהּ: וְכִי הַלּוֹקַח בְּהֶמְהָ לְשִׁלְמוּם, לֹא חָל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עַל אִימּוּרֵיהּ? וְלֹא נִמְצָא מְבַרְיָהוּ מִן הָאֲבִילָה? אָמַר לֵיהּ: בְּלִקְיָהּ – פְּקַעָה מִמֶּנָּה קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְאַנֵּן לֹא הַוִּינן אֲמַרִּין בּוֹ? אֵלָּא, לֹא הַתִּירָה הַתּוֹרָה לִיקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר אֵלָּא שְׁלָמוּם בְּלֶבֶד.

מַה נִּפְקָה מִבִּינְיָהוּ? יְלָדָה בְּכוֹר וְהַקְדִּישָׁה שְׁלָמוּם. מֵאַן דְאָמַר לֹא הַתִּירָה הַתּוֹרָה לִיקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר אֵלָּא שְׁלָמוּם בְּלֶבֶד – קְרִיבָה. מֵאַן דְאָמַר: בְּלִקְיָהּ פְּקַעָה מִמֶּנָּה קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר – אֵינָה קְרִיבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: כֹּל אֵילִין מִיְלִיָּיא אֲנִן מְרִין, וּמִתְנִיתִין מְסִיעָא לְרַבִּי זְעִירָא: לֹא יָבִיא מַחֲיָטִי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אֵלָּא מִמְעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי.

מַה בֵּין חֵיטִין מַה בֵּין מְעוֹת? אֵלָּא, בְּלִקְיָהּ – פְּקַעָה מִמֶּנָּה קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר.

אָמַר רַבִּי הִינָנָא קוּמֵי רַבִּי מֵנָּא: וְיָבִיא מִן חֵיטִין הַתְּרוּמָה לְכַתָּן, וְהַשָּׂאָר לְבַעְלִים! מִפְּנֵי מַה אֵינוֹ מְבִיא? אָמַר לֵיהּ: הַנֶּעַע עֲצוּמָה, שֶׁשָּׂשְׂפָה הַדָּם לֹא נִפְסַל תְּלַחֵם?

[דָּף ו' ע"א]

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גְּזָרוּ עַל נְקִיבָה בְּעֵלַת מוּם, מִפְּנֵי וּלְדָהּ. גְּזָרוּ עַל זָכַר בְּעַל מוּם, מִפְּנֵי נְקִיבָה בְּעֵלַת מוּם.

וְאָמְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילוּ תְּמִימָה – גְּזִירָתָהּ. בְּרֵאשׁוֹנָתָה הָיוּ אוֹמְרִין: לֹא־חִזַּן בְּהִמָּה לְכֶשֶׁר תֵּאָדָה, וְהָיוּ מְכַרְהִיזִין אוֹתוֹ מַעַל גְּבֵי הַמְּזוּבָּת. חֲזָרוּ לֹא־מָר: לֹא יִקְחוּ אֲפִילוּ חֵיט, אֲפִילוּ עֹפּוֹת.

כִּתְדָא דְתַנִּי: אֶחָד שְׁבִיעִית, וְאֶחָד מַעֲשֵׂר שְׁנִי – מִחֲלָלִין אוֹתוֹ עַל נְקִיבָה בַעֲלַת מוֹם, וְעַל שְׂאֵר בְּהִמָּה חֵיט וְעוֹף, בֵּין חֵיזִין בֵּין שְׁחוּטִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מִחֲלָלִין אֶלְא עַל הַשְּׁחוּטִין בְּלֶבֶד.

רַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: גְּזָרוּ אוֹתָהּ, שְׁלֵא יִרְעוּ אוֹתָהּ עֲדָרִים עֲדָרִים.

קָם רַבִּי יְרֵמְיָה עִם רַבִּי זְעִירָא. אָמַר לֵיהּ: עַד כְּדוֹן רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק קָיִים, וְאִתִּין תְּלִיזִין בֵּיהּ מִרְטוּמִיבָזִין! וְהָא אָמְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילוּ תְּמִימָה – גְּזִירָתָהּ! דִּילְמָא לֹא אִיתְאֲמָרָא אֶלְא עַל הַשְּׁבִיעִית. אֲשַׁבַּח תַּנִּי: עַל הַשְּׁבִיעִית.

[דף ו' ע"ב]

הַלְכָה ג' מִתַּנִּי 'הַלּוֹקַח מִים וּמְלַח וּפְרוֹת הַמְּחַבְּרִים לְקַרְקַע, אוּ פְרוֹת שְׂאִינָן וְכוּלִין לְהַגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר.

הַלּוֹקַח פְּרוֹת, שׁוּגָג – יַחֲזֵרוּ דְמִים לְמִקּוּמָן. מוֹזִיד – יַעֲלוּ וַיֵּאָכְלוּ בַּמִּקּוּם. וְאִם אִין מְקַדֵּשׁ – יִרְקְבוּ.

הַלּוֹקַח בְּהִמָּה, שׁוּגָג – יַחֲזֵרוּ דְמִיָּה לְמִקּוּמָהּ. מוֹזִיד – תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל בַּמִּקּוּם. וְאִם אִין מְקַדֵּשׁ – תִּקְבֵּר עַל יְדֵי עוֹרָהּ.

אִין לֹקְחִים עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהִמָּה טְמֵאָה מְדַמֵּי מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְאִם לָקַח – יֵאָכֵל כְּגִגְדָן.

אִין מְבִיאִין קִינֵי זָבִים וְקִינֵי זָבוֹת וְקִינֵי יוֹלָדוֹת מְדַמֵּי מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְאִם הִבִּיא – יֵאָכֵל כְּגִגְדָן.

זֶה הַכֹּל: כֹּל שֶׁהוּא חוּץ לְאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָּה וְלִמְסִיכָה מְדַמֵּי מַעֲשֵׂר שְׁנִי – יֵאָכֵל כְּגִגְדָן.

גְּמָרָא תַּנִּי: בְּהִמָּה טְמֵאָה, בֵּין שׁוּגָג בֵּין מוֹזִיד – יַחֲזֵרוּ דְמִים לְמִקּוּמָן. תַּפּוֹן תַּנִּינָן: אִין לֹקְחִים עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהִמָּה טְמֵאָה מְדַמֵּי שְׁבִיעִית, וְאִם לָקַח – יֵאָכֵל כְּגִגְדָן. וְכֹא, אֵת אָמַר הַכִּיזִין!

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: אִיתְפְּלָגוּן רַבִּי הֵייא בַר רַב יוֹסֵף וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר: כָּאֵן – דְּרַף מְכִירָהּ. וְכֹאֵן – דְּרַף חִילוּל.

[דף ז' ע"א]

וְחֲרָטָא אָמַר: כָּאֵן – שְׁהַמּוֹכֵר קָיִים. וְכֹאֵן – שְׁהִלֵּף לוֹ הַמּוֹכֵר. וְלֹא יִדְעֵנָא מֵאֵן אָמַר דָּא וּמֵאֵן אָמַר דָּא. מִן מַה דְאָמַר רַבִּי יוֹסֵף בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: נְקָנָה הַמְּקַחַת, הֲרִי, הוּא דְאָמַר: כָּאֵן – דְּרַף מְכִירָהּ. וְכֹאֵן – דְּרַף חִילוּל.

מתניתין דרבי עקיבא היא. דְּלָא בְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל! רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל דְּרִישׁ: (דברים יד, כח) **וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּאֵוֶה נֶפֶשׁךָ – כָּלֵל. בְּבִקְרָה וּבִצְאֹן בֵּינִי וּבִשְׂכֵר – פָּרַט. וּבְכֹל אֲשֶׁר תֵּאֵוֶה נֶפֶשׁךָ –** הָרִי כָּלֵל אַחֵר. כָּלֵל וּפְרַט וּכְלָל – אִי אַתָּה דֵּן אֶלָּא בְּעֵיני הַפָּרַט. לומר לך: מִה הַפָּרַט מְפֹרָשׁ – דְּבַר שֶׁהוּא וְיֹלֵד וְיֹלְדוֹת הָאָרֶץ. אִם אֵין לִי אֶלָּא דְּבַר שֶׁהוּא וְיֹלֵד וְיֹלְדוֹת הָאָרֶץ.

רבי עקיבא מפרש: מִה הַפָּרַט מְפֹרָשׁ דְּבַר שֶׁהוּא פְּרִי וְיֹלֵד, פְּרִי וּמִכְשִׁירֵי פְּרִי, אִם אֵין לִי אֶלָּא דְּבַר שֶׁהוּא פְּרִי וְיֹלֵד, פְּרִי וּמִכְשִׁירֵי פְּרִי. מִה נֶפֶק מִן בִּינְיָהוֹן? דְּגִים וְחֲנֻכִּים, כְּמַהוּן וּפְטָרִיּוֹת. כְּרַבִּי עַקִּיבָא – נִקְחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי.

אמר רבי חנני: מתניתא אמרה (כז), שאין מחללין מעות על פירות בריחוק מקום.

אמרה קומי רבי אבינא – וְקַלְסִיָּה. אמרה קומי רבי ירמיה – וְקַנְתְּרִיָּה. וְהִתְנַיְנִין: מעות בירושלים, ופירות במדינה!

שְׁנַיִיא הִיא, שֶׁהִיא בְּמָקוֹם אֶחָד. כִּד נֶפִיק רַבִּי חֲנַי, אֲשַׁכַּח תַּנִּי: מעות ופירות בירושלים, מעות ופירות במדינה. אמר: אֵין הָוָה שְׁמַיעַ רַבִּי יִרְמְיָה הִדָּא מִלְתָּא, יֵאוֹת קַנְתְּרִי. בְּעֵי מִיחְזוֹר בֵּיהּ.

[דף ז' ע"ב] אמר ליה רבי זעירא: לָא תִיחְזוֹר בְּךָ! דְּאָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי גִינִי – דְּמֵאִיר. הָא בְּוֵדָאִי – לֹא. מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, הִדָּא אָמְרָה: הִיא דְּמֵאִיר, הִיא וְדָאִיר.

רבי זבידא הוה יתיב מתני לגרייה: הוֹרֵצָה לְחַלֵּל מְעוֹת עַל הַפִּירוֹת בְּזִמְנֵי הָזֶה, בֵּין אֵילוֹ בֵּין אֵילוֹ – קִדְשׁוֹ. כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְעוֹת – כְּמֹת שֶׁהֵן, וּפִירוֹת – כְּמֹת שֶׁהֵן.

עבר רבי קריספא, אמר ליה: לָא תִנְיִיתִיהּ בְּךָ! אֶלָּא פִירוֹת עַל הַמְּעוֹת. הָא מְעוֹת עַל הַפִּירוֹת – דְּבַרִּי הַכֵּל לֹא קִדְשׁוֹ.

וְהִתְנַיְנִין: אִם אֵין מְקַדֵּשׁ – יִרְקְבוּ תִפְתַּר: שֶׁהַקִּדְּשִׁין בְּשַׁעַת מְקַדֵּשׁ וְהֵרֵב הַמְּקַדֵּשׁ.

תני בן ביבי: (דברים יד, כח) **וְנִתְּתָה אֶת הַכֶּסֶף –** בְּרִיחֹק מְקוֹם אַתָּה פּוֹדְהוּ, בְּקִירוֹב מְקוֹם אֵין אַתָּה פּוֹדְהוּ. **וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף –** בְּקִירוֹב מְקוֹם אַתָּה מְחַלְלֵהוּ, וְאִי אַתָּה מְחַלְלֵהוּ בְּרִיחֹק מְקוֹם. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: נִקְנָה הַמִּקְחָה. רַבִּי יוֹסִי בֶּן חֲנִינָא: כִּי פוֹדָהּ.

ואמר רבי הילא: מִן מַה דְּתַנְיִין: יֵאכֵל כְּנַגְדְּךָ, הִדָּא אָמְרָה – קִדְשׁוֹ.

[דף ח' ע"א]

אמר רבי יוסי: מִכֵּינֵן שְׁמוּשָׁךְ – נִקְנָה הַמִּקְחָה. מִכָּאֵן וְאֵילָךְ – מִקַּח אַחֵר הוּא.

אמר רבי יודן: צְרִיךְ לְחֹזֵר וּלְהַקְדִּישׁוֹ, שֶׁהוּא סְבוּר לומר: שְׁמוֹא קִדְּשֵׁי וְלֹא קִדְּשׁוֹ.

הִדְרִין עֲלֵה פֶרֶק מַעֲשֵׂר שְׁנִי

מִסְכַּת נְדָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. כּל הַנְּשִׁים - כְּתָמֵן מִטְמֵא לַמִּפְרָע. וְנָשִׁים שְׂאֲמָרוּ דִּין שְׁעָתָן - כְּתָמֵן מִטְמֵא לַמִּפְרָע, חוּץ מִקְטָנָה שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת; וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: כּל הַנְּשִׁים שְׂאֲמָרוּ דִּין שְׁעָתָן - כְּתָמֵן כְּרֵאֲתָנָן. וְקַטְנָה שְׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת - יֵשׁ לָהּ כְּתָמִים. וְשְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת - אֵין לָהּ כְּתָמִים. כָּל אִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ וְסֵת - כְּתָמָה מִטְמֵא לַמִּפְרָע, שְׂאֵם תֵּרָאֵה שְׁלֵא בִשְׁעַת וְסֵתָה - מִטְמֵא מֵעַת לְעַת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַחֲמִירוּ בְּכַתְּם יְתָר מִן הָרֵאֲיָה, שֶׁהַכְּתָם מִטְמֵא לַמִּפְרָע, וְהָרֵאֲיָה אֵינָה מִטְמֵאָה אֲלֵא מֵעַת לְעַת. רֵאֲתָה כְּתָם וְאַחַר כֶּף רֵאֲתָה דָם - הָרִי זוֹ חוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם זוּב; וְדַבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין חוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם זוּב. הָרוּאֵה כְּתָם, אִם יֵשׁ בוֹ לְחֶלֶק שְׁלִשָּׁה גְרִיסִין לְשִׁלְשָׁה יָמִים - חוֹשֶׁשֶׁת, וְאִם לֹא - אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן אֲגָרָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף הָרִי זוֹ חוֹשֶׁשֶׁת. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דַּבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֵּן אֲגָרָא - בְּזִמְנֵן שְׁלֵא בְּדָקָה, וְדַבְּרֵי חֻכְמִים - בְּזִמְנֵן שְׁבֻדָּקָה. רַבִּי חֲנִינָא בֵּן אֲנִטְיָגוֹס אוֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת. אִם תּוֹלָה כְּתָמָה בְּאַחֲרוֹת, דִּין הוּא שֶׁתִּתְּלָה כְּתָמָה בְּעֶצְמָה:

ב. פְּעָמִים שֶׁהַכְּתָמִים מְבִיאִין אֶת הָאִשָּׁה לְיַדֵּי זִיבָה. כִּיצַד? לְבִשָּׁה שְׁלֵשׁ חֲלוּקוֹת הַבְּדוּקוֹת לָהּ בְּשִׁלְשָׁה יָמִים, וּמִצָּאָה עֲלֵיהֶם כְּתָם, אוֹ שְׂרָאֲתָה שְׁנֵי יָמִים וְחֲלוּקֵי אַחַת - טְמֵאָה.

ג. אֵיזָה שְׁעוֹר וְסֵת? מִשְׁלוּ מִשֵּׁל, לְמָה הַדַּבְּרֵי דוּמָה? לְעַד וְשִׁמֵּשׁ שֶׁהָיוּ נְתוּנִין בְּצַד הַמִּשְׁקוּף, כִּיּוֹן שִׁינְצָא הַשֶּׁמֶשׁ וְנִכְנַס הָעַד מִיַּד - זֶהוּ שְׁעוֹר וְסֵת. הָיוּ וְסֵת שְׂאֲמָרוּ, לְקַנּוּחַ וְלֹא לְבִדְיָקָה. אֵיזָה אַחַר זִמְנֵן? פֶּרֶשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צְדוּק: כִּדִּי שְׁתוּשִׁיט יָדָה לְתַחַת הַכַּר אוֹ תַחַת הַכֶּסֶת, וְתַטֵּל הָעַד וְתַבְדֵּק בוֹ. וְדַבְּרֵי זֶה שְׂאֵל רַבִּי צְדוּק לְפָנֵי חֻכְמִים בְּאִשָּׁא, אֵיזָה אַחַר זִמְנֵן? אָמְרוּ לוֹ: לֹא שְׁמַעְנָה. אָמַר לָהֶם: כֶּף פֶּרְשׁוּ חֻכְמִים בִּיבְנָה:

לֹא שֶׁשֶׁהִתָּה כִּדִּי שְׁתַּרְדּ מִן הַמִּטָּה וְתַדִּיחַ אֶת פְּנֵיהָ, תוֹךְ זִמְנֵן הוּא זֶה, וְטְמֵאִין מִסְפֵּק, וּפְטוּרִין מִן הַקְּרָבָן, וְחִיבִין בְּאִשָּׁם תְּלוּי. שֶׁהִתָּה כִּדִּי שְׁתַּרְדּ מִן הַמִּטָּה וְתַדִּיחַ אֶת פְּנֵיהָ - אַחַר זִמְנֵן הוּא זֶה. וְכֵן כְּשֶׁשֶׁהִתָּה מֵעַת לְעַת וּמִפְקִידָה לְפִקִּידָה, בּוֹעֲלָה מִטְמֵא מִשּׁוּם מִגַּע וְאֵינוּ מִטְמֵא מִשּׁוּם בּוֹעֵל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִף מִטְמֵא מִשּׁוּם בּוֹעֵל. רַבִּי יְהוּדָה בְּנוֹ שֵׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֵּן זְכַאי אוֹמֵר: בּוֹעֲלָה נִכְנַס לְהִיכַל וּמִקְטִיר קְטֵרֵת. כָּל אִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ וְסֵת, וּמַעֲבֵרֵת וּמְנִיקָה, וְכָל הַנְּשִׁים שְׂאֲמָרוּ דִּין שְׁעָתָן - בּוֹעֲלָה טְהוֹר. בְּמָה דַּבְּרִים אָמוּרִים? בְּזִמְנֵן שֶׁהִנִּיחָה בְּחֻזְקָתָה טְהוֹרָה, אֲבָל הִנִּיחָה טְמֵאָה - עַד שֶׁתֵּאֵמַר: 'טְהוֹרָה אֲנִי לוֹ':

ד. דָם הַנִּמְצָא בְּפִרוּזְדוֹר - שׁוֹרְפִין עָלָיו אֶת הַתְּרוּמָה, וְחִיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וּקְדָשִׁיו. וְהַיּוֹצֵא מִן הַחֲדָר, אִם יְדוּעַ שֶׁהוּא דָם מִכָּה - טְהוֹר. סִפֵּק דָם חֲדָר, סִפֵּק דָם הַמְּכָה - טְמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: דָם הַיּוֹצֵא מִן הַחֲדָר, אִף עַל פִּי שְׁבִידוּעַ שְׁדָם הַמְּכָה - טְמֵא. וְרַבּוּתֵינוּ אוֹמְרִים: דָם הַמְּכָה - טְהוֹר. נִמְצָאת אוֹמֵר: שְׁלִשָּׁה סִפְקוֹת בְּאִשָּׁה. בְּבִשְׂרָה, סִפֵּק טְהוֹר סִפֵּק טְמֵא - טְמֵא. עַל חֲלוּקָה, סִפֵּק טְהוֹר סִפֵּק טְמֵא - טְהוֹר. בְּמַגְעוֹת וּבְהִיסְטוֹת - הוֹלְכִין אַחַר הַרֵב:

ה. שְׁחוֹר כְּחֵרֵת, עִמוֹק מִכָּאֵן - טְמֵא. דִּיהָא מִכָּאֵן, אֶפְלוּ כְּכֹחַל - טְהוֹר. לֹא מִתְחַלֵּת בְּרִיתוֹ הוּא מִשְׁחִיר, אֲלֵא מִשְׁנַעְעָר הוּא מִשְׁחִיר. לְמָה זֶה דוּמָה? לְדָם הַמְּכָה, מִשְׁנַעְעָר הוּא מִשְׁחִיר. קָרָן כְּרִכּוּם כְּפִרוּר שִׁישׁ בוֹ, כְּעֵלְיוֹן וְלֹא כְּתַחְתּוֹן, כִּלְח וְלֹא כִּיבֵשׁ. וְכֵלְן אֵין רוֹאִין אוֹתָן אֲלֵא בֵּין חֲמָה לְצֵל. כְּמִימֵי אֲדָמָה כִּיצַד? מִבִּיא אֲדָמָה מִבְּקַעַת בֵּית כֶּרֶם וּמִצִּיף עָלָיו מִים; דַּבְּרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִבְּקַעַת סְכָנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִבְּקַעַת יוֹטְבַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: אִף שֵׁל בְּקַעַת גְּנוּסָר וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן. וּמִשְׁעֲרִין אוֹתָן עֲכוּרִים וְאֵין מִשְׁעֲרִין אוֹתָן צְלוּלִים. צָלְלוּ -

לא יחזיר ויעכרם שניים. ואין שעור למים, שאין שעור לעפר. שני חלקי מים ואחד יין, מן יין השרוני, ודומה לכרמלי, חי ולא מווג, חדש ולא ישן:

מִסְכַּת נְדָה פְּרָק רְבִיעִי

א. המפלת חתיכה, סומכוס אומר משום רבי מאיר, וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו: קורעין אותה, אם יש בתוכה דם - הרי זה נדה, ואם לאו - אינה נדה. המפלת כמין קלפה, כמין שערה, כמין עפר, כמין יבחושים אדמים - תטיל למים ובפושרין.

וכן שמעון בן גמליאל אומר: ממעכו ברוק על הצפרן, אם נמוח - הרי זו נדה, ואם לאו - אינה נדה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: שני דברים העלה אבא מטבעין ליבנה. מעשה באשה אחת שהיתה מפלת כמין קלפות אדמות, ובאו ושאלו את רבי צדוק, והלך רבי צדוק ושאל לחכמים, ושלחו חכמים לרופאים, ואמרו: יש לה מכה מבפנים, לפיכך מפלת כמין קלפות אדמות - תטיל למים. ואם נמוחו - טמאה. שוב מעשה באשה אחת שהיתה מפלת כמין שעורות אדמות, ובאו ושאלו את רבי צדוק, והלך רבי צדוק ושאל לחכמים, ושלחו חכמים לרופאים, ואמרו: שומא יש במעיה, לפיכך היתה מפלת כמין שעורות אדמות - תטיל למים. אם נמוחו - טמאה:

ב. המפלת כמין בהמה חיה ועוף - טמאה לידה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עד שיהא בו מצורת אדם. אמר רבי חנינא בן גמליאל: נראין דברי רבי מאיר - בבהמה, מפני שגלגלי עינו של בהמה דומין לגלגלי עינו של אדם, ונראין דברי חכמים בעופות, שאין בו מצורת אדם. מעשה באשה אחת בצידן שהפילה דמות עורב שלש פעמים, וכא מעשה לפני חכמים, ואמרו: כל שאין בו מצורת אדם - אינו ולד:

ג. צורת פנים שאמרו, אחד מכל צורת פנים חוץ מאזניים. וסנדל שאמרו, דומה לרג שבבים, מתחלתו ולד הוא, אלא שנרצף. רבן

שמעון בן גמליאל אומר: דומה ללשון של שור הגדול. ולמה אמרו סנדל? והלא אין סנדל שאין עמו ולד! אלא שמא תפיל עמו זכר ותהא מקלקלת לנקבה. או שאם תפיל שניהם, אחד לפני שקיעת החמה, ואחד לאחר שקיעת החמה, מונה תחלת לידה לראשון וסוף לידה לאחרון; שליא שאמרו, תחלתה כחוט הערב וסופה כתורמוס ותלויה כחצוצרת. ואין שליא פחותה מטפח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: דומה לקרקבן של תרנגול. ולא אמרו שליא ולד אלא שאין שליא בלא ולד:

ד. הטבור - חבור באדם עד טפח ליטמא וליטמא. אבל בבהמה - אינו חבור. עור הבא כנגד פניו של אדם, בין חי בין מת - הרי זה טהור ומתיר בהנאה. ואינו שפיר מרקם? אבא שאול אומר: תחלת ברייתו מראשו, שתי עיניו כשתי טפין של זבוב. שני חוטמיו כשני טפין של זבוב. פיו מתוח כשעורה וגיורתו כעדרשה. ואם היתה נקבה - גוייתה כשעורה לארבה. חתוף ידים ורגלים אין בו. ועליו מפרש בקבלה (איוב י, י'): "הלא כחבל תתיכני" וגו':

ה. אין בודקין במים, מפני שהמים עזין ומבערין אותו. ואין בודקין אותו אלא בשמן, מפני שהשמן רך ומזכך. ואין רואין אותו אלא בחמה. המפלת שפיר שאינו מרקם, רבי יהושע אומר: ולד. וחכמים אומרים: אינו ולד. ורבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו: קורעין אותו, אם יש בו דם - הרי זה נדה, ואם יש בו בשר - הרי זה ולד:

ו. השליא בבית - הבית טמא; דברי רבי מאיר. רבי יוסי יהודה ורבי שמעון אומרים: הבית טהור. אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שאם הוציאווה בספל בבית החיצון שהוא טהור? אמר להם: מפני שבטל בחיצון. אמרו לו: כשם שבטל בחיצון - כך בטל בפנימי. אמר להם: אינו דומה נמוק פעם אחת לנמוק שתי פעמים.

יוסי אומר: אָנוּ בקיאיִן בצדוקות יותר מן הכל, שְׁכַלְן נשאלות לחכמים חוץ מן אחת היתה שלא הראתה לחכמים, ומתה:

ב. בנות ישראל שלא הגיעו לפרקן - הרי הן בחזקת טהרה, ואין הנשים בודקות אותן. ומשהגיעו לפרקן - הרי הן בחזקת טמאות, והנשים בודקות אותן. רבי יהודה אומר: אף משהגיעו, אין הנשים בודקות אותן, שְׁמָא יקלקלו בידיהן, אלא סכות אותן שְׁמֵן מבפנים ומקנחות אותן מבחוץ, והן נבדקות מאליהן:

ג. דם עובדת כוכבים ודם טהרה של מצרעת, בית שמאי אומרים: כדם מגפתה. ובית הלל אומרים: כרוקה וכמימי רגליה. דם יולדת שלא טבלה - מטמא לח ואין מטמא יבש (דברי רבי מאיר). רבי יהודה אומר: מטמא לח ויבש. רבי אליעזר אומר: מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל (בית שמאי אומרים: מטמא לח ואין מטמא יבש ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש). אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: אֵי אַתֶּם מוֹדִים (בנדה) שאם הגיעה זמנה לטבל ולא טבלה, וראתה דם שהיא טמאה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הַלֵּל: לֹא! אִם אָמַרְתֶּם בְּנֵה שְׁאֵפְלוּ טְבֵלָה וְרֵאתָה - טְמֵאָה, תֹּאמַר בְּיולֵדֶת שֵׁאֵם טְבֵלָה וְרֵאתָה - שְׁהִיא טְהוֹרָה. אָמְרוּ לָהֶם: יולדת בזוב תוכיח, שאם טבלה וראתה לאחר ימי ספירה - טהורה, לא טבלה וראתה - טמאה. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי: הוּא הֵדִין והוּא הִתְשׁוּבָה, יולדת בזוב, ימי לידה עולין לה לימי זיבתה:

ד. המקשה, כמה תשפה ותהא זבה? רבי אליעזר אומר: מעת לעת. והלכה כדבריו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים יומו. ובית הלל אומרים מעת לעת. המקשה בימי נדה - נדה. בימי זיבה - טהורה. קשתה יום אחד ושפתה שנים, או שקשתה שנים ושפתה יום אחד, או ששפתה וזורה ושפתה - הרי זו יולדת בזוב. אבל שפתה יום אחד

יצא מחתך או מסרס - אינו ולד. עד שיצא רבו - הרי הוא כילוד. רבי יוסי אומר: עד שיצא כתקונו. ואיזהו רב ראשו? רבי יוסי אומר: משיצאו צדעיו. אבא חנן משום רבי יהושע אומר: משיצא פדחתו. ויש אומרים משיראו קרני ראשו.

ז. המפלת גוף שאינו חתוף וראש שאינו חתוף, גוף אטום - אין זה ולד. ואיזהו גוף אטום? כְּדִי שֵׁינְטֵל מִן הַחַי וְיַחֲיֶה - הרי זה ולד. כְּדִי שֵׁינְטֵל מִן הַחַי וְיָמוּת - אינו ולד. יד אטומה ורגל אטומה - אין זה ולד. יד חתוכה ורגל חתוכה - הרי זה ולד, ואין חוששין שְׁמָא מגוף אטום באו:

ח. המפלת, ואינו ידוע מהו - תשב לזכר ולנקה ולנדה. ולמה אָמְרוּ לְזָכֵר? שֵׁאֵם תֵּרָאֶה יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּעַה, וְתַחֲזוֹר וְתֵרָאֶה יוֹם אַרְבַּעִים וְאַחַד - תֵּהֵא מְקַלְקֶלֶת עַד יוֹם אַרְבַּעִים וְשִׁמּוֹנָה. וְכֵן לְנִקְבָה, שֵׁאֵם תֵּרָאֶה יוֹם שְׁבַעִים וְאַרְבַּעַה וְתַחֲזוֹר וְתֵרָאֶה יוֹם שְׁמוֹנִים וְאַחַד - תֵּהֵא מְקַלְקֶלֶת עַד יוֹם שְׁמוֹנִים וְשִׁמּוֹנָה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: מַעֲשֵׂה בְּקְלוּפְטָרָא מְלַכְתָּ אֶלְכַסְנֵדְרִית, שְׁהִבִּיאָה שְׁפּוּחִיתָה שְׁנַתְחִיבוּ מִיתָה לְמֶלֶךְ, וְקִרְעֵתָן, וְנִמְצָא הַזָּכֵר נִגְמַר לְאַרְבַּעִים וְאַחַד, וְנִקְבָה לְשִׁמּוֹנִים וְאַחַד. אָמְרוּ לוֹ: אֵינְךָ מְבִיאִין רֵאִיָּה מְכָאן. וּמַהֲיֵינְךָ מְבִיאִין רֵאִיָּה? מִי שְׁנַכְנַסָּה אֶצְל בַּעֲלָה וּמַת בַּעֲלָה מִיָּד, או שְׁבֹא בַּעֲלָה מְמַדִּינַת הַיָּם, וּמַת מִיָּד:

מסכת נדה פרק חמישי

א. בנות כותים - נדות מעריסותן. והכותים - מטמאים משכב תחתון כעליון, מפני שהן בוֹעֲלֵי נִדוּת, והן יושבות על כל דם ודם. יום שהיא פוסקת בו סופרת בתוך שבועה. בנות הצדוקין, בזמן שנוהגות ללכת בדרך אבותיהן - הרי הן ככותיות. פָּרְשׁוּ לְדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל - הרי הן בישראליות. מעשה בצדוקי אחד, ששח עם כהן גדול, ונתנה צנוורה מפיו ונפלה על בגדיו, בא כהן גדול ושאל את אשתו ואמרה לו: אף על פי שאָנוּ נשי צדוקות - כָּלָן נשאלות לחכמים. רבי

ו. הפולטת שכבת זרע מבפנים – טמאה. רבי שמעון אומר: דיה כבועלה, מה בועלה אינו מטמא מבפנים ככחונן, אף היא אינה מטמאה בפנים ככחונן. תינוקת בת יום אחד – לנדה. אמר רבי יוסי: מעשה בעין בול והטבילוה קדם לאמה. בת שלש שנים מתקדשת בכיאה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בת שלש שנים ויום אחד. אחר זמן של בדיקות הבן והבת, אף על פי שאמרו אין אנו יודעים 'לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו' – נדריהם נדר הקדשן הקדש. מעשה ברבי חנינא, שהדירו אביו בנזיר, והביאו אביו לפני רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל בודקו אם בא לכלל הסימנין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אם בא לכלל עונות נדרים. אמר רבי: אל תצטער, אם ברשות אבא אני – הרי רשות אבא עלי והריני נזיר למפרע, אם ברשות עצמי אני – הריני נזיר מעכשיו. עמד ונשקו על ראשו, אמר: מבטח אני בשם השמים שאין זה נפטר מן העולם עד שיורה הוראות בישראל. ולא נפטר מן העולם עד שהורה הוראות בישראל. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: אני ראיתי שהיה מורה הוראות בישראל:

ז. מעשה בתינוק אחד שהקדיש קרדמו לשמים, והביאו אביו לפני רבי עקיבא, והיה רבי עקיבא בודקו, אמר לו: בני, למי הקדשת? שמא לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות שהן פין? אמר לו: לא הקדשתי אלא למי שהברזל שלו! אמר רבי עקיבא: בדוק זה ומתקן. שוב מעשה בתינוק אחד, שהיו באין עמו זכרים בספינה, ועמד עליהן נחשול, והיו זועקין לאלהיהם כענין שנאמר (יונה א, ה): 'ויראו המלחים ויזעקו איש אל אלהיו'. אמר להן אותו התינוק: עד מתי אתם נשטין? זעקו למי שברא הים! ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: בדוק זה ומתקן:

וקשתה שנים, או ששפתה שנים וקשתה יום אחד, או שקשתה ושפתה, וחזרה וקשתה – אין זו יולדת בזוב. שופי סמוך ללידה – הרי זו יולדת בזוב. חנניה בן חכניאי משום רבי יהושע אומר: כל שחל קשוי שלה ביום שלישי שלה, אפלו כל היום כלה בשפי – אין זו יולדת בזוב: כמה היא קשויה ויהא חלוי בולד? אפלו ארבעים וחמשים יום; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: דיה חדשה. כיצד? קשתה שנים מן השמיני ואחד מן התשיעי, אפלו בתחלת תשיעי לדה – הרי זו יולדת בזוב. אבל יום אחד בשמיני ושנים בתשיעי, אפלו בסוף תשיעי לדה – אין זו יולדת בזוב. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: ארבעה עשר כילדת נקבה. לפיכך אם קשתה שבועה עשר יום – שלשה הראשונים ראויין לזיבה, והרי היא יולדת בזוב:

ה. יש מקשה עשרים וחמשה יום, ואינה זבה. כיצד? שנים בלא עת, ושבועה נדה, ושנים לאחר נדה, וארבעה עשר של קשוי. אבל אי אפשר שתקשה עשרים וששה יום במקום שאינו ולד, ולא היא יולדת בזוב. יש רואה מאה ימים ואינה זבה. כיצד? שנים בלא עת, ושבועה נדה, ושנים לאחר נדה, ושמונים של נקבה, ושבועה נדה, ושנים שלאחר נדה. רבי מאיר אומר: מאה וחמשים. שנים בלא עת, ושבועה נדה, ושנים שלאחר נדה, וחמשים של קשוי, ושמונים של נקבה, ושבועה נדה, ושנים של אחר נדה. אמרו לו: אם כן יש מקשה כל ימיה ולא תהא זבה בהן. אמר להם: אין קשוי לנפלים. היתה בחזקת מעברת וקשתה שלשה ימים זה אחר זה – אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה. קשתה ואחר כך הפילה דבר שאינו ולד – הרי זו יולדת בזוב. המקשה שלשה ימים ויצא הולד הרך דופנה – הרי זו יולדת בזוב. רבי שמעון אומר: אין זו יולדת בזוב. ודם היוצא משם – טמא. רבי שמעון מטהר:

מִסְכַּת נְדִיָּה פֶּרֶק שִׁשִּׁי

א. בְּן תִּשְׁעַ שְׁנַיִם וְיוֹם אֶחָד. גֵּר עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי מִצְרִי וְאֲדוּמִי, כּוֹתִי, נִתִּין, חָלָל וּמִמְזוֹר שָׂבָא עַל בֵּת כֹּהֵן לְוִי וְיִשְׂרָאֵל - פּוֹסְלִין מִן הַכֹּהֲנֹנָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל שְׂזוּרְעו כְּשֹׁר - כְּשֹׁרִין, וְכָל שְׂזוּרְעו פֶּסוּל - פֶּסוּלִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שְׂאֵתָה רִשְׁאֵי לְשֵׂא בָתוֹ - אֵתָה רִשְׁאֵי לְשֵׂא אֶלְמָנוּתוֹ:

ב. בְּן תִּשְׁעַ שְׁנַיִם שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - שׁוּמָא. מִבֶּן תִּשְׁעַ שְׁנַיִם וְיוֹם אֶחָד עַד בֶּן שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - שׁוּמָא. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סִימָן. בֶּן שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - הָרִי הוּא כְּאִישׁ לְכָל דָּבָר. בֶּן אַרְבַּע עֲשָׂרָה שָׁנָה וּבֶן חֲמֵשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - הָרִי הוּא כְּבֶן תִּשְׁעַ לְכָל דָּבָר. בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵבִיא אַחַר מִכָּאן - הָרִי הוּא כְּסָרִיס לְכָל דָּבָר. בֵּת עֶשְׂרִים שָׁנָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵבִיאָה לְאַחַר מִכָּאן - הָרִי הוּא כְּאִילוּנִית לְכָל דָּבָר. רַבִּי יוֹסִי בֶּן כֶּפֶר אוֹמֵר: שְׁנַת עֶשְׂרִים שְׁנִכְנָסוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מוֹנִין אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁלֵמָה. וְכֵן הוֹרָה רַבִּי בְּלוּד עַל חֲתִינוּקָת בֵּת שְׁמוֹנָה עֲשָׂרָה שְׁנִכְנָסוּ הַיְמִנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם - שְׁתָּהָה כְּחִינוּקָת בֵּת שְׁמוֹנָה עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד לְכָל דָּבָר:

ג. וְאֵלוּ הֵן סִימְנֵי בּוֹגְרָת, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: מְשִׁיקֶשְׁקֵשׁוּ הַדְּדִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: מְשִׁיכֶסֶף רֹאשׁ הַחֶטֶם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מְשִׁיקֶיף עֲטָרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִשְׁתַּתְּפֵשֵׁט הַכֶּף. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כֶּשֶׁם שֶׁאִמְרוּ שְׁלֹשָׁה סִימְנֵין מְלַמְעֵלָה, כֶּךָ אִמְרוּ שְׁלֹשָׁה סִימְנֵים מְלַמְטָה, פְּנָה מְלַמְעֵלָה - לֹא הֵבִיאָה סִימְנֵין מְלַמְטָה. בּוֹחַל מְלַמְעֵלָה - הֵבִיאָה סִימְנֵין מְלַמְטָה. צָמַל מְלַמְעֵלָה - נִתְּפֵשֵׁטָה הַכֶּף מְלַמְטָה:

ד. עַד מָתִי תִּינוּקָת מִמָּאֲנָתָּה? עַד שֶׁתְּבִיאָה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

עַד שֶׁיִּרְבֶּה הַשְּׁחוֹר עַל הַלְבָן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עַד שֶׁתְּקִיף עֲטָרָה (רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁיִּתְּפֵשֵׁט אֶת הַכֶּף. בֶּן שְׁלֹקִית אוֹמֵר: עַד שֶׁתְּכַלְכֵּל). אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִצְּאֵתִי חֲנִינְאָ בֶּן חֲכִינְאִי מִצְדָן, אָמַר לִי: כְּשֶׁתִּלְךָ אֶצְל רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: עַד מָתִי תִּינוּקָת מִמָּאֲנָתָּה? אִם יֹאמֵר לָךְ עַד שֶׁתְּבִיאָה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אָמַר לוֹ: וְהֵלֵא בְּמַעֲמַד כְּלָכְס הַעֵיד בֶּן שְׁלֹקִית בִּיבְנָה עַד שֶׁתְּכַלְכֵּל. כְּשֶׁבִאתִי וְהִרְצֵתִי דְבָרִים לְפָנַי רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לִי: כְּלָכַל אֵינִי יוֹדֵעַ, בֶּן שְׁלֹקִית אֵינִי מְכִיר, אֶלָּא עַד שֶׁתְּבִיאָה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת:

ה. שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת שֶׁאִמְרוּ, אֶפְלוּ אַחַת עַל גְּבֵה וְאַחַת עַל כְּרִסָּה. אַחַת עַל גְּבֵי קֶשְׁרִי אֲצִבְעוֹתֶיהָ שֶׁל יָד וְאַחַת עַל גְּבֵי קֶשְׁרִי אֲצִבְעוֹתֶיהָ שֶׁל רֵגֶל; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כֶּפֶר עֶכוּ, שֶׁאִמְר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: כָּל הַנְּבִדְקוֹת - נְבִדְקוֹת עַל פִּי נָשִׁים. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְיָעָזָר מוֹסֵר לְאִמּוֹ, וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל הָיָה מוֹסֵר לְאִשְׁתּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְפָנַי הַפְּרֵק וְלְאַחַר הַפְּרֵק - נָשִׁים בּוֹדְקוֹת אוֹתָן, תּוֹף הַפְּרֵק - אֵין הַנָּשִׁים בּוֹדְקוֹת אוֹתָן, שְׂאִין מִשְׂאִין סִפְקוֹת עַל פִּי הַנָּשִׁים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵף תּוֹף הַפְּרֵק נֶאֱמַנָת הָאִשָּׁה, לְהַחֲמִיר אֲבָל לֹא לְהַקֵּל. כִּיצֵד? נֶאֱמַנָת הָאִשָּׁה לומר קִטְנָה הִיא שְׁלֹא תַחֲלֵץ, וְגְדוּלָה הִיא שְׁלֹא תִמָּאן. אֲבָל אֵין נֶאֱמַנָת לומר 'קִטְנָה הִיא' שֶׁתִּמָּאן, וְגְדוּלָה הִיא שֶׁתַּחֲלֵץ:

ו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק: כֶּךָ הָיוּ מְפָרְשִׁין בִּיבְנָה וְאִמְרוּ: כִּיּוֹן שָׂבָא הַתַּחְתּוֹן - שׁוֹב אֵין מְשִׁיחִין בְּעֵלְיוֹן. רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּנוֹת כְּרִכִּין - תַּחְתּוֹן מְמַהֵר לְבוֹא. בְּנוֹת כְּפָרִים - עֵלְיוֹן מְמַהֵר לְבוֹא, שְׁטוּחָנוֹת בְּרַחִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּנוֹת עֲשִׂירִים - צַד הֵימִין מְמַהֵר לְבוֹא, שְׁנִישׁוּף בְּאַפְרָקוֹסוֹתָן. בְּנוֹת עֲנִיִּים - צַד הַשְּׂמָאל מְמַהֵר לְבוֹא, מִפְּנֵי שֶׁמְבִיאִין כְּדֵי מִים וְנוֹשְׂאוֹת אַחֵיהֶן עַל גִּיסְסִיחָן:

י. שְׁדָה שְׁנֹאֲבֵד בְּהָ קָבֵר - נֶאֱמָן הַכּוֹתֵי לומר: 'אינן שם קבר', לפי שאינו מעיד על גופו של קבר. ואילן שְׁמִסִּיךְ על הָאֶרֶץ - נֶאֱמָן הַכּוֹתֵי לומר: 'אינן תחתיו קבר', לפי שאינו מעיד אלא על גופו של קבר:

יא. תּוֹלָה בְּכָל דְּבַר שֵׁישׁ לָהּ לְתַלּוּת. מַעֲשֵׂה וְתַלְהָ רַבִּי מֵאִיר בְּקִילּוֹר. וְרַבִּי תַלְהָ בְּשָׂרָף שֶׁל שְׁקָמָה. סִפֵּק עֲבָרָה בְּשׁוּק שֶׁל טַבְּחִים סִפֵּק לֹא עֲבָרָה - הָרִי זֶה אֵינָה תּוֹלָה. עֲבָרָה, סִפֵּק נִתְּזָה עֲלֶיהָ סִפֵּק לֹא נִתְּזָה עֲלֶיהָ - הָרִי זֶה תּוֹלָה. נִתְּעַסְקָה בְּאֶדוּם - אֵינָה תּוֹלָה. בְּשַׁחֲוֹר בְּמוֹעֵט - אֵינָה תּוֹלָה, בְּמַרְבֵּה - תּוֹלָה. בְּנִכְרִית, רַבִּי מֵאִיר אומר: עַד שֶׁתְּהֵא נִכְרִית רְאוּיָה לְרְאוּת. תּוֹלָה חֲמוּרָה בְּקֵלָה. כִּיצַד תּוֹלָה? בְּשׁוּמְרַת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם בְּשַׁנִּי שְׁלָה, וּבִסּוּפְרַת שְׁבַעַה שְׁלֹא טְבִלָה, לְפִיכֶךְ הִיא מִתְּקַנֶּת וּחְבַרְתָּהּ מְקַלְקֶלֶת. רַבִּי אומר: אֵינָה תּוֹלָה, לְפִיכֶךְ שֶׁתִּיָּהֶם מְקַלְקֶלוּת. הַכֹּל שְׁוִין שֶׁהִיא תּוֹלָה בְּשׁוּמְרַת יוֹם בְּרֵאשׁוֹן שְׁלָה, וּבִיוֹשֶׁבֶת עַל דָּם טֵהַר, וּבְתוֹלָה שְׁדַמְיָה טְהוּרִים:

יב. נִמְצָא עַל חֲלוּק בְּנֵה הַשּׁוֹכֵב בְּצִדָּה - הָרִי זֶה טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְהַפֵּךְ. וְלֹא עַל בְּנֵה בְּלִבָּד אָמְרוּ, אֲלֵא כָּל אֶדָם, אֲלֵא שְׁדַבְּרוּ חֲכָמִים בְּהֵרָה. נִמְצָא עַל פְּסִיקוּא שְׁלָה - הָרִי זֶה טְמֵאָה, שֶׁבְּשַׁעַה שֶׁמִּתְרַת מִתְחַתָּה - נוֹגַעַת בְּתוֹרְפָה. הֵיתָה מְכָה עַל יֶרֶכָה - תּוֹלָה. עַל צְוֹאֲרָה שֶׁהִיא יְכוּלָה לְתַלּוּת - תּוֹלָה. עַל כְּתֵפָה שֶׁאֵינָה יְכוּלָה לְתַלּוּת - אֵינָה תּוֹלָה, וְאֵינָה אוֹמְרַת: 'שְׁמֵא בִּיד הוֹלִיכָה לְשֵׁם'. נִמְצָא עַל קֶשְׁרֵי אֲצִבְעוֹתֶיהָ - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵיָדִים עֹסְקִינִיּוֹת הֵן. הֵיוּ עֲלֶיהָ שְׁנֵי כְּתָמִים אֶחָד מִלְּמַעְלָה וְאֶחָד מִלְּמַטָּה, אָף עַל פִּי שֶׁהִתְחַתּוֹן גְּדוֹל וְהַעֲלִיּוֹן קָטָן - תּוֹלָה אֵת הִתְחַתּוֹן בְּעֲלִיּוֹן עַד כְּגָרִיס, שְׁאֵנִי אומר מִמְקוֹם שֶׁבָּא הַעֲלִיּוֹן בֹּא הִתְחַתּוֹן:

מִסְכַּת נְדָה פָּרָק שְׁבִיעִי

א. נִמְצָא עַל בֵּית יָד אֲנֻקְלֵי שְׁלָה, אִם מְגִיעַ כְּנֶגֶד תּוֹרְפָה - טְמֵאָה. וְאִם לֹאוּ - טְהוּרָה. הֵיתָה פּוֹשְׁטָתָה וּמִתְכַסֶּה בָּהּ בְּלִילָה. כָּל

ז. כָּל הַמְטָמָא בְּאֵהֶל הַמֵּת - מְטָמָא טְמֵאָת שְׁבַעַה. יֵשׁ מְטָמָא טְמֵאָת שְׁבַעַה וְאֵין מְטָמָא טְמֵאָת הָאֵהֶל; כָּל שֵׁישׁ לוֹ קַרְנִים - יֵשׁ לוֹ טְלָפִים. וְיֵשׁ שֵׁישׁ לוֹ טְלָפִים וְאֵין לוֹ קַרְנִים; כָּל הַנוּטֵל צְדָקָה - נוּטֵל מַעֲשֵׂר עֲנִי. וְיֵשׁ נוּטֵל מַעֲשֵׂר עֲנִי וְאֵינוֹ נוּטֵל צְדָקָה:

ח. דָּם הַנֶּהֱדָה וּבִשְׂר הַמֵּת, כָּל אֱלוֹ שֶׁהֲרִיקוּבו - הָרִי אֱלוֹ טְהוּרִין. מִשּׁוּם רַבִּי נֶתָן אָמְרוּ: פֶּת שֶׁעַפְשָׂה אֵינוֹ מְטָמָא טְמֵאָת אוֹכְלִין (וְשָׂרִין) אוֹתָהּ בְּמִקְוָה). וְכַמָּה הוּא שְׂרִיתָן בְּפוֹשְׂרִים? מַעַת לַעַת. יְהוּדָה בֶּן נֶקִיסָא אומר: תְּחַלְתָּה אָף עַל פִּי שֶׁאֵין סוּפָה. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר: עַד שֶׁיְהִי פּוֹשְׂרִין מַעַת לַעַת: אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ בְּשָׂרָף שְׁנִמְצָא בְּמָבוּי, מְטָמָא לְמַפְרַע עַד שִׁיאֵמַר: 'בְּדַקְתִּי אֵת הַמָּבוּי הַזֶּה וְלֹא הָיָה בוֹ שָׂרָף', אוֹ עַד שֶׁעַת כְּבוֹד, מִפְּנֵי שֶׁחֲזַקְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹדְקִין בְּשַׁעַת כְּבוֹדֵיהֶם, וְאִם לֹא בְּדָקוּ - הִפְסִידוּ הֵן לְמַפְרַע. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ כְּתָם שֶׁבְּחֲלוּק מְטָמָא לְמַפְרַע, עַד שֶׁתֵּאמַר: 'בְּדַקְתִּי אֵת הַחֲלוּק הַזֶּה וְלֹא הָיָה בוֹ כְּתָם', אוֹ עַד שֶׁעַת כְּבוֹס, מִפְּנֵי שֶׁחֲזַקְתָּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בּוֹדְקוֹת חֲלוּקֵיהֶן בְּשַׁעַת כְּבוֹסֵיהֶן, וְאִם לֹא בְּדָקוּ - הִפְסִידוּ הֵן לְמַפְרַע. רַבִּי אָחָא אומר: תְּחַזֵּר וּתְכַבֵּס, אִם דָּהָה מְרֵאִיתוּ - בִּידוּעַ שֶׁהוּא לְאַחַר כְּבוֹס, וְאִם לֹאוּ - בִּידוּעַ שֶׁקֶדֶם כְּבוֹס. רַבִּי אומר: אֵינוֹ דוּמָה כְּתָם שֶׁלְּפָנֵי כְּבוֹס כְּכַתָּם שֶׁלְּאַחַר כְּבוֹס, שֶׁלְּפָנֵי הַכְּבוֹס - מְגִלִיד, שֶׁלְּאַחַר הַכְּבוֹס - מְקַדִּיר:

ט. קָרְדָם שְׁנֹגֵב בְּתוֹךְ הַבַּיִת - מְטָמָא לְמַפְרַע, עַד שִׁיאֵמַר: 'נְעֻלְתִּי אֵת הַמְּקוֹם הַזֶּה'. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְטַהֵר, שְׁאֵנוֹ אוֹמְרִים שְׁמֵא הַשְּׂאִילוֹ לְאַחַר וּשְׁכַחָה, אוֹ שְׁמֵא נָטַל מְזוּיָת זֶה וְהִנִּיחוֹ בְּזוּיָת אַחֲרָת. אַחֲרִים אוֹמְרִים מִשּׁוּם רַבִּי נֶתָן: כָּל הַכְּתָמִים הַנִּמְצָאִים בְּמִרְחָצוֹת שֶׁל נְשִׁים - טְמֵאִין. בֵּית הַמְּרַחֵץ שֶׁל כּוֹתֵם - מְטָמָא בְּאֵהֶל מִפְּנֵי שֶׁקּוֹבְרִין שָׁם אֵת הַמֵּתִים. רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר, מִפְּנֵי שֶׁחֲלָדָה וּבְרַדְלָס גּוֹרְרִין אוֹתָם מִיד:

מקום שנמצא בה כתם - טמאה, מפני שהוא חוזר. אמר רבי אלעזר ברבי יוסי: הלכה זו הוריתי ברומי לטמאה, וכשבאתי אצל חברי, אמרו לי: יפה הורית:

ב. לבשה שלשה חלקין הבדוקין לה, ונמצא על הפנימי, ולה לתלות - הרי זו תולה על החיצון. ואין לה לתלות - אינה תולה. קצרה שלבשה חלוקה של ארפה, וארפה שלבשה חלוקה של קצרה, אם הגיע כנגד בית תורפה של ארפה - שתיהן טמאות. כנגד בית תורפה של קצרה, קצרה - טמאה. וארפה - טהורה:

ג. שתיים שהיו טוחנות בריחים של יד, נמצא על הרגל הפנימי - שתיהן טמאות. על הרגל החיצונה - היא טמאה וחברתה טהורה. נמצא בינתיים - שתיהן טמאות. מעשה ונמצא על שפתו של אמבטי, ועל עלי של זית בשעה שהן מסיקות את התנור, ובא מעשה לפני חכמים וטמאים. רבי נחמיה אומר: על דבר שאינו מקבל טמאה - טהור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם הרגה מאכלת - תולה. ואם לאו - אינה תולה. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך - תולה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: אני אומר דבר אחד והם אמרו דבר אחד, לדברי אין סוף, ולדבריהם אין סוף. לדברי אין סוף, אין לה אשה שהיא טהורה, שאין לה כל מטה שאין עליה כמה טפי דם מאכלת. לדבריהם אין סוף, שאין לה אשה שאינה טהורה לבעלה, שאין לה כל סדין וסדין שאין עליה כמה טפי דמים. אבל רואה אני את דברי רבי חנינא בן גמליאל מדברי ומדבריהם, שהיה אומר: תולה במאכלת עד כגריס של פול, אף על פי שלא הרגה (תולה בכנה ובבעלה), וכדבריו אנו מורים:

ד. כתם הארץ - מצטרף. טפי טפין - אין מצטרפין. רבי אלעזר בר צדוק אומר: העד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם, אם עגל - טהור, מפני שהוא דם מאכלת, ואם משוף - טמא מפני שהוא דם הקניח:

ה. האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם, אם עומדת - טמאה, ואם יושבת - טהורה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך - טהורה. איש ואשה שעשו צרכיהם בתוך הספל, ונמצא דם על המים, רבי מאיר ורבי יוסי אומרים: תולה. ורבי שמעון אומר: אינו תולה:

ו. דם היוצא עם הרעי - טהור. דם המנטף, בין לפני המים בין לאחר המים - טמא. הנמצא בתוכו - טהור. למגעות ולהיסטות - הולכין אחר הרב:

מסכת נדה פ"ק שמיני

א. הרי שהיתה נשאת והיתה רואה דם בשעת תשמיש - משמשת פעם ראשונה, שניה ושלישית, מכאן ואילך - אינה משמשת, אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר והיתה רואה דם בשעת תשמיש - משמשת פעם ראשונה שניה ושלישית, מכאן ואילך - לא תשמש, אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר והיתה רואה דם בשעת תשמיש - משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית. עד כמה מתרת לנשא? עד שלש. יתר מכאן - אסורה עד שתבדוק את עצמה. כיצד בודקין אותה? מביאין שפופרת ונותן לתוכה מכחול, ומביא מוך ונותן בראש המכחול, נמצא על ראשו - הרי זו טמאה, מפני שהוא דם המקור, ועל הצדדין - הרי זו טהורה, מפני שהוא דם צדדין. אם יש לה יסת - הרי זו תולה ונסתה. אם יש לה מכה - הרי זו תולה בה. ואם היתה דם נדתה משנה מדם מכתה - הרי זו אינה תולה:

ב. נאמנת אשה לומר: יש בי מכה במקור, ואין בי מכה במקור; דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: דם היוצא מן המקור, אף על פי שבדודע שהוא דם המכה - טמא. ורבובתינו אמרו: דם המכה - טהור. היתה בודקת בימין והיא טמאה, בשמאל והיא טהורה - לא תבדוק אלא בשמאל. בחצר והיא טהורה, בסרקלין

ה. מי רגלים שהחמיצו. וכמה היא חמוצין?
שְׁלֵשָׁה ימים. נְתָר - זו נְתָר אֶלְפִסְנֵדְרִית.
בוּרִית וּקְמוּלִיא וְאֶשְׁלַג, מִכָּל מְקוֹם מִקְשָׁקֵשׁ
וְאִין צְרִיף לְנִגְבוּ. הַעֲבִירִין שְׁלֵא כִסְרִין,
רֵאשֻׁנִים - עָלוּ לוֹ, וּשְׁנַיִים - לֹא עָלוּ לוֹ:

ו. הַעֲבִיר עָלָיו שְׁבַעַה סְמָנִין וְלֹא עֵבֵר. וְשָׁנָה
וְעֵבֵר - הַטְּהָרוֹת טְהוּרוֹת. שֵׁשָׁה סְמָנִין וְלֹא
עֵבֵר, סַאפוֹן וְעֵבֵר - הַטְּהָרוֹת תְּלוּיוֹת, שְׁאֵלוּ
הַעֲבִיר עָלָיו הַשְּׁבִיעִי, שְׁמָא הִיָּה עוֹבֵר:

ז. דָּם הַנְּדָה וְדֹאֵי - מִעֲבִיר עָלָיו שְׁבַעַה סְמָנִין
וְנוֹטֵל. הַשֶּׁק וְהַעוֹר - אִין מִעֲבִירִין עֲלֵיהֶן
שְׁבַעַה סְמָנִין וּמִבְטָלִין. הַבְּגָד הַצְּבוּעַ -
מִטְּמֵא בְּכַתְּמִים. וְרַבֵּי נֶתָן בֶּן יוֹסֵף אוֹמֵר:
אִינוּ מִטְּמֵא בְּכַתְּמִים, שְׁלֵא תִקְנוּ בְּגָדֵי
צְבוּעִין לְאִשָּׁה אֶלֶּא לְהַקְלַל עַל כַּתְּמֵיהֶן. בְּגָד
שְׂאָבֵד כְּתָם - מִעֲבִיר עָלָיו שְׁבַעַה סְמָנִין
וּמִבְטָלוּ. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר:
בּוֹדְקוֹ שְׁכוֹנוֹת שְׁכוֹנוֹת. אֲבָדָה בּוֹ שְׁכַבְתָּ
זָרַע, אִם הִיָּה חֲדָשׁ - בּוֹדְקוֹ בְּמַחַט. שֶׁחַק -
בּוֹדְקוֹ בַּחֲמָה:

מִסְכַּת נְדָה פְּרָק תְּשִׁיעִי

א. הִיתָה לְמוֹדָה לְהִיּוֹת רוֹאָה בַּתְּחִלַּת הַוִּסְתָּה,
כָּל הַטְּהָרוֹת שְׁעִשְׂתָּה בַּתְּחִלַּת הַוִּסְתָּה
וּבְאֲמֻצַּע הַוִּסְתָּה וּבְסוֹף הַוִּסְתָּה - טְמֵאוֹת.
בְּאֲמֻצַּע הַוִּסְתָּה. כָּל הַטְּהָרוֹת שְׁעִשְׂתָּה
בַּתְּחִלַּת הַוִּסְתָּה - טְהוּרוֹת. וּבְאֲמֻצַּע הַוִּסְתָּה
וּבְסוֹף הַוִּסְתָּה - טְמֵאוֹת. וּבְסוֹף הַוִּסְתָּה, כָּל
טְהוּרוֹת שְׁעִשְׂתָּה בַּתְּחִלַּת וּבְאֲמֻצַּע הַוִּסְתָּה -
טְהוּרוֹת. וּבְסוֹף הַוִּסְתָּה - טְמֵאוֹת. רַבֵּי יוֹסֵי
אוֹמֵר: אִף יָמִים וְשַׁעוֹת וְסוֹתוֹת הֵן:

ב. כִּיצַד? הִיתָה לְמוֹדָה לְהִיּוֹת רוֹאָה מִיּוֹם
עֶשְׂרִים לְיוֹם עֶשְׂרִים מִשְׁשׁ שַׁעוֹת לְשֵׁשׁ
שַׁעוֹת? הִגִּיעַ יוֹם עֶשְׂרִים וְלֹא רָאָתָה -
אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ כָּל הַיּוֹם; דְּבַרֵּי רַבֵּי יְהוֹנָדָה.
וְרַבֵּי יוֹסֵי מֵתִיר עַד שֵׁשׁ שַׁעוֹת. עֵבֵרָה שֵׁשׁ
שַׁעוֹת וְלֹא רָאָתָה - אֲסוּר לְשִׁמְשׁ כָּל הַיּוֹם;
דְּבַרֵּי רַבֵּי יְהוֹנָדָה. וְרַבֵּי יוֹסֵי מֵתִיר מִשְׁשׁ
שַׁעוֹת וּלְמַעְלָה, וְאִין מְחִיבִין אוֹתָהּ שֶׁתֵּהָא

וְהִיא טְמֵאָה - לֹא תִבְדּוֹק אֶלֶּא בַּחֲצַר.
בְּעִצְמָה וְהִיא טְמֵאָה, בַּחֲבֵרְתָּהּ וְהִיא טְהוּרָה
- לֹא תִבְדּוֹק אֶלֶּא בַּחֲבֵרְתָּהּ; כִּיצַד תּוֹלוֹת זֹו
בְּזוֹ? עֵבֵרָה וְשִׁאִינָה עֵבֵרָה - תּוֹלָה עֵבֵרָה
בְּשִׁאִינָה עֵבֵרָה. מְנִיקָה וְשִׁאִינָה מְנִיקָה -
תּוֹלָה מְנִיקָה בְּשִׁאִינָה מְנִיקָה. זְקָנָה וְשִׁאִינָה
זְקָנָה - תּוֹלָה זְקָנָה בְּשִׁאִינָה זְקָנָה. בַּתּוֹלָה
וְשִׁאִינָה בַּתּוֹלָה - תּוֹלָה בַּתּוֹלָה בְּשִׁאִינָה
בַּתּוֹלָה. הִיּוֹ שְׁתִּיחֵן מְעַבְרוֹת, שְׁתִּיחֵן
מְנִיקוֹת, שְׁתִּיחֵן זְקָנוֹת, שְׁתִּיחֵן בַּתּוֹלוֹת - זֹו
הִיא שְׁאֲמָרוֹ: 'לֹא הִיּוֹ רְאוּיוֹת לְרֵאוֹת' -
וְרֵאוּן אוֹתָן כְּאֵילוּ הֵן רְאוּיוֹת לְרֵאוֹת:

ג. בַּתּוֹלָה עֵבֵרָה וּמְנִיקָה וְזְקָנָה - אִין תּוֹלוֹת
זֹו בְּזוֹ. אָמַר רַבֵּי מֵאִיר: מַעֲשֵׂה בְּשִׁקְמָה
שְׁבַכְפָּר סָבֵא שְׁהִם מְחִזְקִין בּוֹ טְמֵאָה,
בְּדִקְוָהוּ וְלֹא מְצִאוּ תַחְתּוֹ כְּלוּם. פַּעַם אַחַת
בֵּא הָרוּחַ וּפְרַכְתּוֹ מְשֻׁרְשִׁי, וְנִמְצְאוּ גְלִגְלוֹת
שֶׁל מַת שְׁלֵמָה דְּבוּקָה בְּשֻׁרְשֵׁי. אָמְרוּ לוֹ:
מִשֶּׁם רְאִיָּה? שְׁמָא לֹא בְּדִקְוָהוּ כָּל צָרְכוֹ.
אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי: מַעֲשֵׂה בְּמַעֲרַת שֶׁל שִׁחִין
שְׁהִיּוֹ מְחִזְקִין בּוֹ טְמֵאָה, בְּדִקְוָהוּ עַד שֶׁהִגִּיעַ
לְקַרְקַע שְׁהִיָּתָה חֲלָקָה כְּצַפְרִין, פַּעַם אַחַת
נִכְנְסוּ פּוֹעֲלִין לְתוֹכָהּ מִפְּנֵי גִשְׁמִים, וּכְשֶׁהִיּוֹ
מְהִרִים בְּקַרְדָּמוֹת, בְּדָקוּ וּמְצִאוּ שֶׁם
מְכַתֶּשֶׁת מְלֵאָה עֲצָמוֹת. אָמְרוּ לוֹ: מִשֶּׁם
רְאִיָּה? שְׁמָא לֹא בְּדִקְוָהוּ כָּל צָרְכוֹ. אָמַר רַבֵּי
שְׂאוּל: מַעֲשֵׂה בְּסַלַּע בֵּית חוֹרִין שְׁהִיּוֹ
מְחִזְקִין בּוֹ טְמֵאָה, וְאִינֵן יְכוּלִין לְבַדְּקוֹן
מִפְּנֵי שְׁהִיָּה מְרַבָּה. אָמַר לְהֵם זְקַן אַחַד:
הִבִּיאוּ לִי סְדִין, הִבִּיאוּ לוֹ סְדִין וְשִׂרְאוּ בְּמִים
וּפְרָשׁוּ עַל גְּבוּ, וְנִמְצָא מִן הַצְּדָדִין נִגְבוּ
וּבְאֲמֻצַּע לַח, בְּדָקוּ וּמְצִאוּ שֶׁם בּוֹר גְּדוֹל שֶׁל
מֵתִים:

ד. וְאִיזְהוֹ רַק תִּפְל? כָּל שְׁלֵא טַעַם כְּלוּם
מִבְּעֵבֵר. יִשָּׁן כָּל הַיּוֹם - אִינוּ עוֹשֵׂה רַק תִּפְל.
נַעוֹר כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֶּקֶר - עוֹשֵׂה רַק תִּפְל.
מִי לְעִיסַת גְּרִיסִין שֶׁל חֲלָקַת נֶפֶשׁ, רַבֵּי יְהוֹנָדָה
אוֹמֵר: מִי גְרִיסִין רוֹתַח וְעוֹבֵר שִׁיתֵן לְתוֹכוֹ
מֶלַח:

יָדָה בְּעֵינֶיהָ כָּל הַיּוֹם, אֲלֵא בּוֹדְקָה סְמוּךְ לְוִסְתָּהּ:

ג. הֵיטָה לְמוֹדָה לְהִיּוֹת רוּאָה יוֹם עֲשָׂרִים וְאַחַד, יוֹם עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם, יוֹם עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה - הָרִי זֶה וְסֵת לְסֻרוּגִין. סֻרְגָּה לְיוֹם עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה - אֵינוֹ וְסֵת. הֵיטָה לְמוֹדָה לְהִיּוֹת רוּאָה יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר, וּשְׁנֵתָה לְיוֹם שֵׁשָׁה עָשָׂר - זֶה וְזֶה אֲסוּרִין. שְׁנֵתָה לְיוֹם שִׁבְעָה עָשָׂר - הֵתֵר שֵׁשָׁה עָשָׂר, וְנֶאֱסָר חֲמִשָּׁה עָשָׂר וּשְׁבַעֵה עָשָׂר. שְׁנֵתָה לְיוֹם שְׁמוֹנֵה עָשָׂר - הֵתֵרוּ כָּלן, וְאֵין אֲסוּרוֹת אֲלֵא מִשְׁמוֹנֵה עָשָׂר וְאֵילָךְ. הֵיטָה לְמוֹדָה לְהִיּוֹת רוּאָה יוֹם עֲשָׂרִים וּשְׁנֵתָה לְיוֹם שְׁלֹשִׁים - זֶה וְזֶה אֲסוּרִין. הִגִּיעַ יוֹם עֲשָׂרִים וְלֹא רָאָתָה - מִתְּרַת לְשִׁמֵּשׁ עַד יוֹם שְׁלֹשִׁים, וְחֻשְׁשֵׁת לְיוֹם שְׁלֹשִׁים. הִגִּיעַ יוֹם שְׁלֹשִׁים וְרָאָתָה, הִגִּיעַ יוֹם עֲשָׂרִים וְלֹא רָאָתָה, הִגִּיעַ יוֹם שְׁלֹשִׁים וְלֹא רָאָתָה, וְהִגִּיעַ יוֹם עֲשָׂרִים וְרָאָתָה - הֵתֵר יוֹם שְׁלֹשִׁים וְנֶאֱסָר יוֹם עֲשָׂרִים, מִפְּנֵי שְׂאֵרָח בּוֹמְנוֹ בָּא:

ד. הָרוּאָה דָם - מִטְּמֵאָה מֵעַת לַעַת. מַה הִיא מִטְּמֵאָה? אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשְׁבוֹת, וְכָלֵי חָרֵס הַמְּקַפֵּין צְמִיד פְּתִיל, וְאֵינָה מְקַלְקֶלֶת, וְאֵינָה מִטְּמֵאָה אֶת בּוֹעֵלָה, וְאֵינָה מוֹנֶה שְׁבַעֵה אֲלֵא מִשְׁעָה שְׂרָאָתָה:

ה. הָרוּאָה כֶּתֶם - מִטְּמֵאָה לְמַפְרַע. וּמַה הִיא מִטְּמֵאָה? אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין, מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשְׁבוֹת, וְכָלֵי חָרֵס הַמְּקַפֵּין צְמִיד פְּתִיל, וּמְקַלְקֶלֶת לְמִנְיָנָה, וּמִטְּמֵאָה אֶת בּוֹעֵלָה, וְאֵינָה מוֹנֶה שְׁבַעֵה אֲלֵא מִשְׁעָה שְׂרָאָתָה. זֶה וְזֶה תוֹלִין, לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׂוֹרְפִין:

ו. תִּינוּקַת שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת וּנְשֵׂאוֹת, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: נוֹתְנִין לָהּ אַרְבָּעָה לַיְלוֹת מִסְרְגִין, וְאֶפְלוּ בְּאַרְבָּעָה חֲדָשִׁים. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: כָּל זְמַן שֶׁהִיא נוֹגֶפֶת וּבְזְמַן שְׁלֹא הִפְסִיקָה מַחְמַת תְּשִׁמִּישׁ, אֲבָל הִפְסִיקָה מַחְמַת תְּשִׁמִּישׁ וְרָאָתָה - הָרִי זֶה טְמֵאָה נְדָה. נִשְׁתַּנָּה מִרְאֵה דְמִיָּה - טְמֵאָה נְדָה. וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת - נוֹתְנִין לָהּ אַרְבָּעָה לַיְלוֹת. הִפְסִיקָה מַחְמַת תְּשִׁמִּישׁ

וְרָאָתָה - הָרִי זֶה טְמֵאָה נְדָה. נִשְׁתַּנָּה מִרְאֵה דְמִיָּה - טְמֵאָה נְדָה. רָאָתָה וְעוֹדָה בְּבֵית אֲבִיהָ - נוֹתְנִין לָהּ כָּל הַלַּיְלָה וְנוֹתְנִין לָהּ עוֹנָה שְׁלֵמָה. וְכַמָּה עוֹנָה שְׁלֵמָה? פֶּרֶשׁ רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לַיְלָה וְחֻצֵי יוֹם.

ז. וְכֵלָן שֶׁהֵיוּ שׁוֹפְעוֹת וּבִאוֹת, מִתּוֹךְ אַרְבָּעָה לַיְלוֹת, לְאַחַר אַרְבָּעָה לַיְלוֹת, מִתּוֹךְ הַלַּיְלָה, לְאַחַר הַלַּיְלָה - כָּלָן צְרִיכוֹת לְבִדּוּק אֶת עֵצְמוֹ. וּבְכֵלָן רַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׂמַאי. וְכֵן שְׂאֵר רְאִיוֹת שְׁבִין בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הַלֵּל - הֵלֶךְ אַחַר מִרְאֵה דְמִים. שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִרְאֵה דְמִים מְשֻׁנִּים הֵן זֶה מִזְּהוּ. כִּיצַד? דָּם נְדָה - אָדוּם. דָּם בְּתוֹלִים - אֵינוֹ אָדוּם. דָּם נְדָה - זְהוּם. דָּם בְּתוֹלִים - אֵינוֹ זְהוּם. דָּם הַנְּדָה - בָּא מִן הַמְּקוֹר. דָּם הַבְּתוֹלִים - בָּא מִן הַצְּדִידִין:

ח. רָאָתָה כֶּתֶם וְאַחַר כֶּךָ רָאָתָה דָם - הָרִי זֶה תוֹלָה כֶּתֶמָה בְּרֵאִיתָהּ בְּתוֹךְ מֵעַת לַעַת; דְּבַרִּי רַבִּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר אוֹמֵר: יוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי: רוּאָה אֲנִי אֶת דְּבַרִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר מְדַבְּרִי, שֶׁהוּא מִתְקַן וְאֵנִי מֵעוֹת. בְּדִקְוָה חֲלוּקָה וְהִשְׁאִילְתוּ לַחֲבֵרְתָּהּ וְאַחַר כֶּךָ נִמְצָא עָלֶיהָ דָם - הִיא טְהוֹרָה, וְחֲבֵרְתָּהּ תוֹלָה בָּהּ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: אֵלְמָלִי יָדִיָּה מִנְחוֹת בְּעֵינֶיהָ כָּל בֵּין הַשְּׂמִשׁוֹת, יָפָה אֶתָּה אוֹמֵר! עֲכָשׁוּ אוֹמֵר: עִם סְלוּק יָדֶיךָ רָאָתָה, מַה לִּי הַפְּרִישָׁה בְּטְהֵרָה בְּשִׁבְעֵי מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָה, מַה לִּי הַפְּרִישָׁה בְּטְהֵרָה בְּרֵאֲשׁוֹן? אָמַר לוֹ רַבִּי אֲלֵעָזָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲפָשֶׁר יוֹם רֵאֲשׁוֹן וְיוֹם שְׁבִיעֵי טְהוֹרִין וְהֵאֱמַצְעִים טְמֵאִין, וְהֵתוֹרָה אִמְרָה (וַיִּקְרָא, טו, כח): 'וְאַחַר טְהֵרָה' - וְאַחַר אַחַר לְכָלָן. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְאֵי אֶתָּה מוֹדָה בְּזָב שְׂרָאָה קָרִי, וְנֹזֵר שֶׁהֵלֶךְ תַּחַת סִכְכוֹת וּפְרָעוֹת שְׁמוֹנָה בְּסוּרוּגִין? וְהֵתוֹרָה אִמְרָה (בַּמִּדְבָּר ו, יב): 'וְהַיְמִים הָרֵאֲשׁוֹנִים יִפְלוּ'. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: נִרְאִין דְּבַרִּי רַבִּי אֲלֵעָזָר מְדַבְּרִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְדְבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא מְשֻׁנֵּהוּן, אֲבָל הֵלְכָה כְּדַבְּרֵי רַבִּי אֲלֵעָזָר:

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

ט. הַזָּב וְהַזָּבָה הַנִּגְדָה וְהַיּוֹלֶדֶת וּמִצְרַע שְׁמֵתוֹ - מְטַמְּאִין בַּמֵּשָׂא. וְאִין מְטַמְּאִין אֲלָא בְרַבָּן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִין שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה וְאִין חִיבִין עֲלֵיהֶם עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וּקְדָשִׁי, שְׁאִין טְמֵאָה אֲלָא מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שְׁמַת שְׁהוּא טְהוֹר מְלֻטְמָא בַּמֵּשָׂא? לְפִי שְׁאִין טְמֵאתוֹ אֲלָא מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים:

י. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה בְּיוֹשֶׁבֶת עַל הַמְּשֻׁבָּר וּמְתָה, וְיִצְאָה הַיִּמְנָה רַבִּיעִית דָּם - שְׁהִיא מְטַמְּאָה מִשּׁוּם כְּתוּם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לְפִיכָךְ אִין מְטַמְּאָה בְּאֵהֶל. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מְטַמְּאָה בְּאֵהֶל:

יא. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְטַבְּלִין כָּלִים עַל גַּב נְדוּת מְתוּת, וְהָיוּ נְדוּת חַיּוֹת מִתְּבִישׁוֹת. הַתְּקִינוּ שְׁהָיוּ מְטַבְּלִין עַל גַּבֵּי כָּל הַנְּשִׁים מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל נְדוּת חַיּוֹת. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְטַבְּלִין עַל גַּבֵּי זָבִין מִתִּין, וְהָיוּ זָבִין חַיִּין מִתְּבִישִׁין - הַתְּקִינוּ שְׁהָיוּ מְטַבְּלִין עַל גַּבֵּי כָּל הָאֲנָשִׁים מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל זָבִין חַיִּים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְנִיחִין אֶת הַמְּגִמֵּר תַּחַת חוֹלֵי מַעִים מִתִּים, וְהָיוּ חוֹלֵי מַעִים חַיִּים מִתְּבִישִׁין - הַתְּקִינוּ שְׁהָיוּ מְנִיחִין תַּחַת הַכֵּל, מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל חוֹלֵי מַעִים חַיִּים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מוֹצִיאִין עֲשִׂירִים בְּדִרְגָּשׁ, וְעַנְיִים בְּכַלִּיבָה, וְהָיוּ עַנְיִים מִתְּבִישִׁין - הַתְּקִינוּ שְׁהָיוּ הַכֵּל מוֹצִיאִין בְּכַלִּיבָה מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל עַנְיִים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשַׁקֵּין בְּבֵית אָבִל - עֲשִׂירִים בְּזִכּוּכִית לְכַנָּה, וְעַנְיִים בְּזִכּוּכִית צְבוּעָה, וְהָיוּ עַנְיִים מִתְּבִישִׁין - הַתְּקִינוּ שְׁהָיוּ הַכֵּל מְשַׁקֵּין בְּזִכּוּכִית צְבוּעָה, מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל עַנְיִים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְגַלִּין פְּנֵי עֲשִׂירִים וּמְכַסִּין פְּנֵי עַנְיִים, מִפְּנֵי שְׁהָיוּ מְשַׁחְרִין פְּנֵיהֶם מִפְּנֵי הַבְּצִרְתָּה, וְהָיוּ עַנְיִים מִתְּבִישִׁין - הַתְּקִינוּ שְׁהָיוּ מְשַׁקֵּין הַכֵּל מִפְּנֵי כְּבוֹדָן שֶׁל עַנְיִים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה הוֹצָאת הַמַּת קָשָׁה לְקָרוּבִים יוֹתֵר מִמִּיתָתוֹ, עַד שְׁהָיוּ קָרוּבֵי מְנִיחִין אוֹתוֹ וּבוֹרְחִין, עַד שֶׁבָּא רַבָּן גְּמַלְיָאֵל וְנָהַג קְלוּת רֵאשׁ בְּעֲצוּמוֹ וְיִצְאָה בְּכָלִי פִּשְׁתָּן, וְנָהַגוּ הָעָם אַחֲרָיו לְצֵאת בְּכָלִי פִּשְׁתָּן.

בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: בְּשׂוֹר הַתְּאֵנָה - טְהוֹר. חֲזָרוּ וּגְזָרוּ עֲלָיו שְׁהִיא מְטַמְּאָה אֶת הַיְדִים. חֲזָרוּ וּגְזָרוּ עֲלָיו שְׁהִיא מְטַמְּאָה בְּמַגְע. חֲזָרוּ וּגְזָרוּ עֲלָיו שְׁהִיא מְטַמְּאָה בַּמֵּשָׂא כְּנִבְלָה. חֲזָרוּ וְאָמְרוּ: כָּל הַגַּת שְׁנַעֲשִׁית עַל גַּבֵּי בְּשׂוֹר הַתְּאֵנָה - טְהוֹר. חֲזָרוּ וְאָמְרוּ: אִף חִיָּה וְעוֹף - טְמֵאִין לְקָדָשׁ וְטְהוֹרִין לְתְּרוּמָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ אוּבְלִין אוֹמֵר: אֶפְלוּ נַעֲשִׂית עַל גַּבֵּי עוֹף אֶחָד וְעַל גַּב תְּרוּגוּל אֶחָד - טְמֵאָה לְקָדָשׁ וְטְהוֹרָה לְתְּרוּמָה:

יב. בְּזוֹ שְׁהָיָה בֵּית הַלֵּל קוֹרִין אוֹתוֹ - גְּרַגְרָן, הָיוּ בֵּית שְׁמַאי קוֹרִין אוֹתָם - בּוֹעַל נְדָה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הַלֵּל: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּרוּאָה בְּתוֹךְ אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם שְׁטַבְּלָה לְעֵרֵב וְשִׁמְשָׁה - שְׁהֵן מְטַמְּאִין מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וְחִיבִין בְּקִרְבָּן, אִף הַרוּאָה יוֹם אֶחָד עֶשֶׂר - תְּהֵא חִיבָת בְּקִרְבָּן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּתוֹךְ אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם, שְׁכָן יוֹם שְׁלֹאֲחֲרָיו מִצְטָרֵף עִמּוֹ בְּזִיבָה, תֹּאמְרוּ בְּיוֹם אֶחָד עֶשֶׂר שְׁאִין יוֹם שְׁלֹאֲחֲרָיו מִצְטָרֵף עִמּוֹ בְּזִיבָה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: אִם הִבִּיאֲנוּ לְיָדֵי טְמֵאת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב לְהַחְמִיר, נְבִיאָהוּ לְיָדֵי קִרְבָּן לְהַקֵּל? וְעוֹד מִדְּבָרֵיכֶם אַתֶּם נוֹשְׁבִים, שְׁאַתֶּם אוֹמְרִים טְבֵּלָה יוֹם שְׁלֹאֲחֲרָיו וְשִׁמְשָׁה וְאַחַר כֵּךְ רֵאָתָה - מְטַמְּאָה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּפְטוּרָה מִן הַקִּרְבָּן, אִף אַתֶּם הַשּׁוֹוִי מְדוּתֵיכֶם, אִם שׁוּהָ לֹא לְטְמֵאָה - יִשׁוּהָ לֹא לְקִרְבָּן, וְאִם לֹא שׁוּהָ לֹא לְקִרְבָּן - לֹא יִשׁוּהָ לֹא לְטְמֵאָה אֲלָא לְהַחְמִיר וְלֹא לְהַקֵּל.

<p>10</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כד 24</p>	<p>משימימי לסליחות 1st Day of Selichos עלות השחר 6:32 סו"ז קר"ש - מג"א 9:05 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:13 בבלי: קידושין כח • ירושלמי: מעשר שני א • תוספתא: נדה ג נ"ך: ישעיה נז-נד • רמב"ם: ערובין ג</p>
<p>11</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כה 25</p>	<p>ב' דסליחות עלות השחר 6:33 סו"ז קר"ש - מג"א 9:06 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:11 בבלי: קידושין כט • ירושלמי: מעשר שני ב • תוספתא: נדה ד נ"ך: ישעיה נז-נט • רמב"ם: ערובין ד</p>
<p>12</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כו 26</p>	<p>ג' דסליחות עלות השחר 6:34 סו"ז קר"ש - מג"א 9:06 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:10 בבלי: קידושין ל • ירושלמי: מעשר שני ג • תוספתא: נדה ה נ"ך: ישעיה ס-סא • רמב"ם: ערובין ה</p>
<p>13</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כז 27</p>	<p>ד' דסליחות עלות השחר 6:35 סו"ז קר"ש - מג"א 9:06 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:08 בבלי: קידושין לא • ירושלמי: מעשר שני ד • תוספתא: נדה ו נ"ך: ישעיה סב-סג • רמב"ם: ערובין ו</p>
<p>14</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כח 28</p>	<p>ה' דסליחות עלות השחר 6:36 סו"ז קר"ש - מג"א 9:07 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:06 בבלי: קידושין לב • ירושלמי: מעשר שני ה • תוספתא: נדה ז נ"ך: ישעיה סד-סה • רמב"ם: ערובין ז</p>
<p>15</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כט 29</p>	<p>ערב ראש השנה תשפ"ד Rosh Hashana Eve עלות השחר 6:37 סו"ז קר"ש - מג"א 9:07 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:05 בבלי: קידושין לג • ירושלמי: מעשר שני ו • תוספתא: נדה ח נ"ך: ישעיה סו • ירמיה א • רמב"ם: ערובין ח</p>
<p>16</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>א 1</p>	<p>א' דראש השנה תשפ"ד 1st Day Rosh Hashana עלות השחר 6:38 סו"ז קר"ש - מג"א 9:07 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:03 בבלי: קידושין לד • ירושלמי: מעשר שני ז • תוספתא: נדה ט נ"ך: ירמיה ב-ג • רמב"ם: שבת עשור א</p>

Candle Lighting 6:47 הדלקת הנרות

Candle Lighting 8:16 הדלקת הנרות

דעם ערשטן טאג ראש השנה דארף מען זייער אכטונג געבן צו רעדן זיי ווייניגער, און א חשובער מענטש דארף נאך מער אכטונג געבן אויף דעם.
(שורות הר"ן סימן כ"א)